

Matti Vuorensyrjä & Monica Fagerlund

Poliisibarometri 2018

POLIISIAMMATTIKORKEAKOULUN RAPORTEJA 130

POLIISIBAROMETRI 2018

POLIISIBAROMETRI 2018

Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta
ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta

Matti Vuorensyrjä & Monica Fagerlund

Poliisiammattikorkeakoulu
Tampere, 2018

Matti Vuorensyrjä & Monica Fagerlund
Poliisibarometri 2018
Kansalaisten arviot poliisin toiminnasta
ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta

Poliisiammattikorkeakoulun raportteja 130

ISBN 978-951-815-343-9 (painettu)
ISBN 978-951-815-344-6 (pdf)
ISSN 1797-5743

Kannet: Juvenes Print
Taitto: Suomen Yliopistopaino – Juvenes Print, Tampere 2018

ESIPUHE

Arvoisa lukija,

Poliisibarometritutkimus on nyt toteutettu kymmenen kertaa, joten tietoa on kertynyt jo noin 20 vuoden ajalta. Tutkimuksen aikasarja on ainutlaatuinen, ja se tuottaa tietoa, jota ei ole muualta saatavissa. Nyt käsillä olevan tutkimuksen tulokset ovat samansuuntaisia aiempaan vuonna 2016 tehtyyn tutkimukseen verrattuna. Vuonna 2018 poliisiin käyttämä julkinen valta koetaan oikeutetuksi ja poliisiin luotetaan, vaikka toiminnassa tapahtuisikin virheitä. Monet sisäiseen turvallisuuteen liittyvistä kokemuksista ovat pysyneet erittäin myönteisinä. Esimerkiksi asianomistajiin ja todistajiin koetaan kohdistuvan rikosprosessissa suhteellisen vähän painostusta tai uhkailua ja kokemukset turvallisuudesta ja turvallisuustilanteesta ovat säilyneet suhteellisen hyvinä. Hyvällä tasolla säilyneisiin asioihin ei aina osata kiinnittää huomiota.

Arviot poliisiin sisällä esiintyvistä korruptiosta tai epäeettisestä toiminnasta muuttuivat vuosien 2012 ja 2014 välisenä aikana kielteiseen suuntaan ja sellaisena ne ovat pysyneet. Luottamusta poliisiin ei voida pitää itsestäänselvyytenä, vaan se on ansaittava joka päivä. Poliisiin on oltava kaikkien ihmisten poliisi – myös niiden, joilla on kielteisiä kokemuksia tai mielikuvia poliisin toiminnasta. Luottamus on poliisille ja muille turvallisuusviranomaisille niin arvokas pääoma, ettei sitä ole varaa menettää missään olosuhteissa.

Sanotaan, että yhteiskunta ansaitsee arvoisensa poliisiin. Toisin sanoin poliisia ei voi erottaa muusta yhteiskunnasta. Suomea on arvioitu erilaisissa selvityksissä ja tutkimuksissa muun muassa maailman vakaimmaksi (Fragile States Index 2017), vapaimmaksi (Freedom in the World 2018) ja turvallisimmaksi (World Economic Forum 2017) valtioksi. Suomessa on myös maailman paras hallinto (The Legatum Prosperity Index 2017) ja riippumattomin oikeuslaitos (World Economic Forum 2017–2018). Suomi on myös paras ihmisten perusoikeuksien suojelemisessa (Rule of Law Index 2017–2018). Tällaisessa yhteiskunnassa poliisinkin on helpompi toimia ja ansaita luottamuksensa. Ei ole siksi yllättävää, että myös kansainvälisissä arvioissa suomalaisten luottamus poliisiin Euroopassa on suurinta (Average rating of trust). Suomen poliisi ja sisäinen turvallisuus ovat kokonaisuutena toiseksi parhaat maailmassa (World Internal Security and Police Index).¹

Vaikka luottamus poliisiin onkin moniulotteinen kysymys, voidaan sanoa, että luottamus rakentuu sen varaan, miten poliisi hoitaa perustehtävänsä. Poliisibarometrin tuloksia tarkasteltaessa voidaan sanoa, että poliisi on onnistunut niissä päivittäisissä tehtävissään, jotka ovat meille kaikkein tärkeimpiä: kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen, väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta, kotiväkivaltaan puuttuminen sekä terrorismin torjunta. Tuloksia voidaan pitää erittäin hyvinä ottaen huomioon sen, että poliisi ja sen toimintaympäristö on ollut viime vuosina voimakkaan muutoksen kohteena. Kansainvälisen turvallisuusympäristön muutos tulee jatkumaan ja se vaikuttaa myös poliisiin. Ulkomaalaistaustaisten ihmisten määrä on kasvanut Suomessa kahden viime vuosikymmenen aikana, ja kasvun arvioidaan jatkuvan

merkittävästi lähivuosina. Maahantulon tilanne voi olla tulevaisuudessa vaikeasti ennustettavissa. Erilaiset hybridivaikuttamisen muodot vaikuttavat myös pahimmillaan arvaamattomalla ja ennakoimattomalla tavalla poliisin toimintaan. Toisaalta kokonaisrikollisuuden kehitys on ollut laskeva ja sen on arvioitu johtuvan hyvinvoinnin lisääntymisestä yhteiskunnassa, vaikka kokonaisrikollisuuden kehityksessä on rikoslajikohtaista vaihtelua. Hyvinvoinnin myötä myös ihmisten odotukset tai vaatimukset turvallisuudelle ja edelleen viranomaisten toiminnalle ovat kasvaneet. On myös arvioitu, että infrastruktuurin monimutkaistuminen ja keskinäisriippuvuudet aiheuttavat haasteita turvallisuustoimijoille kuten poliisille.

Poliisin eräs tärkeimmistä haasteista on turvata palvelut riittävän tasapuolisesti koko maassa. Monimutkaistuva ja teknistyvä toimintaympäristö asettaa merkittäviä vaatimuksia poliisin suorituskyvylle ja yhteistoiminnalle, mutta se tarjoaa myös mahdollisuuksia. Poliisin uuden henkilöstöstrategian valinnoilla tavoitellaankin sitä, että poliisin resurssit, johtaminen, osaaminen, työkyky ja työnteon tavat vastaavat muun muassa muuttuvan toimintaympäristön tarpeita. Barometrin tulokset ovat pääosin myönteisiä myös sitä taustaa vasten, että poliisissa on toteutettu viime vuosina useita rakenneuudistuksia ja talouden niukkuus on koetellut myös poliisia. Lähivuosien merkittäviä haasteita tuleekin olemaan rahoituksen riittävyys ja vaatimukset täyttävien hakijoiden saaminen poliisikoulutukseen. On pidettävä huolta siitä, että yhteiskunnassa toimii jatkossakin riittävästi resursoitu, hyvin koulutettu ja osaava sekä oikeudenmukaisesti toimiva poliisi – kaikkina aikoina ja kaikille ihmisille.

Helsingissä 4.5.2018

Risto Lammi
Ylijohtaja
Sisäministeriön poliisiosasto

Marko Viitanen
Poliisijohtaja
Sisäministeriön poliisiosasto

TIIVISTELMÄ

Poliisibarometri on haastattelututkimus, jossa tutkitaan kansalaisten² arvioita poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta. Tutkimus on toteutettu toisistaan erillisinä poikkileikkaustutkimuksina yhteensä kymmenen kertaa vuosien 1999–2018 välisenä aikana.

Uusimman poliisibarometritutkimuksen tulokset kuvastavat tutkimusajan kohdan eli marraskuun 2017 ja tammikuun 2018 välisen ajan tilannetta Suomessa. Tutkimukseen haastateltiin henkilökohtaisina käyntihaastatteluina yhteensä 1096:a manner-Suomessa asuvaa 15–79 -vuotiasta henkilöä.

Haastattelututkimuksen tulokset kuvataan tässä peruseräraportissa suoraviivaiseen tapaan jakaumina ja keskiarvoina. Kuvauksissa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan aina myös koko sitä noin 20 vuoden mittaista aikasarjaa, joka perustuu aiempiin poliisibarometritutkimuksiin.

Poliisin toimintaa koskevat arviot

Suomen poliisin toimintaan luotetaan ja poliisi koetaan legitimiiksi³ toimijaksi julkisen vallan käyttäjänä. Tämä havaitaan poliisibarometritutkimusten pitkästä aikasarjasta, jossa on vuosina 2001–2018 tutkittu kansalaisten luottamusta paitsi poliisin toimintaan myös muiden viranomaistahojen toimintaan Suomessa. Samansuuntaisia tuloksia on saatu myös tutkimuksista, joissa vastaajilta on pyydetty arvioita heidän luottamuksestaan keskeisiin yhteiskunnallisiin instituutioihin, kuten kansalliseen parlamenttiin (eduskunta), Euroopan parlamenttiin, poliisiin, oikeuslaitokseen ja Yhdistyneisiin Kansakuntiin (YK) (European Social Surveys, ESS, 2010–2016, Suomen osa-aineisto). Havaintoa tukevat myös poliisin legitimeettiä koskevat tutkimukset (ESS, 2010, Suomen osa-aineisto; Poliisibarometri, 2018) sekä demokratiaan ja vallankäytön laillisuusperiaatteeseen kohdistuneet kansainväliset vertailututkimukset, kuten tutkimukset demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumisesta Suomessa ja muissa maissa, sekä tutkimukset lehdistönvapaudesta Suomessa, verrattuna muihin maihin.

Noin 95 % tässä tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä ilmoitti luottavansa poliisiin joko melko paljon tai erittäin paljon. Noin 86–87 % vastaajista oli sitä mieltä, että usein tai erittäin usein poliisi kohtelee ihmisiä kunnioittavasti, ja tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä. Edellisessä vertailukelpoisessa tutkimuksessa (European Social Survey, Suomen osa-aineisto, 2010) vastaavat osuudet olivat noin 87–88 %.

Poliisin toiminta ei ole virheetöntä. Tutkimuksessa pyydettiin nyt ensimmäistä kertaa haastateltavien arvioita poliisin tekemistä selvistä virheistä arkisessa poliisitoiminnassa, kuten sakotustilanteissa tai järjestyshäiriöiden selvittämisessä. Lähes joka viides haastateltu (18 %) katsoi, että poliisi on tehnyt selviä virheitä omassa toiminnassaan. Osuus oli vielä paljon korkeampi, noin 27 %, niistä vastaajista, jotka antoivat tosiasiaassa arvionsa tästä asiasta (pl. ”En osaa sanoa” -vastaukset). Avo-

palautteiden perusteella poliisi on tehnyt virheitä esimerkiksi liikenerikkomusten arvioinnin yhteydessä, minkä lisäksi vastaajat ovat havainneet poliisin omia liikenerikkomuksia, poliisin epäasiallista käytöstä, tilanteisiin nähden liiallista voimankäyttöä sekä vähempiosaisiin ja esimerkiksi maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin kohdistuvia epäoikeudenmukaisia ratkaisuja. Usein mainittiin myös, että poliisi ei kuuntele, ei ole tullut häiriötapauksissa paikalle, on jättänyt asioita tai rikoksia tutkimatta tai jättänyt tutkinnan perusteettomasti kesken, tai että poliisi on tehnyt päätöksiä, joita ei ole halunnut perustella tai kyennyt perustelemaan.

Noin 40 % vuoden 2018 poliisibarometriin vastanneista henkilöistä piti joko melko tai erittäin todennäköisenä, että poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa (2016: 41 %). Kansalaisten arviot poliisin sisäisestä korruptiosta muuttuivat vuosien 2012 ja 2014 välisenä aikana kielteiseen suuntaan. Arviot näyttävät jääneen uudelle, aiempaa huonommalle tasolle. Vuosina 2007–2012 poliisin sisäistä korruptiota piti melko tai erittäin todennäköisenä yhteensä 26–27 % vastaajista. Vuosina 2014–2018 vastaavat osuudet ovat olleet 40–42 %.

Poliisin hallintorakennemuutoksen kolmen eri implementaatiovaiheen (2009–2014) loppupuolella monet poliisipalvelujen saatavuutta ja poliisitoiminnan operatiivista onnistumista koskevat kansalaisarviot olivat huonompia kuin sitä ennen tai sen jälkeen. Aallonpohja osui vuoteen 2014. Tämä ajanjakso erottuu muusta aikasarjasta useissa eri arvioissa. Näitä ovat esimerkiksi kansalaisten arviot siitä, missä määrin poliisi pystyy kantamaan vastuun yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamisesta Suomessa; arviot siitä, kuinka nopeasti poliisin voi odottaa saapuvan tapahtumapaikalle kiireellisten hälytystehtävien tapauksissa; sekä arviot siitä, miten poliisipalvelut ovat kehittyneet vastaajan asuinseudulla viimeksi kuluneen noin 12 kuukauden aikana. Poliisipalvelujen saatavuutta ja poliisin onnistumista koskevat kansalaisarviot ovat parantuneet tämän ajanjakson jälkeen, vuosien 2016–2018 tutkimusten perusteella.

Poliisissa on tehty säästöjä ja poliisi on vetäytynyt joistakin alueellisista toimipisteistään. Näyttää kuitenkin siltä, että poliisi on onnistunut niissä operatiivisissa tehtävissään, jotka ovat kansalaisille kaikkein tärkeimpiä. Tutkimukseen vastanneiden henkilöiden tutkimuskerrasta toiseen samana pysynyt – ja itse asiassa ajan myötä vahvistunut – käsitys on, että henkeä ja terveyttä sekä henkilökohtaista vapautta ja koskemattomuutta loukkaavat rikokset pitää pystyä mahdollisuuksien mukaan estämään ja, jos niitä tapahtuu, selvittämään. Tässä tutkimuksessa haastateltavilta kysyttiin mielipidettä yhteensä 16 eri tehtävästä. Vastaajien näkemyksen mukaan kaikkein tärkeimpiä poliisin tehtävistä ovat kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen (95 % katsoo, että tämä on erittäin tärkeää), väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta (88 %), kotiväkivaltaan puuttuminen (84 %) ja terrorismin torjunta (80 %). Vastaajat arvioivat poliisin onnistuneen näissä tehtävissä paremmin kuin muissa tehtävissään keskimäärin. Näyttää toisin sanoen siltä, että poliisi on priorisoinut omassa toiminnassaan niitä tehtäviä, jotka ovat kansalaisille kaikkein tärkeimpiä.

Turvallisuustilannetta koskevat arviot

Noin 79 % tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä vastasi, että rikollisuustilanne ei ole kovin vakava tai ei juuri lainkaan vakava heidän lähiympäristössään. Vastaavasti noin 20 % piti lähiympäristönsä rikollisuustilannetta melko tai erittäin vakavana. Noin 5 % vastaajista piti tilannetta erittäin vakavana.

Rikollisuustilanne koetaan nyt jonkin verran vakavammaksi kuin edellisessä tutkimuksessa vuonna 2016, mutta pitkällä aikavälillä kehitys on ollut myönteistä. Vuonna 2010 rikollisuustilanteen koki melko tai erittäin vakavaksi noin 22 % tutkimukseen haastatelluista henkilöistä. Vuonna 2005 vastaava prosenttiosuus oli 25 % ja vuonna 1999 37 %.

Haastatelluilta kysyttiin rikoslajeittain, ovatko he itse joutuneet rikoksen uhriksi tai kohteeksi. Tutkituista rikoslajeista yleisimpiä ovat tämän tutkimuksen perusteella omaisuuden varastamisen, omaisuuden vahingoittamisen sekä pahoinpitelyn rikoslajit. Yhteensä noin 32 % vastaajista on joutunut omaisuuden varastamisen uhriksi ainakin kerran elämässään. Vastaajista noin 22 % ilmoitti, että omaisuutta on joskus vahingoitettu ja 16 %, että on joskus joutunut pahoinpitelyn uhriksi. Harvinaisimpia tutkituista rikoslajeista ovat olleet aseelliset uhkaukset (noin 5 % on joutunut aseellisen uhkauksen kohteeksi ainakin kerran elämässään) sekä asuntomurrot tai niiden yritykset (noin 9 %).

Rikoksissa on rikoslajeittain merkittäviä eroja siinä, miten yhtäältä rikosten ja toisaalta rikosilmoitusten määrät kehittyvät. Vastaajien raportoinnin perusteella näyttää siltä, että omaisuusrikokset – etenkin omaisuuden varastaminen, omaisuuden vahingoittaminen ja autovarkaudet – ovat vähentyneet pitkän aikavälin kuluessa suhteellisen tasaisesti. Noin 68 % vastaajista ilmoitti uusimmassa tutkimuksessa, että ei ole koskaan joutunut omaisuuden varastamisen uhriksi (2010: 55 %; 1999: 58 %), noin 77 %, ettei ole koskaan joutunut omaisuuden vahingoittamisen uhriksi (2010: 67 %; 1999: 65 %), ja noin 89 %, ettei häneltä ole koskaan varastettu tai yritetty varastaa autoa (2010: 81 %; 1999: 77 %).

Ilmoittamisaktiivisuus omaisuusrikoksissa on kuitenkin kasvanut sekä pitkällä aikavälillä että etenkin viimeksi kuluneen kahden vuoden aikana. Muutos on ollut suurin autovarkauksissa tai niiden yrityksissä sekä omaisuuden vahingoittamisen tapauksissa. Ilmoittamisaktiivisuus vuonna 2018 oli kummassakin näistä rikoslajeista noin 10 prosenttiyksikköä vuotta 2016 korkeammalla tasolla.

Seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksissa kehitys on ollut omaisuusrikoksiin verrattuna päinvastainen. Tapauksia näyttäisi olevan enemmän kuin vielä 2010-luvun alussa, mutta ilmoittamisaktiivisuus on samalla tai jonkin verran matalammalla tasolla kuin vuosikymmenen alkupuolella. Nuorten naisten kokemustodellisuus näyttää 2010-luvulla erkaantuneen ikääntyneempien naisten kokemustodellisuudesta. Niiden osuus, jotka kokevat, että heitä ei ole koskaan elämänsä aikana seksuaalisesti ahdisteltu, tai että he eivät ole koskaan kohdanneet seksuaalista väkivaltaa, on nuorten naisten keskuudessa nyt vuonna 2018 noin 10 prosenttiyksikköä pienempi kuin vielä vuonna 2010. Ikääntyneempien naisten osalta vastaavaa muu-

tosta ei havaita. Heidän tilanteensa näyttäisi olevan samanlainen kuin vuosikymmenen alussa.

Kyse voi olla siitä, että seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta on lisääntynyt, tai siitä, että samanlainen tai lähes samanlainen tapahtuma koetaan nyt aiempaa useammin seksuaaliseksi ahdisteluksi tai väkivallaksi. Sekä tapahtumat että tapahtumia koskevat tulkinnat ovat voineet muuttua.

Ilmoittamisaktiivisuus seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksista näyttää viime vuosina joko pysyneen ennallaan tai laskeneen. Tämän tutkimuksen perusteella noin 17 % seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksista ilmoitetaan poliisille. Osuus on merkittävästi pienempi kuin muiden rikoslajien vastaavat osuudet.

SAMMANDRAG

Polisbarometern är en intervjuundersökning där man undersöker medborgarnas⁴ bedömningar av polisens verksamhet och Finlands inre säkerhet. Undersökningen har genomförts som separata tvärsektionsstudier totalt tio gånger mellan 1999 och 2018.

Resultaten från den senaste polisbarometerundersökningen beskriver situationen i Finland under undersökningstidpunkten, d.v.s. mellan november 2017 och januari 2018. I samband med undersökningen genomfördes totalt 1096 besöksintervjuer med personer i åldern 15 till 79 som bor i Fastlandsfinland.

Intervjuundersökningens resultat beskrivs klart i denna grundläggande rapport som fördelningar och statistik. I beskrivningarna utnyttjas i mån om möjlighet också alltid hela den cirka 20 år långa tidsserien som baserar sig på de tidigare polisbarometerundersökningarna.

Bedömningar av polisens verksamhet

Människor litar på den finländska polisens verksamhet, och polisen upplevs som en legitim⁵ aktör och utövare av offentlig makt. Detta kan observeras i polisbarometerundersökningens långa tidsserie, där man mellan åren 2001 och 2018 inte endast undersökte medborgarnas tillit till polisens verksamhet, utan även andra myndigheters verksamhet i Finland. Man har fått liknande resultat från undersökningar där man bett deltagarna att bedöma sitt förtroende för centrala samhällsinstitutioner, till exempel det nationella parlamentet (riksdagen), Europaparlamentet, polisen, rättsväsendet och Förenta Nationerna (FN) (European Social Surveys, ESS, 2010–2016, Finlands delmaterial). Observationen stöds också av en undersökning beträffande polisens legitimitet (ESS, 2010, Finlands delmaterial; Polisbarometern, 2018) samt internationella jämförande studier om demokrati och maktutövandets legalitetsprincip, till exempel undersökningar om demokratins och rättsstatsprincipens förverkligande i Finland och andra länder, samt undersökningar om pressfriheten i Finland jämfört med andra länder.

Cirka 95 procent av personerna som intervjuades i denna studie angav att de litar på polisen antingen ganska mycket eller väldigt mycket. Cirka 86–87 procent av deltagarna ansåg att polisen ofta eller väldigt ofta behandlar människor med respekt och fattar rättvisa och objektiva beslut. I senaste jämförbara studie (European Social Survey, Finlands delmaterial, 2010) var motsvarande andelar cirka 87–88 procent.

Polisens verksamhet är inte felfri. I studien bads deltagarna för första gången att bedöma tydliga misstag som polisen begått i den vardagliga polisverksamheten, till exempel i samband med böter eller utredningar av ordningsstörningar. Nästan var femte deltagare (18 procent) ansåg att polisen begått klara misstag i sin verksamhet. Andelen var ännu betydligt högre, cirka 27 procent, om man tar i beaktande endast de som gjorde en verklig bedömning av saken (m.a.o., då ”Jag kan inte säga”-svaren inte räknas med). På basis av den öppna responsen har polisen

begått misstag till exempel i samband med bedömningen av trafikförseelser, och dessutom har deltagarna observerat att polisen begått trafikförseelser och påvisat osakligt beteende, överdriven användning av våld i relation till situationen, samt orättvisa beslut som riktats mot mindre bemedlade och till exempel personer med invandrarbakgrund. Det nämndes också ofta att polisen inte lyssnar, att polisen inte dykt upp i samband med störningar, att polisen låtit bli att undersöka fall eller brott eller grundlöst avbrutit undersökningen, eller att polisen fattat beslut som de inte har velat eller kunnat motivera.

Cirka 40 procent av deltagarna i polisbarometern 2018 ansåg det vara antingen ganska sannolikt eller mycket sannolikt att det förekommer korruption eller oetisk verksamhet inom polisen (2016: 41 procent). Medborgarnas bedömningar av korruption inom polisen gick i negativ riktning mellan 2012 och 2014. Bedömningarna verkar ha nått en ny, ännu sämre nivå. Åren 2007–2012 ansåg totalt 26–27 procent av de som svarade att korruption inom polisen är ganska eller mycket sannolik. Åren 2014–2018 var motsvarande andel 40–42 procent.

Mot slutet av de tre olika implementeringsskedena av polisens förvaltningsstrukturreform (2009–2014) var flera av medborgarnas bedömningar beträffande polistjänsternas tillgänglighet och polisverksamhetens operativa framgång sämre än tidigare eller senare. Vågdalen nåddes 2014. Denna period skiljer sig från den övriga tidsserien i flera olika bedömningar. Dessa är till exempel medborgarnas bedömningar av till vilken grad polisen kan ta ansvar för att trygga den allmänna ordningen och säkerheten i Finland; bedömningar av hur snabbt man kan förvänta sig att polisen ska komma till händelseplatsen i fall av brådslande alarm; samt bedömningar av hur polistjänsterna har utvecklats i regionen där deltagaren bor under de gångna cirka 12 månaderna. Medborgarnas bedömningar beträffande polistjänsternas tillgänglighet och polisens framgång har förbättrats efter denna period på basis av studierna från 2016–2018.

Det har gjorts inbesparingar inom polisen, och polisen har lämnat vissa av sina regionala verksamhetsställen. Det verkar ändå som om polisen lyckats med de av sina operativa uppgifter som är allra viktigast för medborgarna. En uppfattning bland undersökningens deltagare som bevarats från studie till studie – och i själva verket stärkts med tiden – är att brott som kränker liv och hälsa samt personlig frihet och integritet ska kunna förhindras i mån om möjlighet, och utredas om de sker. I den här studien frågades intervjudeltagarna om sin åsikt beträffande 16 olika uppgifter. Enligt deltagarnas åsikt är de allra viktigaste av polisens uppgifter att besvara brådslande alarm (95 % anser att detta är en mycket viktig uppgift), att utreda och förhindra våldsbrott (88 %), att ingripa i våld i nära relationer (84 %) och att förebygga terrorism (80 %). Deltagarna bedömer att polisen i genomsnitt lyckats bättre med dessa uppgifter än med vissa av sina andra uppgifter. Med andra ord verkar det som om polisen i sin verksamhet prioriterat de uppgifter som är allra viktigast för medborgarna.

Bedömningar av säkerhetsläget

Cirka 79 procent av dem som intervjuades i studien svarade att brottsituationen inte är särskilt allvarlig eller knappt alls allvarlig i deras närmiljö. På motsvarande sätt ansåg cirka 20 procent att brottsituationen i deras närmiljö är ganska eller mycket allvarlig. Cirka 5 procent ansåg att situationen är mycket allvarlig.

Brottsituationen upplevs nu vara aningen allvarligare än under föregående studie 2016, men på lång sikt har utvecklingen varit positiv. År 2010 upplevde cirka 22 procent av personerna som intervjuades för studien att brottsituationen var ganska eller mycket allvarlig. År 2005 var motsvarande procentandel 25 procent, och 1999 var den 37 procent.

Personerna som intervjuades frågades om de själv utsatts för olika brott enligt brottstyp. På basis av denna studie var de vanligaste av brottstyperna som undersöktes stöld av egendom, skadande av egendom samt misshandel. Totalt cirka 32 procent av deltagarna har blivit offer för stöld av egendom minst en gång i sitt liv. Cirka 22 procent av deltagarna angav att deras egendom skadats, och 16 procent angav att de utsatts för misshandel. Mer sällsynta brottstyper var väpnat hot (cirka 5 procent har utsatts för väpnat hot minst en gång i sitt liv) och inbrott i bostad eller inbrottsförsök (cirka 9 procent).

Det förekommer stora skillnader mellan de olika brottstyperna beträffande hur å ena sidan antalet brott och å andra sidan antalet polisanmälan utvecklas. På basis av deltagarnas rapporter verkar det som om antalet egendomsbrott – i synnerhet fall av stöld av egendom, skadande av egendom och bilstölder – har minskat i relativt jämn takt på lång sikt. I den senaste studien angav cirka 68 procent av deltagarna att de aldrig utsatts för stöld av egendom (2010: 55 %; 1999: 58 %), cirka 77 procent angav att de aldrig utsatts för skadande av egendom (2010: 67 %; 1999: 65 %), och cirka 89 procent angav att ingen någonsin stulit eller försökt stjäla deras bil (2010: 81 %; 1999: 77 %).

Anmälningssaktiviteten beträffande egendomsbrott har dock ökat på lång sikt och i synnerhet under de två senaste åren. Förändringen har varit störst beträffande bilstölder eller försök till bilstöld samt fall av skadande av egendom. År 2018 var anmälningssaktiviteten i båda dessa brottstyper cirka tio procentenheter högre än 2016.

I fall av sexuella trakasserier eller sexuellt våld har utvecklingen gått i motsatt riktning jämfört med egendomsbrott. Det verkar ha begåtts flera brott inom dessa brottstyper än i början av 2010-talet, men anmälningssaktiviteten är antingen på samma eller aningen lägre nivå än i början av årtiondet. På 2010-talet verkar unga kvinnors upplevda verklighet ha skiljt sig från äldre kvinnors upplevda verklighet. Andelen unga kvinnor som upplever att de aldrig utsatts för sexuella trakasserier eller att de aldrig mött sexuellt våld är nu 2018 cirka 10 procentenheter mindre än 2010. Bland äldre kvinnor har man inte iakttagit en motsvarande förändring. Deras situation verkar vara likadan som i årtiondets början.

Det kan vara fråga om att mängden sexuella trakasserier eller sexuellt våld har ökat, eller att en likadan eller nästan likadan situation nu oftare än förr upplevs

utgöra sexuella trakasserier eller sexuellt våld. Både situationerna och tolkningen av dem kan ha förändrats.

Anmälningensaktiviteten i fall av sexuella trakasserier eller sexuellt våld verkar antingen ha bevarats på samma nivå eller ha sjunkit under de senaste åren. På basis av denna studie anmäls cirka 17 procent av fallen av sexuella trakasserier eller sexuellt våld till polisen. Andelen är betydligt mindre än motsvarande andelar av övriga brottstyper.

ABSTRACT

The aim of the Police Barometer survey is to gauge public opinion on the Finnish Police and the internal security situation in the country.⁶ The study has been conducted ten times as separate cross-sectional surveys between 1999 and 2018.

The results of the latest survey reflect the situation in Finland at the time of the data acquisition period, i.e. between November 2017 and January 2018. Face-to-face interviews were conducted with a total of 1,096 people aged 15–79 and living on mainland Finland.

In this basic report, the results of the survey are described straightforwardly as distributions and mean values. Wherever possible, the descriptions also utilize the entire 20-year time series, based on previous Police Barometer surveys.

Public opinion of the police

The Finnish people trust the police and regard them as a legitimate⁷ public authority. This can be observed from the long time series of Police Barometer surveys, which have examined citizens' trust in other Finnish public authorities as well as the police between 2001 and 2018. Similar results have been obtained from surveys asking respondents to evaluate their trust in key social institutions such as the national Parliament, the European Parliament, the police, the judiciary and the United Nations (European Social Surveys, ESS, 2010–2016, Finnish subset). These findings are also supported by studies of police legitimacy (ESS, 2010, Finnish subset; Police Barometer, 2018) and international comparative studies of democracy and the legitimacy of the exercise of power; such as studies of democracy and the rule of law in Finland and other countries, and of freedom of the press in Finland, compared to other countries.

Around 95% of the people interviewed for this survey stated that they trust the police fairly much or very much. Around 86–87% of respondents thought that the police treat people with respect and make fair and impartial decisions often or very often. The corresponding figures were around 87–88% in the previous comparable study (European Social Survey, Finnish subset, 2010).

The operation of the police is not flawless. For the first time, the interviewees were asked for their opinions regarding clear mistakes made by the police in their everyday duties, such as when issuing fines or investigating disturbances. Almost every fifth respondent (18%) believed that the police had made clear mistakes in their work. The proportion was even higher, around 27%, if we consider only those respondents who gave an actual estimate on this particular issue (excluding “Can’t say” responses). Open feedback suggests that the police made mistakes in areas such as the assessment of traffic offenses, in addition to which respondents have witnessed the police committing traffic offenses; improper conduct by the police; excessive use of force with respect to certain situations; and unjust decisions with regard to people from disadvantaged groups and those with immigrant backgrounds,

for example. It was also often mentioned that the police did not listen; did not attend the scene of a disturbance; left cases or crimes uninvestigated or unjustifiably broke off an investigation; or made decisions that they could not, or would not, justify.

About 40% of those who responded to the Police Barometer 2018 found it either fairly or very likely that there was some corruption or unethical conduct among the police (2016: 41%). Public opinion of internal police corruption turned in a negative direction between 2012 and 2014. Such opinions seem to have settled at a new, worse level. Between 2007 and 2012, 26–27% of respondents considered the existence of police internal corruption fairly or very likely. In the years 2014–2018, the corresponding rates were 40–42%.

In many different respects, citizens' estimates of access to police services as well as of the performance of the police were more negative towards the end of the three implementation phases of the police administrative reform (2009–2014), than either before or after this period. The low point came in 2014. This period stands out from other time series in several distinct estimates. These include estimates of the extent to which the police are capable of guaranteeing public order and security in Finland; estimates of how fast the police can be expected to arrive at the scene of an incident in emergency cases; as well as estimates of how police services have evolved over the last 12 months in the respondent's own residential area. The 2016–2018 surveys indicate that there has been an improvement in public opinion on access to police services and performance of the police since this period.

The police have made savings and closed some of their local stations. However, the police seem to have succeeded in the operational duties that are most important to citizens. An idea that has remained the same – and in fact strengthened among respondents – over time, from one survey to the next, is the perception according to which offenses that endanger life and health, or personal freedom and integrity, should, if possible, be prevented and (if they occur) investigated. The interviewees were asked about a total of 16 different tasks of the police. According to the respondents, the most important police activities are emergency response (95% believe this is very important), the investigation and prevention of violent crimes (88%), intervention in cases of domestic violence (84%) and counter-terrorism (80%). The respondents were of the opinion that, on average, the police have been more successful in these tasks than in others. In other words, the police seem to have prioritized the tasks that are most important to citizens.

Public opinion of the security situation

Around 79% of the interviewees stated that the crime situation is not very serious or not serious at all in their neighborhoods. Similarly, around 20% considered the crime situation in their neighborhood to be quite serious or very serious. Around 5% of respondents considered the situation very serious.

The crime situation is now viewed as somewhat more serious than in the previous study in 2016, but the long-term trend has been positive. In 2010, some

22% of the interviewees believed the crime situation to be quite serious or very serious. The corresponding percentage was 25% in 2005 and 37% in 1999.

The interviewees were asked, by type of crime, whether they themselves had been the victims or target of a crime. According to the survey, the most common types of criminal offense are property theft, property damage and assault. Around 32% of the respondents had been the victims of property theft at least once in their lives. About 22% reported that their property had been damaged at some time and 16% that they had been a victim of assault. The least common types of crime were armed threats (5% had been subject to armed threats at least once in their lives), as well as burglaries or attempted burglaries (around 9%).

There are major differences, by type of criminal offense, in the trends observed in offenses and reports of offenses. On the basis of the responses by the interviewees, property crimes – particularly property theft, property damage and car theft – have undergone a relatively steady decline over the long term. In the latest survey, around 68% of the respondents reported that they had never been victims of property theft (2010: 55%; 1999: 58%), while around 77% had never been victims of property damage (2010: 67%; 1999: 65%), and around 89% had never been subject to car theft or attempted car theft (2010: 81%; 1999: 77%).

However, in property crimes, the propensity to report cases to the police has increased in the long term, particularly over the last two years. The change has been the greatest in cases of car thefts or attempted car thefts, and in cases of property damage. For both types of offense, the propensity to report was around 10 percentage points higher in 2018 than in 2016.

The opposite trend can be seen with regard to cases of sexual harassment or sexual violence. It appears that there are more actual cases now than at the beginning of the 2010s, but the propensity to report these offenses is at the same or at a somewhat lower level than at the beginning of the decade. The experience of young women seems to have diverged from that of older women in the 2010s. The proportion of those who feel that they have never been sexually harassed or never been subject to sexual violence was around 10 percentage points lower among young women in 2018 than in 2010. No similar change was observed among older women. Their situation seems to be similar to the beginning of the decade.

It may be that cases of sexual harassment or violence have increased in number, or that sets of similar, or fairly similar, incidents are now, more often than before, experienced as sexual harassment or violence. It is also possible that, both the events and the interpretation of the events have changed.

The propensity to report cases of sexual harassment or violence seems to have remained unchanged or decreased in recent years. The survey indicates that around 17% of cases of sexual harassment or violence are reported to the police. This share is significantly lower than the corresponding shares of other types of crime.

SISÄLLYS

ESIPUHE	5
TIIVISTELMÄ	7
SAMMANDRAG	11
ABSTRACT	15
1 JOHDANTO	21
1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tausta	21
1.2 Poliisin toimintaympäristön muutoksia	22
1.3 Aineisto ja menetelmät	25
1.4 Tutkimuksen rajoituksista	30
2 POLIISI, LUOTTAMUS JA LEGITIMITEETTI	33
2.1 Luottamus viranomaisiin Suomessa	33
2.2 Poliisin legitimiteetti	36
2.3 Luottamus poliisiin ja muihin yhteiskunnallisiin instituutioihin: European Social Survey	43
2.4 Poliisi ja korruptio	45
3 POLIISIPALVELUJEN SAATAVUUS JA POLIISIN NÄKYVYYS	47
3.1 Poliisin kyky kantaa vastuu yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta	47
3.2 Etäisyys lähimmälle poliisiasemalle	48
3.3 Poliisin toimintavalmiusaikoja koskevat arviot	49
3.4 Poliisin partiointi lähiympäristössä	51
4 RIKOLLISUUDEN KOKEMUKSET JA RIKOSTORJUNTA	53
4.1 Rikollisuus lähiympäristössä	53
4.2 Turvattomuuden kokemukset	54
4.3 Huoli eri rikosilmiöistä	59
4.4 Rikoksen kohteeksi joutuminen	65
4.5 Todistajana tai asianomistajana rikosprosessissa	70
4.6 Rikosilmoitukset	72
4.7 Rikoksesta ilmoittamatta jättämisen syyt	76

5	POLIISIN TOIMINTAA KOSKEVAT ARVIOT	86
5.1	Poliisikontaktit.....	86
5.2	Poliisin onnistuminen asiakaspalvelutilanteissa.....	90
5.3	Poliisin tehtävien priorisointi ja poliisin onnistuminen operatiivisissa tehtävissään.....	98
5.4	Liikennevalvonnan toimenpiteet	114
5.5	Arviot poliisin tekemistä virheistä arkisessa poliisitoiminnassa	119
5.6	Poliisipalvelujen kehittymistä koskevat arviot.....	120
6	YHTEISKUNNAN PEILI	123
	LÄHTEET JA TUTKIMUSKIRJALLISUUS	125
	Lähteet	125
	Kirjallisuus	126
	LOPPUVIITTEET.....	129

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tausta

Poliisibarometritutkimus antaa sekä kansalaisille että poliisille sellaista tietoa, jota ei saada muista tietolähteistä. Tutkimuksessa on kaksi tiedontarpeiden näkökulmasta keskeistä asiakokonaisuutta.

1. Kansalaisilta kysytään heidän näkemyksiään poliisista ja poliisipalveluista. Luottavatko kansalaiset turvallisuusviranomaisten – palo- ja pelastuslaitoksen, häätäkeskusten, poliisin, oikeuslaitoksen jne. – toimintaan Suomessa? Kokevatko kansalaiset, että poliisin toiminta julkisen vallan käyttäjänä on oikeutettua (legitiimiä), niin että se perustuu kansan antamaan demokraattiseen mandaattiin ja noudattaa lakia ja vallankäytön laillisuusperiaatetta? Arvelevatko kansalaiset, että poliisissa on korruptiota? Miten tärkeiksi he kokevat poliisin eri tehtävät ja mitä he ajattelevat poliisin onnistumisesta operatiivisissa tehtävissään? Onko poliisi toiminut asiakaspalvelutilanteissa asianmukaisesti? Mikä on kansalaisten näkemys poliisipalvelujen saatavuudesta?

Kansalaiset luottavat Suomen poliisiin. Havainto näyttää olevan systemaattisesti sama, tai lähes sama, riippumatta tätä asiaa selvittäneiden tutkimusten otoksesta, otantamenetelmästä, mittausajankohdista, vertailuperustasta (vertailu muihin viranomaisiin, vertailu muihin yhteiskunnallisiin instituutioihin, vertailu poliisin nauttimaan luottamukseen muissa maissa), tai muista eroista. Se vastaa havaintoja kansainvälisistä eroista kriteerivaliditeetin näkökulmasta tärkeimmissä muissa indikaattoreissa, kuten komparatiivisissa demokratiamittauksissa, tai tutkimuksissa, jotka perustuvat oikeusvaltioindeksien tai lehdistönvapausindeksin komparatiiviseen tutkimukseen.^{8,9} Luottamus ja legitimitetti ovat ensisijaisen tärkeitä jatkuvan seurannan ja arvioinnin kohteita, aiemman tutkimuksen kattavasta havaintoperustasta ja vahvasta validiteetista huolimatta.

2. Kansalaisilta pyydetään arvioita heidän turvallisuus- ja rikollisuuskokemuksistaan. Kokevatko ihmiset eri puolella Suomea, että heidän lähiympäristönsä on turvallinen? Kuinka suuri osa haastatelluista on joutunut rikoksen uhriksi viimeksi kuluneen vuoden aikana, tai aiemmin elämässään? Mitkä ovat niitä rikoslajeja, joissa rikokset lisääntyvät, mitkä rikokset ovat vähentymässä? Ovatko haastatteluihin vastanneet henkilöt ilmoittaneet rikoksista poliisille? Mistä syystä he ovat jättäneet osan rikoksista ilmoittamatta? Mitkä ovat rikoslajeja, joissa piilorikollisuus on suurinta?

Merkittävä osa rikoksista niin Suomessa kuin muissakin maissa jää piilorikollisuudeksi. Piilorikollisuudeksi jäävät rikostapaukset eivät koskaan tule poliisin eivätkä myöskään muiden viranomaisten tietoon. Ilmiö vaihtelee rikoslajeittain ja myös ilmoittamatta jättämisen syiden on havaittu olevan rikoslajeittain erilaisia.

Kumpikin edellä mainituista tutkimuksen aihealueista (1., 2.) ovat tärkeitä sekä poliisin itsensä tiedontarpeiden näkökulmasta että kansalaisyhteiskunnan ja toimivan demokratian kannalta. Poliisibarometritutkimus on ainoa pitkän aikavälin sys-

temaattinen seurantatutkimus, joka on Suomessa keskittynyt analysoimaan samassa yhteydessä näitä molempia sisäisen turvallisuuden kannalta keskeisiä aihealueita.

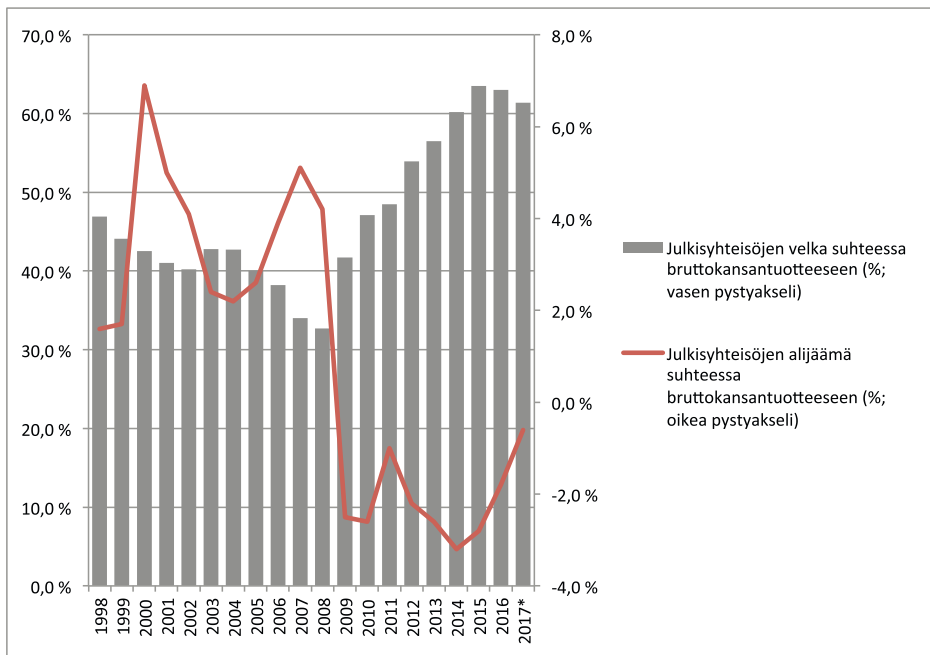
Haastattelututkimuksen tulokset kuvataan tässä perusraportissa jakaumina ja keskiarvoina. Aina silloin, kun vertailukelpoisia tietoja on saatavilla, kuvauksessa hyödynnetään myös koko sitä noin 20 vuoden mittaista aikasarjaa, joka perustuu aiempaan vastaavaan tutkimukseen.

Tutkimusaineiston avulla tehdään tämän nyt käsillä olevan perusraportin lisäksi myös tieteelliseen tiedontuotantoon tähtäävää vertaisarvioitua tutkimusta. Alkuvaiheessa tutkimusta tehdään Poliisiammattikorkeakoulussa, joka vastaa poliisibarometrihankkeen toteutuksesta, mutta myöhemmin, kun aineisto on arkistoitu, myös muissa korkeakouluissa ja tutkimuslaitoksissa. Poliisibarometritutkimusten tutkimussarjan (1999–2018) tiedontuotanto on tieteellisesti avointa. Aineistot arkistoidaan Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon (*Finnish Social Scientific Data Archive*, FSD). Arkistoidut aineistot ovat tiedeyhteisön vapaassa jatkotutkimuskäytössä ja opetuskäytössä. Myös tämän tutkimuksen haastatteluaineiston lopulliseksi arkistointipaikaksi on valittu Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.

1.2 Poliisin toimintaympäristön muutoksia

Suomen kansainvälinen toimintaympäristö – samalla Suomen poliisin toimintaympäristö – on muuttunut merkittävästi viimeksi kuluneen noin kymmenen vuoden aikana. Poliisin omassa organisaatiossa on tapahtunut saman ajanjakson kuluessa mittakaavaltaan suuria sisäisiä muutoksia. Näitä ulkoisia ja sisäisiä muutoksia tarkastellaan tässä lyhyesti. Ne ovat vaikuttaneet sekä Suomen yleiseen turvallisuustilanteeseen että poliisitoimintaa koskeviin kansalaisarvioihin ja muodostavat siten omalta osaltaan tämän tutkimuksen ensisijaisen kontekstin.

1. *Ulkoisia muutoksia.* Suuret yhteiskunnalliset muutokset ovat ennakoimattomia. Yhdysvalloista vuonna 2007 alkanutta ja globaaliksi laajentunutta luottokriisiä ei osattu ennakoida, ei myöskään julkista velkakriisiä Euroopassa vuodesta 2009 alkaen, – Portugalissa, Italiassa, Kreikassa ja Espanjassa, – eikä siten myöskään edellä mainittujen taloudellisten shokkien aiheuttamaa lähes kymmenen vuotta kestänyttä taantumaa Suomen kansantaloudessa. Kansantalouden taantuma heijastui Suomen julkisen sektorin toimintaan. Julkisyhteisöjen luototus painui alijäämäiseksi (nettoluotonotto) ja julkisyhteisöjen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen alkoi kasvaa. Se oli 32,7 % vuonna 2008 ja kasvoi vuoteen 2015 mennessä 63,5 %:iin.

Kuvio 1.1. Julkisyhteisöjen alijäämä ja velka suhteessa bruttokansantuotteeseen

*Ennuste. Aineistolähde: SVT, 2018.¹⁰

Luottokriisi on hyvä esimerkki ennakoimattomuudesta, koska jos se olisi osattu ennakoida, sitä ei olisi syntynyt, ei ainakaan toteutuneessa laajuudessaan. Yhtä yllättäviä muutoksia viime vuosien aikana ovat olleet Krimin valtaus ja Itä-Ukrainan konflikti poliittisine ja taloudellisine vaikutuksineen, sekä Syyrian sodan eskaloituminen erittäin pitkäksi ja raskaaksi kansainväliseksi konfliktiksi. Yllättävä oli myös se laaja kansannousu, arabikevät, jonka tuulet puhalsivat vuodenvaihteen 2010/2011 jälkeen läpi koko Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän.

Arabikevään jälkeen saatiin konkreettisesti havaita, että yksinvaltaisen valtiot järjestyksen romahtaminen voi merkitä siirtymää demokratiaan, mutta se voi merkitä myös siirtymää uuteen yksinvaltaiseen järjestelmään, tai siirtymää anarkiaan. Tunisian, Libyan, Egyptin, Syyrian, Irakin, kurdialueiden ja Turkin kehitysurat ovat tässä suhteessa olleet kaikki erilaisia. Muutokset näissä maissa, ja lisäksi Saharan eteläpuolisessa Afrikassa ja Afganistanissa, ovat vaikuttaneet välillisesti Eurooppaan. Terrorismi on lisääntynyt. Vuonna 2015 yhteensä 175 ihmistä Länsi-Euroopassa kuoli terrorismin uhrina. Koko maailmassa vastaava luku vuonna 2015 oli 38 422¹¹. (Pinker, 2018, 192–193.) Turvapaikanhakijoiden määrät ovat kasvaneet. Suomeen tuli vuonna 2015 yhteensä 32 476 turvapaikanhakijaa. Tilanne oli Suomen näkökulmasta poikkeuksellinen, mutta se heijastaa yleistä maailmantilaa. YK:n pakolaisjärjestö UNHCR arvioi, että koko maailmassa on noin 65 miljoonaa pakolaista. (VM, 2017.)

Nationalismin ja populismin suosio länsimaissa on kasvanut. Konkreettisia esimerkkejä tästä ovat olleet Britannian päätös erota Euroopan Unionista, republikaanipopulisti Donald Trumpin voitto Yhdysvaltain presidentinvaaleissa vuonna 2016 sekä populistipuolueiden voitto Italian vaaleissa vuonna 2018.

Demokratian näkökulmasta yhdeksi keskeiseksi ongelmaksi on muodostunut tavoitteellisesti Internetiin ja muihin viestintäkanaviin syötetty disinformaatio. Avointa, vapaata verkkoa käyttävät paitsi viranomaiset, yritykset, kansalaisjärjestöt ja vakiintuneet tiedotusvälineet, myös demokratialle vihamieliset voimat. Verkossa on toimijoita, jotka käyttävät disinformaatiota saadakseen aikaan haluamansa poliittisen päätöksen. On myös toimijoita, jotka pyrkivät kiihdyttämään ja kärjistämään keskustelua sellaisista teemoista, jotka jakavat mielipidekenttää kaikkein voimakaimmin, ja näin hajottamaan ja heikentämään demokraattisia kansalaisyhteiskuntia. Viestin lähettäjän näkökulmasta totuudella – tietojen paikkansapitävyydellä – ei ole välttämättä funktionaalista merkitystä, eikä siten merkitystä muutoinkaan. Tavoitteena on ensisijaisesti se, että ajatus tai mielipide monistuu kohdeyleisössä ja vaikuttaa halutulla tavalla tarpeeksi monen ihmisen toimintaan.¹²

Tietoon perustuvasta avoimesta viestinnästä ja kaikkien kansalaisten osallisuudesta valistuneeseen keskusteluun on tämän kehityksen seurauksena tullut entistäkin tärkeämpi osa demokratiaa. Viranomaisviestinnällä, perinteisillä viestintäkanavilla ja tieteellisellä tutkimuksella on tässä kaikilla oma tehtävänsä, kaikille kansalaisille vapaan verkkoviestinnän rinnalla.

2. *Sisäisiä muutoksia.* Poliisissa on tapahtunut merkittäviä sisäisiä muutoksia viimeksi kuluneen noin kymmenen vuoden aikana, kuten edellä todettiin. Poliisin hallintorakennemuutoksissa (2009–2014) poliisilaitosten määrä väheni vuoden 2009 alusta lukien 90 poliisilaitoksesta 24 poliisilaitokseen, ja viisi vuotta myöhemmin, vuoden 2014 alusta lukien, 11 poliisilaitokseen. Yksittäisiä poliisiasemia ja poliisin toimipaikkoja lakkautettiin. Poliisipalvelujen saatavuus ja laatu haluttiin kuitenkin säilyttää vähintään entisellä tasollaan. Hallintorakennemuutostusta luonnehtivat keskittämisen lisäksi liikkuvuuden lisääntyminen, tietoverkkopohjaisten palvelujen määrätietoinen kehittäminen sekä poliisin lupapalveluissa että poliisin operatiivisessa toiminnassa ja johtamisessa, sekä syvempää erikoisosaamista vaativan analyysiosaamisen aiempaa selvempi keskittäminen pääpoliisiasemille ja valtakunnallisiin poliisiyksiköihin. Liikkuva poliisi lakkautettiin. Poliisihallitus sai operatiivisesti vahvan johtavan roolin uudessa organisaatiossa.

Poliisin hallintorakennemuutuksesta erillisinä muutoksina voidaan mainita lupahallinnossa tapahtuneet merkittävät uudistukset vuosina 2016 ja 2017. Vuoden 2016 alusta lukien ajolupien myöntäminen siirrettiin poliisilta liikenneturvallisuusvirasto Trafille. Vuoden 2017 alusta lukien ulkomaalaislupien myöntäminen siirrettiin poliisilta maahanmuuttovirasto Migrin vastuulle.

Poliisin toimintaympäristön muutokset heijastuvat tämän tutkimuksen tuloksiin, ehkä yllättävilläkin tavoilla. Suomen kansainvälisessä toimintaympäristössä on monia uusia epävarmuus- ja epävakauksitekijöitä. Tämän tutkimuksen perusteella näyttää siltä, että ulkoisen epävarmuuden oloissa turvallisuusviranomaisten tehtävät, – myös poliisin tehtävät osana viranomaisjärjestelmää, – nähdään entistäkin tärkeämpinä.

Kansalaiset tukeutuvat omaan viranomaisjärjestelmäänsä. Luottamus Suomen keskeisten turvallisuusviranomaisten toimintaan on vahvistunut 2010-luvun kuluessa.

Poliisi on vastannut omilla toimillaan taloudellisen niukkuuden vaatimuksiin, ja on viimeksi kuluneen noin kymmenen vuoden aikana priorisoinut omaa toimintaansa monella eri toimintalohkolla. Näyttää siltä, kansalaisarvioiden perusteella, että poliisi on onnistunut vastaamaan priorisoinnin vaatimuksiin suhteellisen hyvin. Poliisin palveluja koskevat arviot ovat säilyneet kohtuullisen hyvällä tasolla kansalaisten tärkeimpinä pitämien palvelujen tuotannossa. (Ks. luku 5.)

1.3 Aineisto ja menetelmät

Aineiston hankinta

Poliisibarometritutkimus 2018 toteutettiin henkilökohtaisina käyntihaastatteluina 10.11.2017–8.1.2018 välisenä aikana. Kohdejoukkona oli Suomen 15–79 -vuotias väestö Ahvenanmaan maakuntaa lukuun ottamatta. Tutkimuksen kenttähaastattelut toteutti Taloustutkimus Oy.

Tutkimus erosi aiemmista poliisibarometritutkimuksista kahdella tavalla. Haastattelulomakkeet käännettiin tätä tutkimuskertaa varten ruotsiksi ja englanniksi ja vastaajille annettiin mahdollisuus vastata tutkimushaastatteluihin sekä ruotsiksi (kaksikielisissä kunnissa) että englanniksi (suurimmissa, yli 100.000 asukkaan kaupungeissa). Tämän lisäksi haluttiin, että tutkimuksen aineisto kattaa ainakin tyydyttävästi kaikki Suomen 11 poliisilaitosaluetta. Jos haastattelujen määrä jäi tavanomaisessa kiintiöpoiminnan kriteerien mukaisessa poiminnassa jollakin poliisilaitosalueella alle viidenkymmenen (50) kappaleen, aineistoa täydennettiin erillishaastatteluina niin, että mainittu havaintomäärä saavutettiin. Tästä syystä aineisto kerättiin kahdessa eri vaiheessa. Kiintiöpoiminnan kriteerejä noudattava perusaineisto kerättiin 10.11.2017–29.11.2017 välisenä aikana. Täydentävät lisähaastattelut kolmelta eri poliisilaitosalueelta kerättiin 13.12.2017–8.1.2018 välisenä aikana. Yhteensä haastatteluja tehtiin 1096.

Haastatteluja toteutettiin 89 paikkakunnalla, joista 52 oli kaupunkia ja 37 kuntaa (lisähaastatteluja 14 paikkakunnalla, joista 10 kaupunkia ja 4 kuntaa). Kentällä työskenteli yhteensä 45 tutkimushaastattelijaa (lisähaastatteluissa 12 tutkimushaastattelijaa).

Tutkimuksen otannassa käytettiin kiintiöpoimintaa. Kiintiöinä olivat tutkimuksen kohderyhmän valtakunnalliset ikä-, sukupuoli-, suuralue- ja kuntatyyppijakaukmat. Otos on painotettu kohderyhmää vastaavaksi.¹³ Eri kieliryhmiä ei ole huomioitu painokerrointen laskennassa, koska ruotsin- ja englanninkielisten haastattelujen määrä oli kokonaisuudessaan niin pieni, että painokertoimien laadinta ruotsia tai muuta kieltä puhuville olisi saattanut johtaa paikoin erittäin poikkeuksellisiin painokertoimiin. Havaintojen painotetut lukumäärät vastaavat Suomen 15–79 -vuotias-ta väestöä tuhansina (SVT 31.12.2016). Painotetussa aineistossa N (painotettu) = 4 298, joka siis edustaa kohdejoukon lukumäärää tuhansina (4 298 000). Kun tässä

tutkimuksessa raportoidaan tutkimuksen sisällöllisiä tuloksia, käytössä ovat systemaattisesti Taloustutkimus Oy:ssä laaditut painokertoimet ja siis painotettu aineisto. Milloin näin ei ole, – kun esimerkiksi havaintomäärien riittävyys tarkistetaan myös painottamattoman aineiston avulla, – tämä ilmoitetaan erikseen.

Tulokset raportoidaan tässä tutkimuksessa pääsääntöisesti koko aineistosta, eikä kokonaishavaintomääriä (N) raportoida kaikissa kuvioissa ja taulukoissa erikseen. Nämä tiedot on esitetty kootusti Taulukossa 1.1. Joissakin tapauksissa tulokset kuitenkin raportoidaan osa-aineistosta, esimerkiksi silloin, kun tutkitaan rikoksista ilmoittamatta jättämisen syitä, koska kaikki tutkimukseen haastatellut henkilöt eivät ole joutuneet rikoksen kohteiksi eivätkä he ole siten tehneet myöskään valintaa siitä, ilmoittavatko rikoksen poliisille vai eivät. Kun analysoitavana on osa-aineisto, havaintomäärä ($n < N$) raportoidaan analyysin ohessa erikseen.

Taulukko 1.1. Havaintomäärät poliisibarometritutkimuksissa 1999–2018

Vuosi	N (painottamaton)
1999	997
2001	986
2003	1005
2005	1012
2007	989
2010	1027
2012	1018
2014	1015
2016	1007
2018	1096

Aineistokuvaus

Vastaajajoukkoa kuvailevien taustamuuttujatietojen perusteella vuoden 2018 tutkimusaineisto edustaa suhteellisen tasaisesti kaikkia eri ikäryhmiä. Eläkeikäisiä eli 65–79 -vuotiaita on painotetussa aineistossa eniten, 21,2 %, mutta on huomattava, että kyseessä on ikäluokittelun ainoa 15 ikävuotta kattava ryhmä. Muiden taustamuuttujien perusteella tyypillinen vastaaja on suomenkielinen (90,0 %), nainen (50,2 %), ja asuu Helsingin ja Uudenmaan muodostamalla suuralueella (30,3 %). Aineiston vuosituloryhmistä lukumääräisesti suurin on alin tuloryhmä, jossa vastaajat ilmoittivat henkilökohtaisiksi bruttovuosituloikseen 10 000 € tai vähemmän (15,4 %). Työllisiä on 51,0 % ja työttömiä 6,2 %, mutta jos aineisto rajataan työikäisiin (tässä 18–63-vuotiaat), työllisiä on 67,6 % ja työttömiä 8,4 %. Vastaajan koulu-

tustaustaa koskevaan kysymykseen yleisin vastaus oli ammatti- tai kauppakoulu tai tekninen oppilaitos (32,5 %).

Ikäryhmistä aineistossa on vähiten 15–24 -vuotiaita (14,7 %). Suhteellisen vähän on myös erittäin suurituloisia henkilöitä. Pienimmäksi ryhmäksi jäivät vastaajat, jotka ilmoittivat henkilökohtaisiksi bruttovuosituloikseen 80 001–90 000 € (heitä on aineistossa 0,4 %). Etelä-Suomen suuralue on aineiston suuralueista pienin. Tällä suuralueella asuu aineiston kaikista vastaajista 21,9 %. Äidinkieleltään ruotsinkielisiä vastaajia on aineistossa 3,5 %. Suomenkielisiä vastaajia on 90,0 % ja jotakin muuta kieltä kuin ruotsia tai suomea äidinkielenään puhuvia 6,6 %. Vastaajan koulutustaustana ylioppilastutkinto ilman jatkotutkintoja on harvinaisin (8,9 %). Vastaajista niukka vähemmistö on miehiä (49,8 %).

Kun vastaajille esitettiin kysymys, ”Oletteko Te itse tai joku muu perheestänne tai lähisukulaisistanne poliisin palveluksessa?”, 9,2 % vastasi kyllä ja 90,8 % ei. Poliisien ja heidän lähisukulaistensa osuus aineistossa on hieman suurempi kuin edellisessä tutkimuksessa (2016: 8,6 %). Vuosien 2012 ja 2014 tutkimuksissa tämä kysymys oli mukana sisällöllisesti samassa muodossa, mutta sitä käytettiin koko tutkimuksen seulontakysymyksenä niin, että tähän kysymykseen ”kyllä” vastanneet jätettiin kohdejoukon ja samalla koko tutkimuksen ulkopuolelle (ks. seuraavan alaluvun 1.4. kuvaus tämän tutkimuksen rajoituksista).

Taulukko 1.2. Poliisibarometrin 2018 aineistokuvaus: vastaajan ikä, sukupuoli, äidinkieli, koulutus, suuralue

	<i>N</i> (painottamaton)		<i>N</i> , tuhansina (painotettu)	
<i>Koko aineisto</i>	1096	100,0 %	4 298	100,0 %
<i>Ikä</i>				
15–24	174	15,9 %	631	14,7 %
25–34	166	15,1 %	701	16,3 %
35–44	165	15,1 %	679	15,8 %
45–54	154	14,1 %	684	15,9 %
55–64	162	14,8 %	690	16,1 %
65–79	275	25,1 %	913	21,2 %
<i>Sukupuoli</i>				
nainen	588	53,6 %	2 156	50,2 %
mies	508	46,4 %	2 142	49,8 %
<i>Äidinkieli</i>				
suomi	992	90,5 %	3 867	90,0 %
ruotsi	37	3,4 %	149	3,5 %
muu	67	6,1 %	282	6,6 %
<i>Koulutus</i>				
perus-/keski-/kansa/ kansalaiskoulu	200	18,2 %	738	17,2 %
ammatti-/tekninen-/ kauppakoulu	321	29,3 %	1 397	32,5 %
ylioppilas/lukio	114	10,4 %	381	8,9 %
opistotaso	151	13,8 %	600	14,0 %
ammattikorkeakoulu	101	9,2 %	438	10,2 %
yliopisto, korkeakoulu	208	19,0 %	740	17,2 %
ei halua vastata	1	0,1 %	3	0,1 %
<i>Suuralue</i>				
Helsinki-Uusimaa	302	27,6 %	1 302	30,3 %
Etelä-Suomi	183	16,7 %	943	21,9 %
Länsi-Suomi	254	23,2 %	980	22,8 %
Pohjois- ja Itä-Suomi	357	32,6 %	1 073	25,0 %

Taulukko 1.3. Poliisibarometrin 2018 aineistokuvaus: vastaajan vuositulot (brutto)*

	Painottamaton	Painotettu
Alle 10 001 euroa/vuosi	15,6 %	15,4 %
10 001–15 000 euroa/vuosi	13,0 %	11,3 %
15 001–20 000 euroa/vuosi	11,1 %	11,9 %
20 001–25 000 euroa/vuosi	9,5 %	10,0 %
25 001–30 000 euroa/vuosi	8,1 %	7,9 %
30 001–35 000 euroa/vuosi	5,8 %	5,8 %
35 001–40 000 euroa/vuosi	7,1 %	7,5 %
40 001–45 000 euroa/vuosi	4,7 %	4,7 %
45 001–50 000 euroa/vuosi	4,1 %	3,4 %
50 001–55 000 euroa/vuosi	1,9 %	2,1 %
55 001–60 000 euroa/vuosi	1,5 %	1,6 %
60 001–70 000 euroa/vuosi	1,9 %	2,2 %
70 001–80 000 euroa/vuosi	1,2 %	1,1 %
80 001–90 000 euroa/vuosi	0,3 %	0,4 %
Yli 90 000 euroa/vuosi	1,4 %	1,2 %
EOS/ ei halua vastata	12,8 %	13,5 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %
N (painotettu)		4 298
N (painottamaton)	1096	

* ”Vastaajan tulot. Mihin näistä tuloluokista te itse kuulutte, kun Teidän henkilökohtaiset tulonne vuodessa lasketaan yhteen veroja vähentämättä?”

Taulukko 1.4. Poliisibarometrin 2018 aineistokuvaus: vastaajan pääasiallinen työmarkkina-asema

	Painottamaton	Painotettu	Painotettu (18–63-vuotiaat)
työllinen (palkkatyötä tekevät, yrittäjät jne.)	46,0 %	51,0 %	67,6 %
työtön	5,1 %	6,2 %	8,4 %
työvoiman ulkopuolella (päätoimiset opiskelijat, eläkeläiset, vanhempainvapaalla olevat jne.)	48,9 %	42,8 %	24,1 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %	100,0 %
N (painotettu)		4 298	3 172
N (painottamaton)	1096		

Taulukko 1.5. Poliisibaronetrin 2018 aineistokuvaus: "Oletteko Te itse tai joku muu perheestänne tai lähisukulaisistanne poliisin palveluksessa?"

	Painottamaton	Painotettu
Kyllä	10,6 %	9,2 %
Ei	89,4 %	90,8 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %
N (painotettu)		4 298
N (painottamaton)	1096	

1.4 Tutkimuksen rajoituksista

Tässä luvussa käsitellään lyhyesti tämän tutkimuksen keskeisiä rajoituksia. Viit-
taamme viiteen päättelyä ja tulkintaa rajoittavaan seikkaan (ks. näistä myös Vuoren-
syrjä & Fagerlund, 2016).

1. *Subjektiiivisuus.* Tutkimuksen aineisto perustuu haastateltujen henkilöiden
subjektiivisiin käsityksiin ja mielipiteisiin. Henkilön haastattelututkimuksessa anta-
ma vastaus, jonka mukaan hänen käsityksensä on, että poliisissa ei ole korruptiota,
oikeuttaa ehkä päättelemään, että hänen käsityksensä mukaan poliisissa ei ole kor-
ruptiota, mutta se ei oikeuta päättelemään, että poliisissa ei ole korruptiota. Henkilö
saattaa vastata haastattelussa, että rikollisuustilanne hänen lähiympäristössään on
erittäin vakava. Kokemus on aito ja sellaisena (so. kokemuksena) tosi, mutta vas-
tauksen perusteella ei voida tietää, onko rikollisuustilanne haastatellun henkilön lä-
hiympäristössä vakava. On mahdollista, että rikollisuutta ei ole lainkaan.

Asiantila ja sitä koskeva subjektiivinen käsitys sekoitetaan usein toisiinsa. Ne
on kuitenkin tärkeätä erottaa toisistaan, koska kyse on eri asioista. Tämä tutkimus
kohdistuu pääasiassa haastateltujen henkilöiden subjektiivisiin käsityksiin eri asiois-
ta, esimerkiksi heidän arvioihinsa poliisin onnistumisesta operatiivisissa tehtävis-
sään, heidän turvallisuuskokemuksiinsa ja heidän omiin, rikollisuuden uhkaa koske-
viin kokemuksiinsa.

2. *Kiintiöpoiminta.* Tutkimus perustuu kiintiöpoimintaan. Kiintiöpoiminnas-
sa varmistetaan, että aineistoon saadaan riittävä määrä havaintoyksiköitä ennalta
määriteltyihin kiintiöihin. Tämän tutkimuksen tapauksessa kiintiöinä käytettiin tut-
kimuksen kohderyhmän valtakunnallisia ikä-, sukupuoli- ja aluejakaumia. Lisäksi
aineistoon rakennettiin painokertoimet, joiden avulla aineisto saadaan vastaamaan
kohdejoukon ikä- ja sukupuolijakaumia, aluejakaumaa sekä kotitalouden koon ja-
kaumaa. Tutkimuksen edustavuus on kiintiöpoiminnassa tavallisesti kohtuullisen
hyvä, mutta ei yhtä varma kuin täysin satunnaisessa poiminnassa, jossa jokaisen
kohdejoukkoon kuuluvan henkilön todennäköisyys päätyä otokseen on täsmälleen
yhtä suuri. Yhtenä keskeisenä ongelmana kiintiöpoimintaan perustuvassa suhteelli-
sen suoraviivaisessa otantatavassa on, että kohdejoukon henkilöiden tavoitettavuus
vaihtelee. Erot tavoitettavuudessa voivat vinouttaa aineistoa ja tutkimuksen tuloksia.

3. *Poliisit ja poliisin lähisukulaiset tutkimuksen kohteena.* Poliisibarometriin on tehty tutkimushistorian kuluessa muutoksia, jotka vaikuttavat tutkimuksen aikasarjan vertailukelpoisuuteen. Merkittävin katkos aikasarjassa kytkeytyy kohdejoukon määrittämisessä tapahtuneeseen muutokseen vuosina 2012–2014. Vuosina 1999–2010 sekä vuosina 2016–2018 tutkimuksen vastaajilta on kysytty yhtenä taustakysymyksenä, ”Oletteko Te itse tai joku muu perheestänne tai lähisukulaisistanne poliisin palveluksessa?” Vuosien 2012 ja 2014 tutkimuksissa tästä käytännöstä poikettiin ja tämä aiemmin taustakysymyksenä esitetty kysymys esitettiin koko tutkimuksen alussa seulontakysymyksenä. Mikäli vastaaja ilmoitti, että joko hän itse tai hänen lähisukulaisensa toimivat poliisin palveluksessa, häneltä ei kysytty muita kysymyksiä. Käyntihaastatteluja tehnyt tutkija siirtyi seuraavalle ovelle. Poliisit, heidän perheensä ja lähisukulaisensa valikoituivat tutkimuksen kohdejoukon ulkopuolelle. Vuosien 2012 ja 2014 kohdejoukko poikkeaa tästä syystä muiden tutkimusvuosien kohdejoukosta ja tämä on otettava huomioon tässä tutkimuksessa raportoitujen aikasarjojen tulkinnassa.

Tässä tutkimuksessa ilmiötä kontrolloidaan siten, että joidenkin poliisia koskevien arvioiden kohdalla tutkitaan koko aineiston rinnalla myös sellaista osa-aineistoa, josta poliisit ja heidän lähisukulaisensa on rajattu aineiston ulkopuolelle. Näitä arvioinnin teemoja ovat muun muassa luottamus poliisiin, haastateltujen arviot poliisin onnistumisesta operatiivisissa tehtävissään sekä heidän arvionsa poliisipalvelujen viimeaikaisesta kehityksestä.

4. *Aineistolähteet.* Tutkimuksessa esitettävät aikasarjat perustuvat sekä empiirisiin haastattelututkimusaineistoihin että aiempina vuosina raportoituihin tuloksiin. Vuosien 1999–2007 tulokset on saatu tähän raporttiin Käyhkön ja Hannosen (2015) raportista.¹⁴ Vuosien 2010–2014 tulokset perustuvat niihin empiirisiin tutkimusaineistoihin, jotka on arkistoitu Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon. Vuosien 2016–2018 tulokset perustuvat niihin empiirisiin tutkimusaineistoihin, jotka on kerätty Poliisiammattikorkeakoulun toteutusvastuun aikana ja jotka myös tullaan myöhemmin arkistoimaan Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon.

Vuosia 1999–2007 koskevassa raportoinnissa ei tukeuduta empiirisiin alkupe-
räisaineistoihin, koska Yhteiskuntatieteelliseen tietoarkistoon arkistoituja aineisto-
ja tutkittaessa havaittiin, että näihin aineistoihin ei ole syystä tai toisesta sisälly-
tetty painokertoimia, joiden avulla aineisto saadaan vastaamaan kohdejoukon ikä-,
sukupuoli- ja aluejakaumia. On kuitenkin hyvin todennäköistä, – sekä oman laajan
aineistokartoituksemme että näitä tutkimuksia toteuttaneiden markkinatutkimuslai-
tosten antamien tietojen perusteella, – että näissä poliisibarometritutkimusten sarjan
varhaisissa tutkimuksissa on käytetty painokertoimia ja että tulokset on alun perin
raportoitu painotetuista aineistosta. Siksi on perusteltua käyttää vuosien 1999–2007
tulosten raportoinnissa Käyhkön ja Hannosen (2015) aiemmin raportoimia tietoja.

5. *Haastattelulomakkeen eri kieliversiot.* Tämän tutkimuksen (2018) kohde-
joukko on jonkin verran laajempi kuin aiempien tutkimusten kohdejoukko. Haas-
tattelulomakkeet käännettiin tätä tutkimuskertaa varten ruotsiksi ja englanniksi ja
vastaajille annettiin mahdollisuus vastata tutkimushaastatteluihin sekä ruotsik-
si (kaksikielisissä kunnissa) että englanniksi (suurimmissa, yli 100.000 asukkaan

kaupungeissa). Aiemmissa tutkimuksissa on ollut käytössä vain suomenkielinen haastattelulomake. Kaikki potentiaaliset vastaajat eivät edelleenkään ole täysin yhdenvertaisessa asemassa, mutta tilanne on kuitenkin selvästi parempi kuin aiemmillä tutkimuskerroilla. Äidinkieleltään suomenkielisiä vastaajia on aineistossa nyt 90,0 % (2016: 95,1 %), ruotsinkielisiä on 3,5 % (2016: 2,9 %) ja vastaajia, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi tai ruotsi, on 6,6 % (2016: 1,9 %).

Aineisto ja tulokset voivat olla vinoutuneita myös muista kuin edellä mainituista syistä. Vaikka aineisto vastaisi kohdejoukkoa joidenkin tiettyjen kriteerimuuttujien kuten iän, sukupuolen tai aluemuuttujien kriteerein, se voi silti olla vastaamatta jättäneiden valikoituneisuuden vuoksi vinoutunut. Voi toisin sanoen olla muita tekijöitä kuin edellä mainitut kriteeritekijät, jotka erottavat vastanneita ja vastaamatta jättäneitä toisistaan ja joita ei tässä tutkimuksessa ole voitu kontrolloida.

2 POLIISI, LUOTTAMUS JA LEGITIMITEETTI

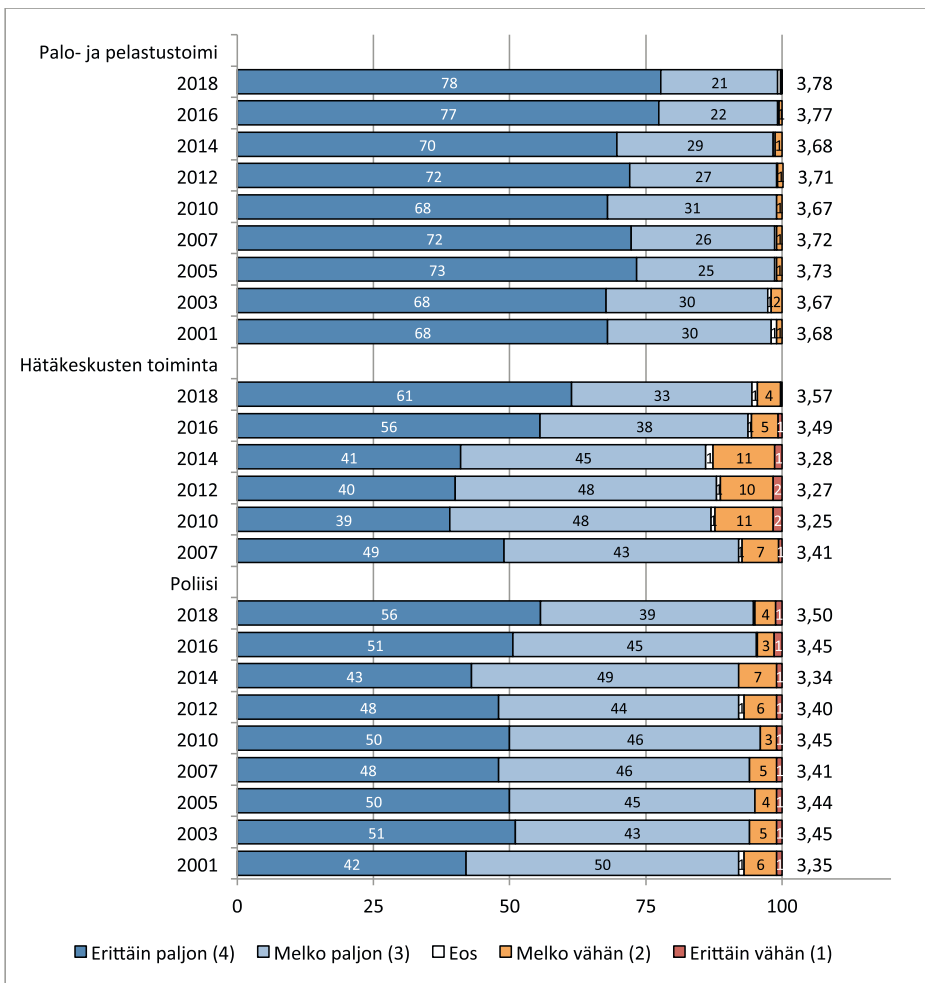
2.1 Luottamus viranomaisiin Suomessa

Poliisibarometritutkimuksessa vastaajilta kysyttiin, ”Missä määrin luotatte seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?” [1 = Erittäin vähän, 2 = Melko vähän, 3 = Melko paljon, 4 = Erittäin paljon; En osaa sanoa] Arvioitavina olivat muun muassa poliisi, oikeuslaitos ja tuomioistuimet, hätäkeskukset sekä puolustusvoimat.

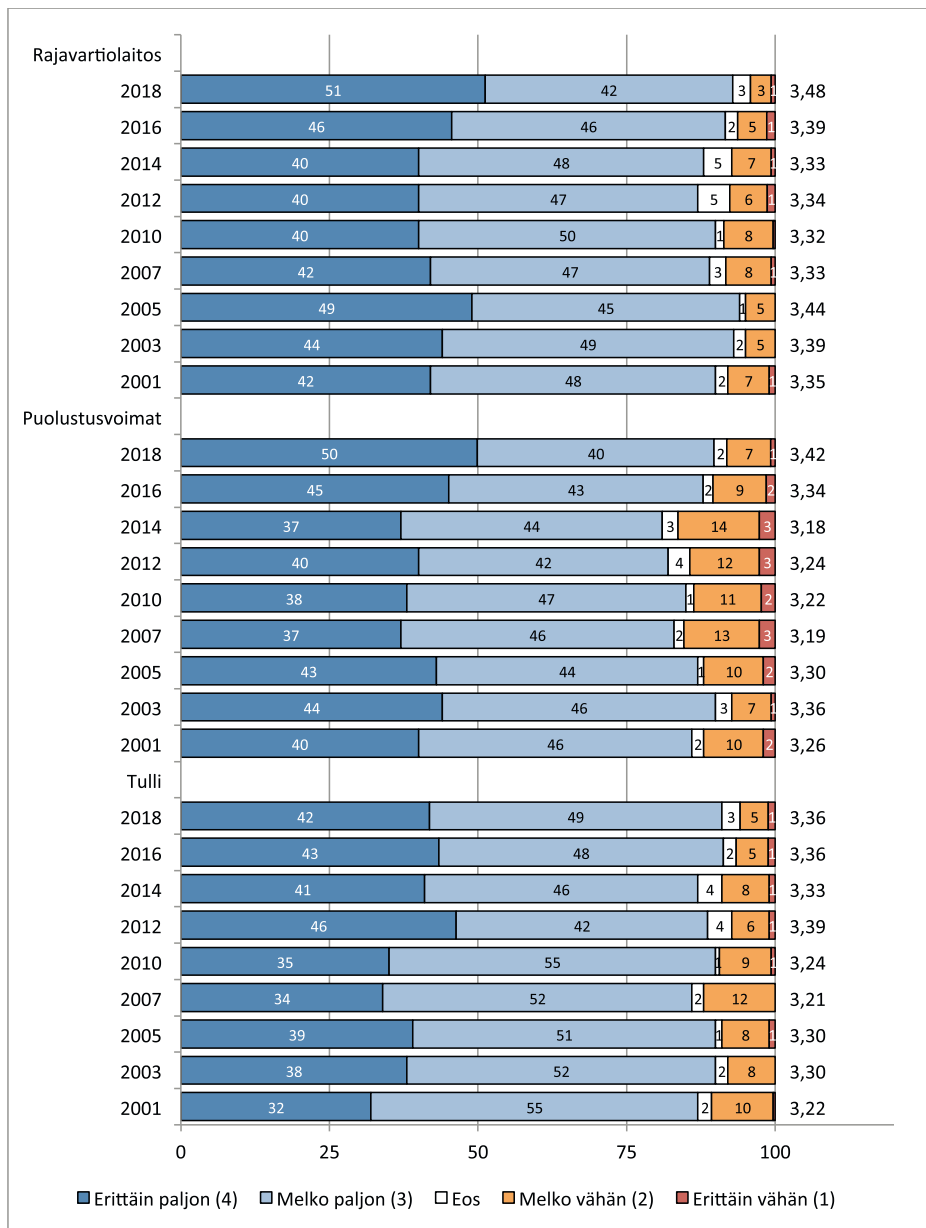
Luottamus palo- ja pelastusalan ammattilaisten toimintaan on vahvinta, 99 % vastaajista luottaa palo- ja pelastustoimeen melko tai erittäin paljon (2016: 99 %). Vastausten keskiarvo asteikolla yhdestä (1 = Erittäin vähän) neljään (4 = Erittäin paljon) oli 3,78 (keskiarvot kirjataan kaikissa tämän tutkimuksen kuvioissa vaakapylväsdiagrammin oikeanpuoleiseen päähän; asteikon numeroarvot kuvataan jokaisen kuvion selitteessä). Seuraavaksi eniten vastaajat luottavat hätäkeskusten toimintaan (94 %; 2016: 94 %), poliisiin (95 %; 2016: 96 %), rajavartiolaitokseen (93 %; 2016: 92 %), puolustusvoimiin (90 %; 2016: 88 %) ja tulliin (91 %; 2016: 91 %).

Luottamus poliisiin näyttää vahvistuneen 2010-luvulla, etenkin viimeksi kuluneen noin neljän vuoden ajanjakson kuluessa. Sama pätee muihin keskeisiin turvallisuusviranomaisiin. Jos tarkastellaan erittäin paljon luottavien osuuksia, palo- ja pelastustoimeen erittäin paljon luottavien osuus on kasvanut 68 prosentista (2010) 78 prosenttiin (2018), hätäkeskusten toimintaan luottavien osuus 39 prosentista 61 prosenttiin, poliisiin luottavien osuus 50 prosentista 56 prosenttiin, rajavartiolaitokseen luottavien osuus 40 prosentista 51 prosenttiin, puolustusvoimiin luottavien osuus 38 prosentista 50 prosenttiin ja tulliin luottavien osuus 35 prosentista 42 prosenttiin.

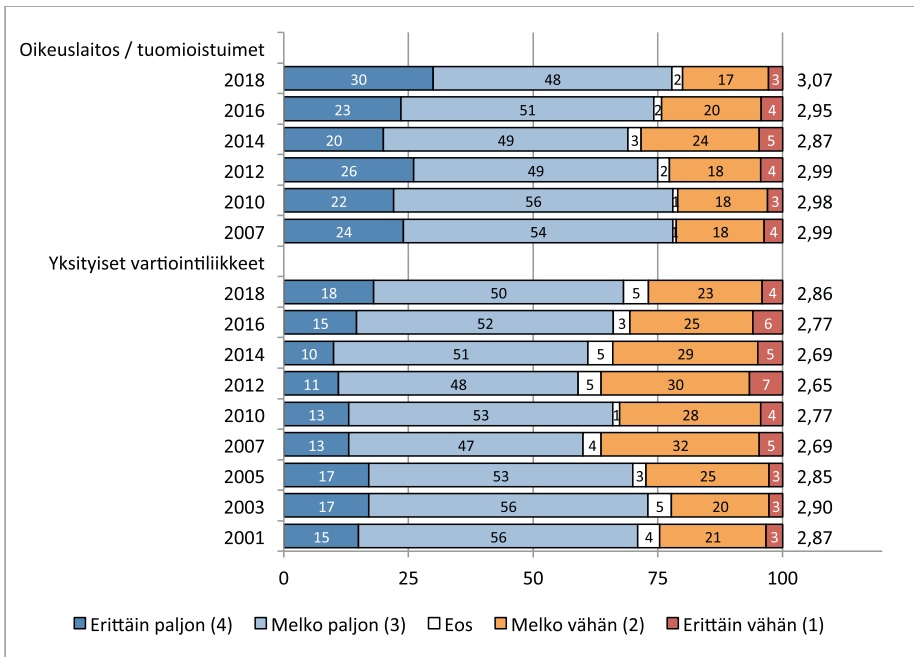
Tulos ei olennaisesti muutu, kun tarkastelu rajataan vain niiden vastaajien joukkoon, jotka eivät ole poliiseja eivätkä heidän lähisukulaisiaan. Näin rajatussa aineistossa melko tai erittäin paljon poliisiin luottavia oli 95 %, ja yksityiskohtaisemmat prosenttiosuudet olivat: 56 % (Erittäin paljon; vuonna 2016: 51 %), 39 % (Melko paljon; vuonna 2016: 45 %), 4 % (Melko vähän; vuonna 2016: 3 %), 1 % (Erittäin vähän; vuonna 2016: 2 %) ja noin 0 % (En osaa sanoa; vuonna 2016: noin 0 %) (n_{2018} (painotettu) = 3 904; n_{2016} (painotettu) = 3 909).

Kuvio 2.1a. Missä määrin luotatte seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan? (%)

Kuvio 2.1b. Missä määrin luotatte seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan? (%)

Kuvio 2.1c. Missä määrin luotatte seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan? (%)

2.2 Poliisin legitimitiitti

Luottamuksen ja legitimitiitin käsitteet ja mittaaminen

Poliisibarometritutkimusten sarjassa on vuodesta 2001 alkaen tarkasteltu kansalaisten luottamusta eri viranomaistahoihin Suomessa. Luottamusta koskeva tutkimus on perustunut kysymyssarjaan, jossa poliisi esiintyy yhtenä viranomaisena muiden viranomaisten rinnalla (”Missä määrin luotatte seuraavien viranomaisten tai tahojen toimintaan?”; ks. edellinen luku). Tässä tutkimuksessa haluttiin syventää kuvaa poliisia koskevista kansalaisarvioista, etenkin poliisitoimintaa kohtaan tunnetun luottamuksen ja poliisin legitimitiitin näkökulmista.

Poliisibarometritutkimukseen 2018 sisällytettiin neljä uutta European Social Survey -hankkeen (ESS) yhteydessä kehitettyä kysymyssarjaa, joiden avulla luottamuksen ja legitimitiitin ilmiökokonaisuuksia voidaan tutkia aiempaa tarkemmin (luku 2.2.).¹⁵ Lisäksi tässä raportissa kuvataan luottamusta niihin muihin yhteiskunnallisiin instituutioihin, jotka sisältyivät uusimpaan käytettävissä olevaan ESS-tutkimukseen vuodelta 2016: eduskuntaan, oikeusjärjestelmään, poliisiin, poliitikoihin, poliittisiin puolueisiin, Euroopan parlamenttiin ja Yhdistyneisiin Kansakuntiin (YK) (luku 2.3.).

Poliisibarometrissa olivat mukana Jacksonin ym. (2013) kuvaamat neljä latenttia muuttujaa ja niitä vastaavat indikaattorimuuttujat (11 muuttujaa).¹⁶

1. Luottamus poliisiin oikeudenmukaisuuteen: tekeekö poliisi oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä, kohteleeko poliisi kansalaisia kunnioittavasti ja perusteleeko se päätöksiään (3 kysymystä).¹⁷
2. Luottamus poliisiin vaikuttavuuteen: ovatko poliisitoiminnan tulokset tavoiteltujen hyötyvaikutusten mukaisia, esimerkiksi väkivaltarikosten ennalta estämisessä, asuntomurtojen selvittämisessä ja kiireellisissä hälytystehtävissä (2 kysymystä).¹⁸
3. Poliisin legitimitetti: kokevatko kansalaiset, että heillä on velvollisuus toimia poliisin päätöksenteon ja käskyjen mukaisesti (3 kysymystä).¹⁹
4. Poliisin legitimitetti: ovatko kansalaisten omat arvot ja oikeudenmukaisuuskäsitykset yhdenmukaisia suhteessa niihin arvoihin ja menettelytapoihin, joita poliisin toiminta ilmentää (3 kysymystä).²⁰ (Ks. Jackson ym., 2013.)

Luottamuksen käsite määriteltiin ESS 2010 -hankkeessa siten, että siihen sisältyvät arviot sekä luottamuksen kohteen halusta että kyvystä toimia keskeisissä tehtävissään tavalla, jota luottamus edellyttää. Jos ajatellaan, että poliisin tehtävänä on tuottaa omalta osaltaan oikeutta, ja siten oikeusvarmuutta ja turvallisuutta, – yhteiskuntajärjestyksen ylläpitäminen, yleinen järjestys ja turvallisuus, rikoksien ennalta estäminen ja tapahtuneiden rikosten selvittäminen, – tärkeä perusedellytys luottamuksen näkökulmasta on, että poliisi itse toimii lainmukaisesti ja noudattaa kaikissa tomissaan vallankäytön laillisuusperiaatetta. Tämän lisäksi tärkeätä on, että poliisi kykenee tosiasiallisesti huolehtimaan niistä tehtävistä, joita sille on annettu. Poliisin on kyettävä tuottamaan kansalaisille oikeutta ja turvallisuutta. ESS-tutkimuksissa poliisin tärkeimpinä tehtävinä kuvataan kiireellisiä hälytystehtäviä sekä kansalaisten näkökulmasta vakavimpien rikosten kuten väkivallan ja murtovarkauksien ennalta estämistä ja toteutuneiden rikosten selvittämistä. Poliisibarometritutkimusten perusteella nämä tehtävät koetaan myös Suomessa poliisin tärkeimmiksi tehtäviksi (ks. luku 5; ks. myös Vuorensyrjä & Fagerlund, 2016).

Legitimitetti määritellään tässä tutkimuksessa hieman toisin kuin Jacksonin ym. (2013) tai Tylerin (1990; Tyler ym., 2015) tutkimuksissa. Tässä tutkimuksessa legitimitetin käsite viittaa kansalaisten kokemukseen siitä, että julkisen vallan käyttö on oikeutettua. Demokratiassa legitimitetin (vallankäytön oikeutuksen, vallankäytön kokemuksellisen hyväksynnän) loogisena seurauksena on, että julkista valtaa edustavan viranomaisen ohjeita ja määräyksiä on järkevää noudattaa.

Olennaista legitimitetin käsitteen kannalta on, että vallankäyttö koetaan menettelytavoiltaan oikeudenmukaiseksi. Demokratiassa kompromisseja ei voida välttää, eikä oikeastaan kukaan saa tavoitteinaan sellaisenaan läpi: jos ajatellaan julkisten valintojen koko listaa, se vain harvoin täsmällisesti vastaa kenenkään yksittäisen kansalaisen omia tavoitteita julkisiksi valinnoiksi. Jos kuitenkin julkista päätöksentekoa ja vallankäyttöä luonnehtivat oikeudenmukaiset, kaikille kansalaisille samat demokraattiset menettelytavat, ja jos yhteisesti sovitut periaatteet ja päätökset pitävät, julkinen päätöksenteko ja vallankäyttö koetaan oikeudenmukaisiksi.

Yksittäisissä julkisen vallankäytön tapauksissa ja oikeustapauksissa voidaan puhua *proseduraalisesta oikeudenmukaisuudesta (procedural justice)*. Yleisenä perustuslaillisena ja politiikanteoreettisena periaatteena voidaan puhua *vallankäytön laillisuusperiaatteesta (the rule of law)*. Vallankäytön laillisuusperiaatteen suppeaan määritelmään kuuluu vallankäytön lainmukaisuus (*legality*), eri osatekijöineen. Laajaan määritelmään kuuluu vallankäytön lainmukaisuuden lisäksi syvällisempi ymmärrys siitä, että demokratiassa kaiken julkisen vallankäytön perusta on yksittäisissä kansalaisissa ja heidän poliittisissa perusoikeuksissaan ja vapausoikeuksissaan (Tamanaha, 2004).

Ajatuksena on, että kun poliisi toimii osana laajempaa legitiimiä valtio- ja oikeusjärjestystä, ja toimii itse tavalla, joka osoittaa, että poliisi sitoutuu demokratiaan, noudattaa vallankäytössä laillisuusperiaatetta, ja kohtelee kaikkia yksittäisiä kansalaisia yhdenvertaisesti, poliisitoiminta koetaan legitiimiksi.

Poliisin legitimitettä (*perceived legitimacy of the police*) koskeva ESS-tutkimushankkeen kysymyssarja mittaa legitimitettä kohtuullisen hyvin käsitteen edellä kuvatussa merkityksessä. Tutkimuskohteena on yhtäältä kansalaisten käsitys siitä, missä määrin heillä on velvollisuus toimia poliisin päätöksenteon ja käskyjen mukaisesti, vaikka he olisivat päätöksistä eri mieltä, tai eivät ymmärtäisi päätöksenteon tai käskyjen perusteita, tai eivät pitäisi siitä tavasta, jolla poliisi heitä käytännössä kohtelee (*obligation to obey the police*), ja toisaalta kansalaisten käsitys siitä, ovatko heidän omat arvonsa samansuuntaisia kuin ne arvot, joita poliisi omassa toiminnassaan ilmentää (*moral alignment with the police*) (Jackson ym., 2011; 2013; Hough ym., 2013).

Luottamus

Luottamusta poliisin oikeudenmukaisuuteen kysyttiin haastateltavilta seuraavien kolmen kysymyksen avulla:

”Kuinka usein Suomen poliisi yleisesti ottaen kohtelee ihmisiä kunnioittavasti?”

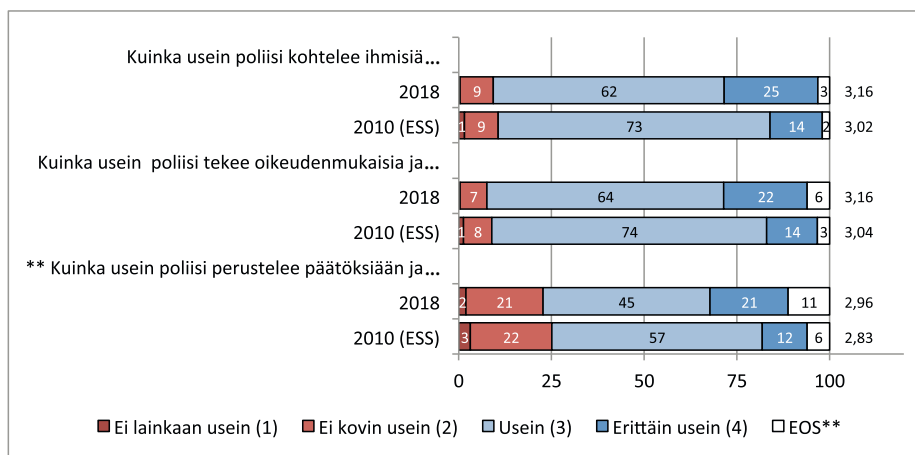
”Kuinka usein suunnilleen poliisi tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä tilanteissa, joita se hoitaa?” [1 = Ei lainkaan usein, 2 = Ei kovin usein, 3 = Usein, 4 = Erittäin usein; En osaa sanoa]

”Kuinka usein sanoisitte Suomen poliisin yleensä perustelevan päätöksiansä ja toimenpiteitään tilanteissa joissa he ovat ihmisten kanssa tekemisissä, jos heiltä sitä pyydetään?” [1 = Ei lainkaan usein, 2 = Ei kovin usein, 3 = Usein, 4 = Erittäin usein, 5 = Kukaan ei koskaan pyydä poliisia perustelevaan päätöksiansä tai toimenpiteitään; En osaa sanoa]

Noin 86–87 % vastaajista (ESS 2010: 87–88 %) on sitä mieltä, että poliisi usein tai erittäin usein kohtelee ihmisiä kunnioittavasti, ja tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä. Vastaavasti 7–9 % vastaajista ajatteli, että näin ei tapahdu

kovinkaan usein tai ei ehkä juuri koskaan (ESS 2010: 9–10 %). Myönteisten vastausten sisäisessä jakaumassa havaitaan merkittävä ero suhteessa vuoden 2010 ESS-tutkimukseen. Jakauma on siirtynyt kohti asteikon myönteistä ääripäätä (”Usein” → ”Erittäin usein”). Samanlainen siirtymä havaitaan kaikissa niissä luottamusta ja legitimitteettiä koskevissa kysymyksissä, joita tässä jaksossa tarkastellaan. Muutoin jakaumat ovat samansuuntaisia, osin jopa lähes samoja, kuin vuoden 2010 ESS-tutkimuksessa, menetelmällisistä eroista ja merkittävästä ajallisesta etäisyydestä huolimatta.

Yleisesti on hyvä todeta, että täyttä vertailukelpoisuutta nyt tehdyn tutkimuksen ja ESS-tutkimuksen 2010 välillä ei ole. Kysymyssarjat ovat samat, mutta tutkimuksissa on menetelmällisiä eroja (otoskoko, otantatapa, painottamisessa ja painokertoimissa tehdyt ratkaisut jne.), minkä lisäksi tutkimusten välillä on merkittävä ajallinen etäisyys. Ei voida täsmälleen tietää, missä määrin nyt havaitut erot näiden kahden eri tutkimuksen välillä aiheutuvat todellisista ilmiötason muutoksista, missä määrin ne aiheutuvat menetelmällisistä eroista tutkimusten välillä.

Kuvio 2.2. Luottamus poliisin oikeudenmukaisuuteen (%)

2018: Poliisibarometri 2018

2010 (ESS): European Social Survey 2010, Suomen osa-aineisto, analyysipainot.

** Kuvion kolmannessa kysymyksessä EOS-vaihtoehto sisältää myös vastaukset, joissa haastateltu arvioi, että ”Kukaan ei koskaan pyydä poliisia perustelevaan päätöksiään tai toimenpiteitään”, Heitä oli ESS-kyselyssä 2010 noin 1,6 % kaikista vastaajista ja poliisibarometrissa 2018 noin 3,3 % kaikista vastaajista.

”Kuinka usein Suomen poliisi yleisesti ottaen kohtelee ihmisiä kunnioittavasti?”

”Kuinka usein suunnilleen poliisi tekee oikeudenmukaisia ja puolueettomia päätöksiä tilanteissa, joita se hoitaa?” [1 = Ei lainkaan usein, 2 = Ei kovin usein, 3 = Usein, 4 = Erittäin usein]

”Kuinka usein sanoisitte Suomen poliisin yleensä perustelevan päätöksiään ja toimenpiteitään tilanteissa joissa he ovat ihmisten kanssa tekemisissä, jos heiltä sitä pyydetään?” [1 = Ei lainkaan usein, 2 = Ei kovin usein, 3 = Usein, 4 = Erittäin usein, 5 = Kukaan ei koskaan pyydä poliisia perustelevaan päätöksiään tai toimenpiteitään]

Luottamusta poliisin vaikuttavuuteen tutkittiin kahden kysymyksen avulla. Käytännössä haastateltavilta kysyttiin seuraavat Osgood-asteikolliset kysymykset, joissa kuvataan asteikon molemmat ääripäät, mutta ei asteikon muita arvoja.

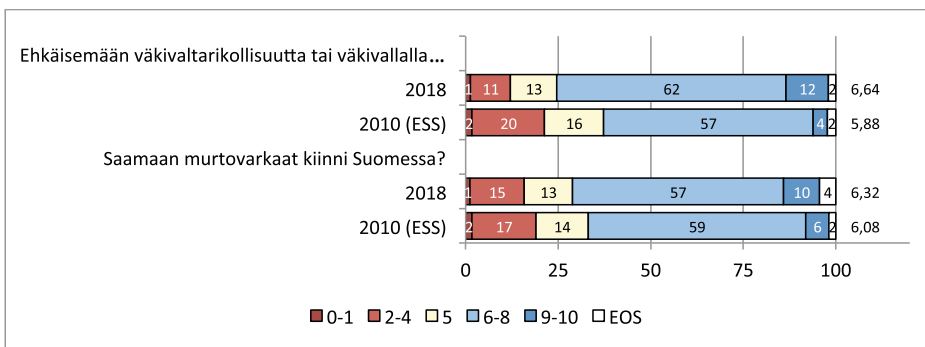
”Kuulemanne tai omien kokemustenne perusteella ...

Kuinka hyvin poliisi mielestänne onnistuu ehkäisemään _____ (0–10)
väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa?

Kuinka hyvin poliisi mielestänne onnistuu saamaan mur- _____ (0–10)
tovarkaat kiinni Suomessa?

ERITTÄIN HUONOSTI 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ERITTÄIN HYVIN
(12 = EN OSAA SANOA)”

Noin 74 % (ESS 2010: 61 %) vastaajista ajatteli, että poliisi onnistuu ehkäisemään väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa kohtuullisen hyvin (vastaukset Osgood-asteikolla 6–10). Ero vuoden 2010 ESS-tutkimukseen on tämän kysymyksen kohdalla suhteellisen suuri. Vastaukset ovat selvästi myönteisempiä kuin vuoden 2010 ESS-tutkimuksessa. Tulokset ovat myönteisempiä myös murtovarauksien selvittämisen osalta, mutta ero ESS-tutkimuksen tuloksiin ei ole yhtä suuri kuin edellisessä kysymyksessä. Vuoden 2018 poliisibarometritutkimuksessa noin 67 % (ESS 2010: 65 %) vastaajista ajatteli, että Suomessa poliisi onnistuu kohtuullisen hyvin saamaan murtovaraukset kiinni (vastaukset Osgood-asteikolla 6–10).

Kuvio 2.3. Luottamus poliisin vaikuttavuuteen (%)

2018: Poliisibarometri 2018

2010 (ESS): European Social Survey 2010, Suomen osa-aineisto, analyysipainot.

”Kuinka hyvin poliisi mielestänne onnistuu ...”

”Ehkäisemään väkivaltarikollisuutta tai väkivallalla uhkailua Suomessa?”

”Saamaan murtovaraukset kiinni Suomessa?”

[0 = Erittäin huonosti, ..., 10 = Erittäin hyvin]

Legitimiteetti

Poliisin päätöksenteon legitimiteetistä kysyttiin seuraavat Osgood-asteikolliset kysymykset.

”Seuraavat kysymykset koskevat sitä, mitä velvollisuuksia Teillä mielestänne on Suomen poliisia kohtaan. (...)

Missä määrin teillä mielestänne on velvollisuus...

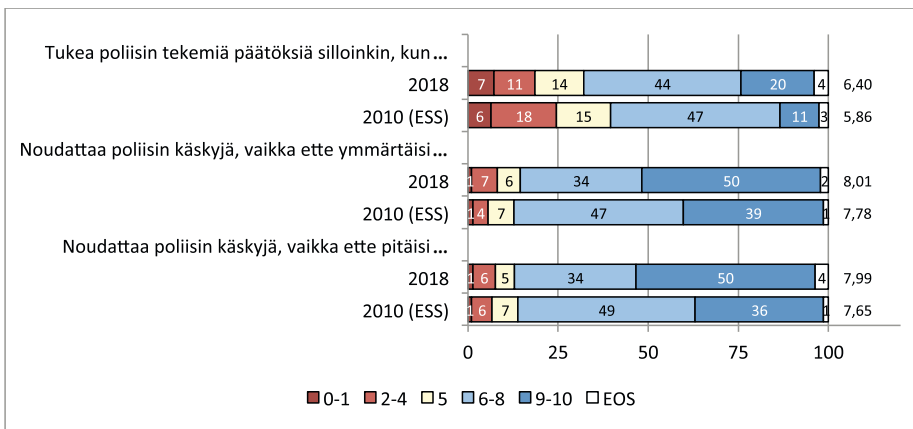
Tukea poliisin tekemiä päätöksiä silloinkin, kun olette niistä eri mieltä? (0–10)
Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ette ymmärtäisi tai hyväksyisi niiden perusteita? (0–10)
Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ette pitäisi tavasta, jolla poliisi teitä kohtelee? (0–10)

EI LAINKAAN VELVOLLISUUTENI 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 TÄYSIN
MINUN VELVOLLISUUTENI

(12 = EN OSAA SANOA)”

Suhtautuminen poliisin päätöksenteon tukemiseen sellaisissa tapauksissa, joissa henkilö itse on poliisin päätöksistä eri mieltä, oli kriittistä. Jos analyysin kiintopisteenä käytetään asteikon järjestysasteikollista keskikohtaa (5), voidaan sanoa, että vastauksia asteikon keskikohdan hyväksyvällä puolella (6–10) oli 64 % (ESS 2010: 58 %). Myönteinen ero vuoden 2010 ESS-kyselyn vastaavaan jakaumaan oli tässä suhteellisen suuri.

Valtaosa haastatelluista katsoi velvollisuudekseen noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ei ymmärtäisi tai täysin hyväksyisi käskyjen perusteita, tai ei pitäisi tavasta, jolla poliisi heitä kohtelee. Vastauksia asteikon keskikohdan hyväksyvällä puolella (6–10) oli molemmissa näistä kysymyksistä noin 84 % (ESS 2010: 85–86 %). Kaikissa poliisin päätöksenteon legitimiteettiä koskevissa jakaumissa neutraalien (5) ja melko positiivisten (6–8) vastausten osuus on pienempi kuin vuoden 2010 ESS-tutkimuksessa.

Kuvio 2.4. Poliisin päätöksenteon legitimiteetti (%)

2018: Poliisibarometri 2018

2010 (ESS): European Social Survey 2010, Suomen osa-aineisto, analyysipainot.

”Missä määrin teillä mielestänne on velvollisuus...”

”Tukea poliisin tekemiä päätöksiä silloinkin, kun olette niistä eri mieltä?”

”Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ette ymmärtäisi tai hyväksyisi niiden perusteita?”

”Noudattaa poliisin käskyjä, vaikka ette pitäisi tavasta, jolla poliisi teitä kohtelee?”

[0 = Ei lainkaan velvollisuutteni, ..., 10 = Täysin minun velvollisuuteni]

Poliisin oikeudenmukaisuuskäsitysten ja arvojen legitimiteetistä vastaajilta kysyttiin, missä määrin he olivat samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa:

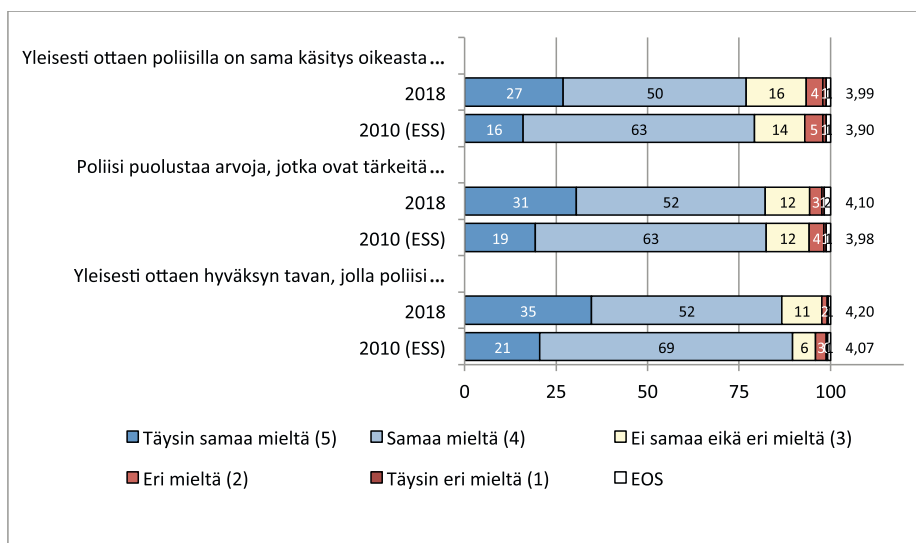
”Yleisesti ottaen poliisilla on sama käsitys oikeasta ja väärästä kuin minulla”

”Poliisi puolustaa arvoja, jotka ovat tärkeitä kaltaisilleni ihmisille”

”Yleisesti ottaen hyväksyn tavan, jolla poliisi tavallisesti toimii”

[1 = Täysin eri mieltä, 2 = Eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Samaa mieltä, 5 = Täysin samaa mieltä; En osaa sanoa]

Täysin samaa mieltä tai samaa mieltä näiden väitteiden kanssa oli 77–87 % vastaajista (ESS 2010: 79–90 %). Keskiarvot ovat tässä – kuten kaikissa muissakin luottamuksen ja legitimiteetin kysymyksissä – selvästi korkeampia vuoden 2018 poliisibarometritutkimuksessa kuin vuoden 2010 ESS-tutkimuksessa. Ero aiheutuu käytännössä kokonaan siitä, että ”Täysin samaa mieltä” olevien osuus on suurempi ja ”Samaa mieltä” olevien osuus vastaavasti pienempi kuin ESS-tutkimuksessa vuonna 2010. Eri mieltä tai täysin eri mieltä olleiden osuuksissa ei ole merkittävää eroa näiden kahden eri tutkimuksen välillä.

Kuvio 2.5. Poliisin oikeudenmukaisuuskäsitysten ja arvojen legitimitetti (%)
 2018: Poliisibarometri 2018
 2010 (ESS): European Social Survey 2010, Suomen osa-aineisto, analyysipainot.

”Missä määrin olette samaa tai eri mieltä seuraavien Suomen poliisia koskevien väittämien kanssa?”

”Yleisesti ottaen poliisilla on sama käsitys oikeasta ja väärästä kuin minulla”

”Poliisi puolustaa arvoja, jotka ovat tärkeitä kaltaisilleni ihmisille”

”Yleisesti ottaen hyväksyn tavan, jolla poliisi tavallisesti toimii”

[1 = Täysin eri mieltä, 2 = Eri mieltä, 3 = Ei samaa eikä eri mieltä, 4 = Samaa mieltä, 5 = Täysin samaa mieltä; En osaa sanoa]

2.3 Luottamus poliisiin ja muihin yhteiskunnallisiin instituutioihin: European Social Survey

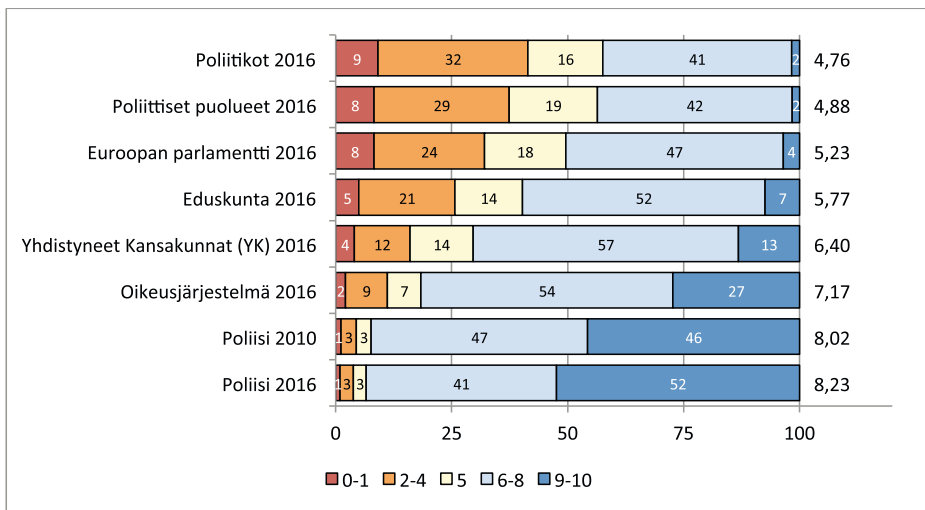
European Social Survey (ESS) -hankkeessa tutkitaan säännöllisesti eurooppalaisten luottamusta yhteiskunnallisiin instituutioihin. Viimeisin käytettävissä oleva Suomen osa-aineisto on vuodelta 2016. Kysymys esitettiin haastateltaville Osgood-asteikollisena arviointipyyntönä:

”Käytä tätä korttia ja kerro asteikolla nolasta kymmeneen, kuinka paljon **henkilökohtaisesti** luotat seuraavaksi luettelemiini tahoihin. Nolla tarkoittaa sitä, että et luota ollenkaan kyseiseen tahoon ja 10 sitä, että luotat erittäin vahvasti kyseiseen tahoon: [Instituutio]” [0–10; En osaa sanoa; Kieltäydyn vastaamasta]

Vastaajilta pyydettiin arvioita siitä, kuinka paljon he luottavat eduskuntaan, oikeusjärjestelmään, poliisiin, poliitikoihin, poliittisiin puolueisiin, Euroopan parlamenttiin ja Yhdistyneisiin Kansakuntiin (YK).

Poliisiin luotetaan enemmän kuin muihin edellä mainittuihin instituutioihin. Myönteisten vastausten osuus (6–10) vuonna 2016 oli 93 %. Vastausten keskiarvo oli noin 8,2 (pl. EOS-vastaukset). Vastaavassa tutkimuksessa vuonna 2010 tämä osuus oli sama, 93 % (ks. Kuvio 2.6.). Poliisiin kohdistuvien arvioiden jakaumia erottaa toisistaan erittäin myönteisten vastausten (9–10) ja melko myönteisten vastausten (6–8) keskinäinen suhde. Muiden tässä tutkittujen jakaumien tapaan vastauksissa on tapahtunut merkittävä myönteisten vastausten sisäinen siirtymä melko myönteisistä vastauksista kohti erittäin myönteisiä vastauksia. Muutoin jakaumat ovat käytännössä ennallaan (neutraalit vastaukset, kielteiset vastaukset).

Kohtuullisen myönteisesti vuoden 2016 ESS-tutkimuksessa suhtauduttiin myös oikeusjärjestelmään (myönteisten vastausten osuus oli 81 %) sekä Yhdistyneisiin Kansakuntiin (70 %). Luottamus Euroopan parlamenttiin (51 %), poliittisiin puolueisiin (44 %) ja poliitikkoihin (43 %) oli tutkimuksessa mukana olleista instituutioista vähäisintä.

Kuvio 2.6. "Kuinka paljon henkilökohtaisesti luotat seuraavaksi luettelemini tahoihin: [Instituutio]" [0–10]*; ESS-tutkimusten tuloksia 2016 ja 2010 Suomen osa-aineistosta**

European Social Survey (ESS), 2010; 2016; Suomen osa-aineisto, painotetut aineistot (2010 analyysipainot). Sekä jakaumat että keskiarvot raportoidaan tässä ilman En osaa sanoa -vastauksia. EOS-vastauksia oli eniten Euroopan parlamenttia (2,6 %) ja Yhdistyneitä Kansakuntia (YK) (2,3 %) koskeissa kysymyksissä, muita instituutioita koskeissa kysymyksissä maksimissaan 0,8 %.

* ”Nolla tarkoittaa sitä, että et luota ollenkaan kyseiseen tahoon ja 10 sitä, että luot erittäin vahvasti kyseiseen tahoon [0–10]”

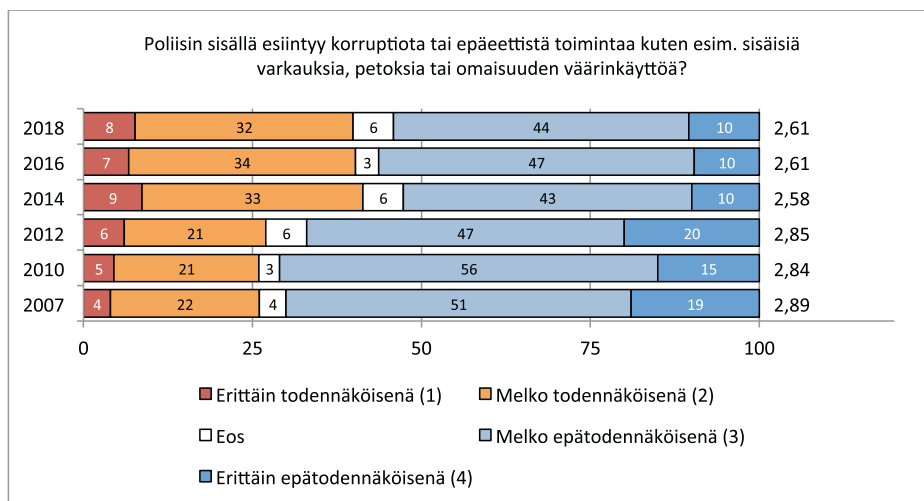
** Poliisin osalta mukana ovat myös vuoden 2010 ESS-tutkimuksen tulokset

2.4 Poliisi ja korruptio

Vastaajilta kysyttiin tutkimuksessa kaksi kysymystä korruptiosta. Ensimmäinen koski poliisin sisäistä korruptiota. ”Miten todennäköisenä pidätte, että poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa kuten esimerkiksi sisäisiä varkauksia, petoksia tai omaisuuden väärinkäyttöä?” Toinen kysymys koski kansalaisten, yritysten ja muiden yhteiskunnallisten tahojen poliisiin kohdistamaa epäeettistä toimintaa, kuten korruptio- tai lahjontayrityksiä. ”Miten todennäköisenä pidätte, että kansalaiset, yritykset tai muut tahot yrittävät korruptoida tai häiritä poliisin toimintaa epäeettisellä tavalla?” [Asteikko oli molemmissa kysymyksissä sama, 1 = Erittäin todennäköisenä, 2 = Melko todennäköisenä, 3 = Melko epätodennäköisenä, 4 = Erittäin epätodennäköisenä; En osaa sanoa]

Noin 40 % vuoden 2018 poliisibarometriin vastanneista piti melko tai erittäin todennäköisenä, että poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa (2016: 41 %). Arvioiden taso muuttui vuosien 2012 ja 2014 välillä. Vuosina 2007–2012 poliisin sisäistä korruptiota piti melko tai erittäin todennäköisenä yhteensä 26–27 % vastaajista. Vuosina 2014–2018 vastaavat osuudet ovat olleet 40–42 %.

Vuosina 2007–2012 poliisin sisäistä korruptiota piti melko tai erittäin epätodennäköisenä 67–71 % vastaajista. Vuosina 2014–2018 vastaavat osuudet ovat olleet 53–57 % vastaajista.

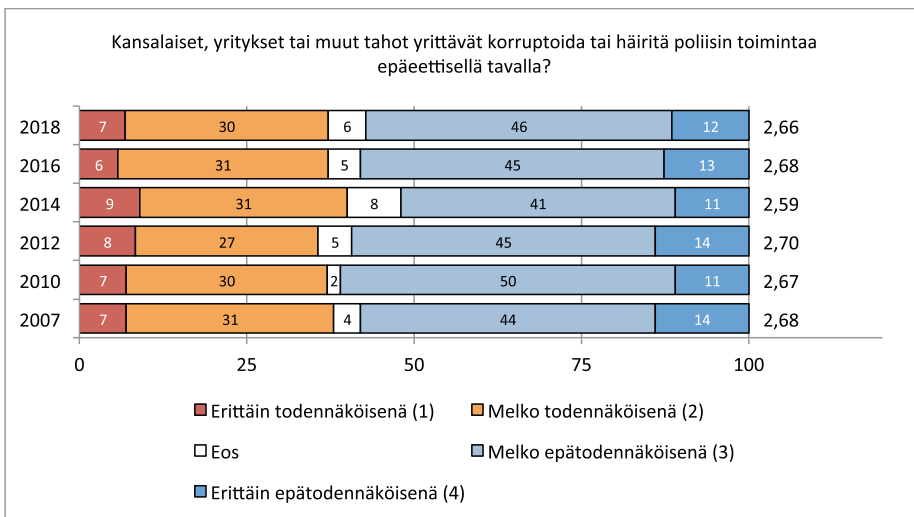
Kuvio 2.7. Miten todennäköisenä pidätte, että poliisin sisällä esiintyy korruptiota tai epäeettistä toimintaa kuten esim. sisäisiä varkauksia, petoksia tai omaisuuden väärinkäyttöä? (%)

Oletusta edellä kuvatun siirtymän tutkimuksellisesta validiteetista vahvistaa se, että samanlaista suuren mittakaavan muutosta ei havaita, kun tutkitaan, kuinka todennäköistä vastaajien arvioiden mukaan on, että kansalaiset tai muut yhteiskunnalliset toimijat yrittävät vaikuttaa epäeettisellä tavalla poliisin toimintaan. Noin 37 % vas-

taajista (2016: 37 %; 2010: 37 %; 2007: 38 %) piti melko tai erittäin todennäköisenä, että kansalaiset, yritykset tai muut tahot yrittävät korruptoida tai häiritä poliisin toimintaa epäeettisellä tavalla. Melko tai erittäin epätodennäköisenä tätä piti 58 % vastaajista (2016: 58 %; 2010: 61 %; 2007: 58 %).

Näyttää siltä, että Helsingin huumepoliisin entisen päällikön Jari Aarnion oikeusjuttu on kansalaisilla edelleen mielessä. Aarnion juttu tuli julkisuuteen vuonna 2013. Sen eri vaiheiden käsittely on jatkunut vuoteen 2018 saakka.

Poliisibarometritutkimuksessa 2018 kysyttiin haastattelun lopuksi, mitä poliisia koskevia uutisia vastaaja muistaa viime aikoina kuulleensa (pyydettiin mainitsemaan 1–3 mieleen tulevaa uutista). Neljäsosa (24,3 %) vastaajista mainitsi ensimmäisenä mieleen tulevana uutisena, muodossa tai toisessa, Aarnion tapauksen. Muita suhteellisen usein mainittuja uutisia olivat muun muassa Turun joukkopuukotustapaus sekä valtakunnansyyttäjä Matti Nissisen hankintapäätösten esteellisyyttä koskenut tapaus. (Aarnion tapauksen käsittelystä julkisuudessa ks. myös Kääriäinen, Isotalus & Thomassen, 2016.)

Kuvio 2.8. Miten todennäköisenä pidätte, että kansalaiset, yritykset tai muut tahot yrittävät korruptoida tai häiritä poliisin toimintaa epäeettisellä tavalla? (%)

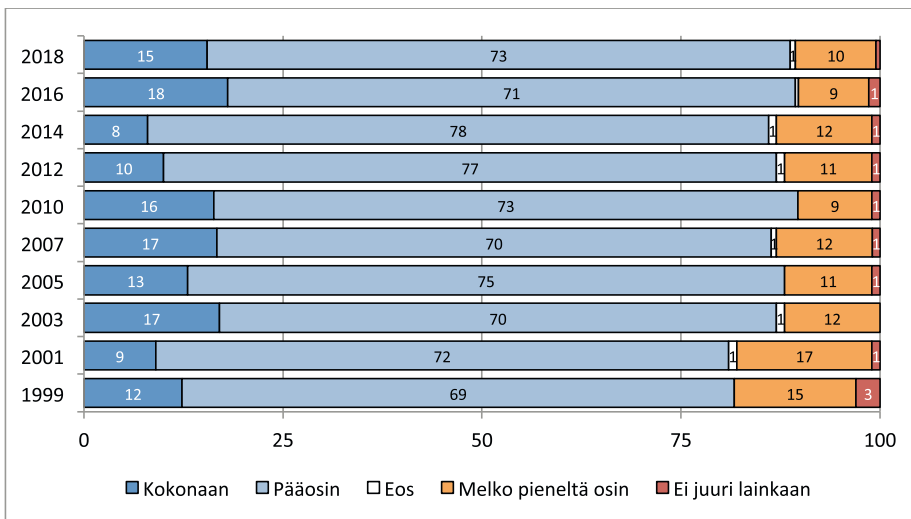
3 POLIISIPALVELUJEN SAATAVUUS JA POLIISIN NÄKYVYYS

3.1 Poliisin kyky kantaa vastuu yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, missä määrin turvallisuustilanne on heidän mielestään poliisin hallinnassa. ”Missä määrin poliisi mielestänne pystyy kantamaan vastuun yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamisesta Suomessa?” [Kokonaan, Pääosin, Melko pieneltä osin, Ei juuri lainkaan; En osaa sanoa] Vastaajista noin 88 % (2016: 89 %) oli sitä mieltä, että poliisi kykenee kantamaan vastuun joko kokonaan tai pääosin. Noin 10 % (10 %) ajatteli, että poliisi kykenee kantamaan vastuun yleisestä järjestyksestä vain melko pieneltä osalta tai ei juuri lainkaan. Vuosia 2012 ja 2014 lukuun ottamatta tulokset ovat pysyneet käytännössä ennallaan ja vastaavat 2010-luvun alun tuloksia.

Kun aineisto rajattiin niihin, jotka eivät ole poliiseja eivätkä poliisin lähisukulaisia, vastausjakauma oli seuraava: noin 16 % (2016: 18 %) (Kokonaan), 73 % (72 %) (Pääosin), 10 % (9 %) (Melko pieneltä osin), 0 % (2 %) (Ei juuri lainkaan) ja 1 % (0 %) (En osaa sanoa) (n (painotettu) = 3 904). Jos tarkastellaan poliisien ja heidän lähisukulaistensa osa-aineistoa, vastausjakauma oli: 12 % (2016: 23 %) (Kokonaan), 73 % (66 %) (Pääosin), 13 % (11 %) (Melko pieneltä osin), 1 % (0 %) (Ei juuri lainkaan) ja 1 % (0 %) (En osaa sanoa) (n (painotettu) = 394).

Arviot ovat pysyneet kokonaisuutena lähes ennallaan, mutta poliisien ja heidän lähisukulaistensa arviot ovat kehittyneet kielteiseen suuntaan. Heidän joukossaan myönteisten vastausten osuus on vähentynyt ja kielteisten on kasvanut, minkä lisäksi myönteisten vastausten sisällä jakauma on siirtynyt kielteiseen suuntaan.

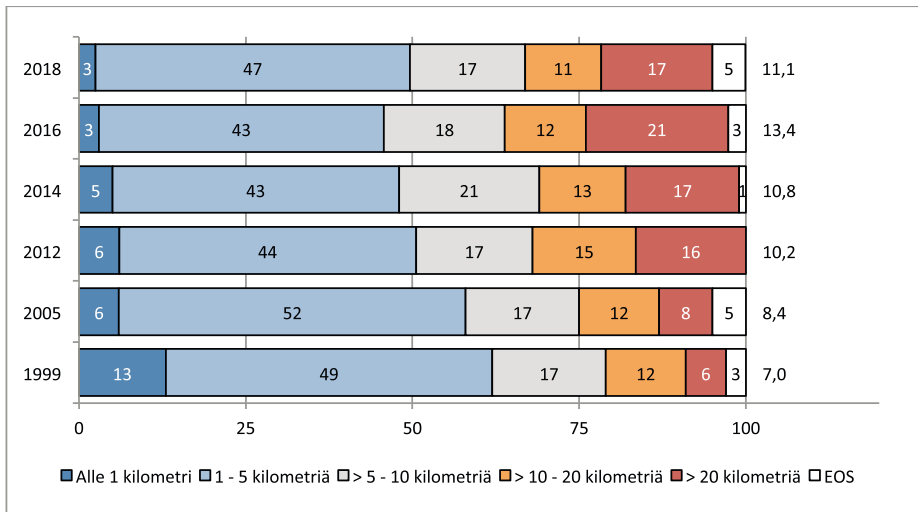
Kuvio 3.1. Missä määrin poliisi mielestänne pystyy kantamaan vastuun yleisen järjestyksen ja turvallisuuden takaamisesta Suomessa? (%)

3.2 Etäisyys lähimmälle poliisiasemalle

Vastaajien arvio oman kodin ja lähimmän poliisiaseman välisestä etäisyydestä oli keskimäärin 11,1 kilometriä. Asiaa on kysytty vastaajilta muutamina yksittäisinä tutkimusvuosina ja keskimääräinen arvioitu etäisyys on ennen tätä tutkimuskertaa ollut aina edellistä tutkimusta pidempi. Tällä tutkimuskerralla etäisyyttä koskeva arvio kuitenkin laski edelliseen tutkimukseen verrattuna.

Kaupungistumisen seurauksena keskimääräiset etäisyydet ovat yhteiskuntarakenteessa lyhentyneet. Helsingin poliisilaitosalueella asuvien vastaajien keskimääräinen etäisyyssarvio oli 4,7 kilometriä, kun se muualla maassa oli keskimäärin 11,9 kilometriä.

Vastakkaiseen suuntaan vaikuttaa se, että poliisin organisaatio on muuttunut. Poliisin toimintaa on keskitetty ja poliisilaitosten määrä on vähentynyt ensin 90 poliisilaitoksesta 24 poliisilaitokseen (2009) ja sitten 24 poliisilaitoksesta 11 poliisilaitokseen (2014). Myös yksittäisiä poliisin toimipisteitä on lakkautettu.

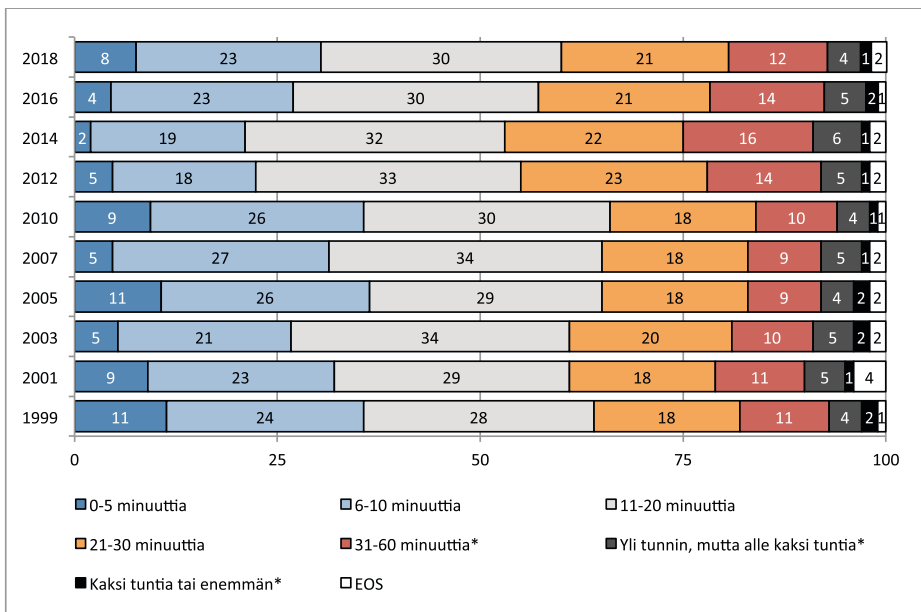
Kuvio 3.2. Kuinka pitkä matka on kotoanne lähimmälle poliisiasemalle? (%)

3.3 Poliisin toimintavalmiusaikoja koskevat arviot

Vastaajilta kysyttiin poliisibarometritutkimuksessa poliisin toimintavalmiusaikoja koskeva kysymys, ”Jos olisitte kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisitte poliisin olevan tapahtumapaikalla?” [0–5 minuuttia, 6–10 minuuttia, 11–20 minuuttia, 21–30 minuuttia, 31–60 minuuttia, Yli tunnin, mutta alle kaksi tuntia, Kaksi tuntia tai enemmän; En osaa sanoa]²¹

Vuoden 2010 jälkeen arvioissa tapahtui selvä tasomuutos. Niiden osuus, jotka vastasivat 0–10 minuuttia, vähentyi 35 prosentista (2010) noin 21–23 prosenttiin (2012–2014). Niiden osuus, jotka antoivat arvion 21 minuutista kahteen tuntiin tai pidempään aikaan, kasvoi noin 33 prosentista (2010) noin 43–45 prosenttiin (2012–2014).

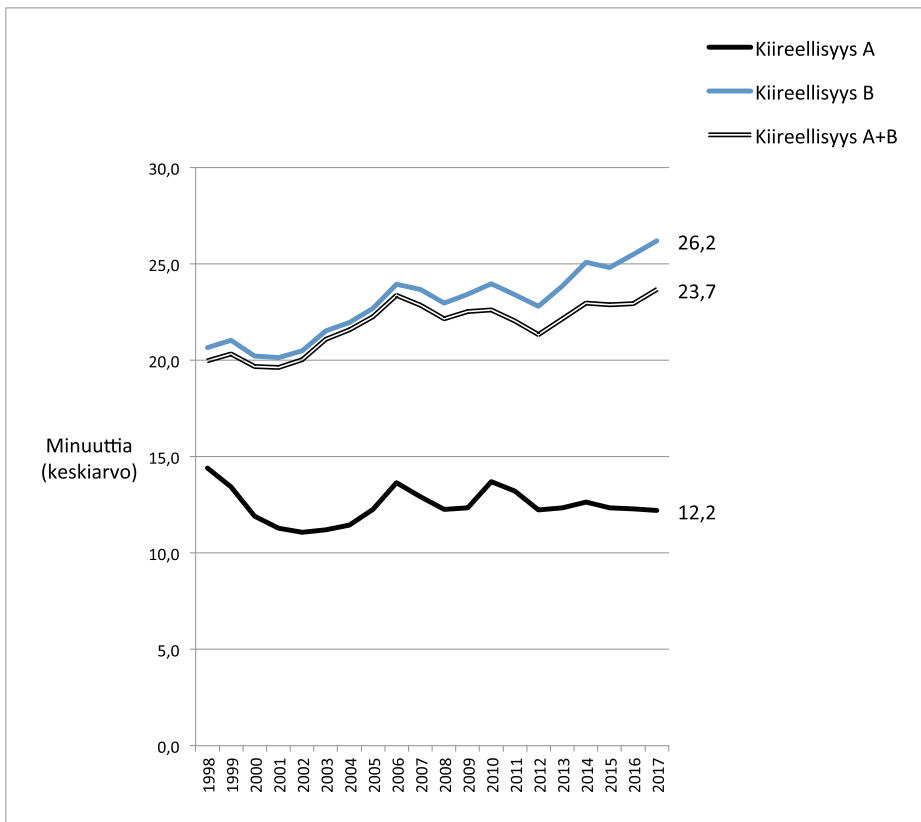
Vuosina 2016 ja 2018 tilanne on palautunut jonkin verran paremmalle tasolle kuin vuosina 2012 ja 2014, mutta ei yhtä hyväksi kuin vuosikymmenen alussa. Tämä myönteinen muutos ei ole aiheutunut siitä, että vuosina 2016–2018 poliisit ja heidän lähisukulaisensa ovat olleet mukana vastaamassa kyselyyn, toisin kuin vuosina 2012–2014 (ks. luku 1.4).²²

Kuvio 3.3. Jos olisitte kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisitte poliisin olevan tapahtumapaikalla? (%)

* Ennen vuosien 2016 ja 2018 tutkimuksia kolmea viimeisintä sisällöllistä vastausvaihtoehtoa vastaavat neljä vaihtoehtoa olivat ”Alle tunnin”, ”Yli tunnin”, ”Alle kaksi tuntia” ja ”Yli kaksi tuntia”. Näistä vanhoista jakaumista vastausvaihtoehdot ”Yli tunnin” ja ”Alle kaksi tuntia” on tässä tutkimuksessa yhdistetty toisiinsa siten, että niiden prosenttiosuudet on aiemmista jakaumista laskettu yhteen.

Poliisin oman tulostietojärjestelmän (PolStat, 2018) rekisteriperustainen kehityskuva toimintavalmiusajoista on kaksijakoinen. Jos tarkastellaan kaikkein kiireellisimpiä tehtäviä (A-tehtävät), jotka hoidetaan aina heti, toimintavalmiusajat ovat pysyneet ennallaan, tai hieman lyhentyneet. A-tehtävissä keskimääräiset toimintavalmiusajat ovat laskeneet pitkän aikavälin 1998–2016 keskiarvosta 12,5 minuuttia vuoden 2017 keskiarvoon 12,2 minuuttia. Toiseksi kiireellisimmän luokan tehtävissä (B-tehtävissä) keskimääräiset toimintavalmiusajat ovat nousseet pitkän aikavälin keskiarvosta 22,7 minuuttia vuoden 2017 keskiarvoon 26,2 minuuttia ja yhdistetyssä tarkastelussa (sekä A- että B-tehtävät) pitkän aikavälin keskiarvosta 21,7 minuuttia vuoden 2017 keskiarvoon 23,7 minuuttia. A- ja B-tehtävien lisäksi poliisilla on kolmannen kategorian C-tehtäviä.

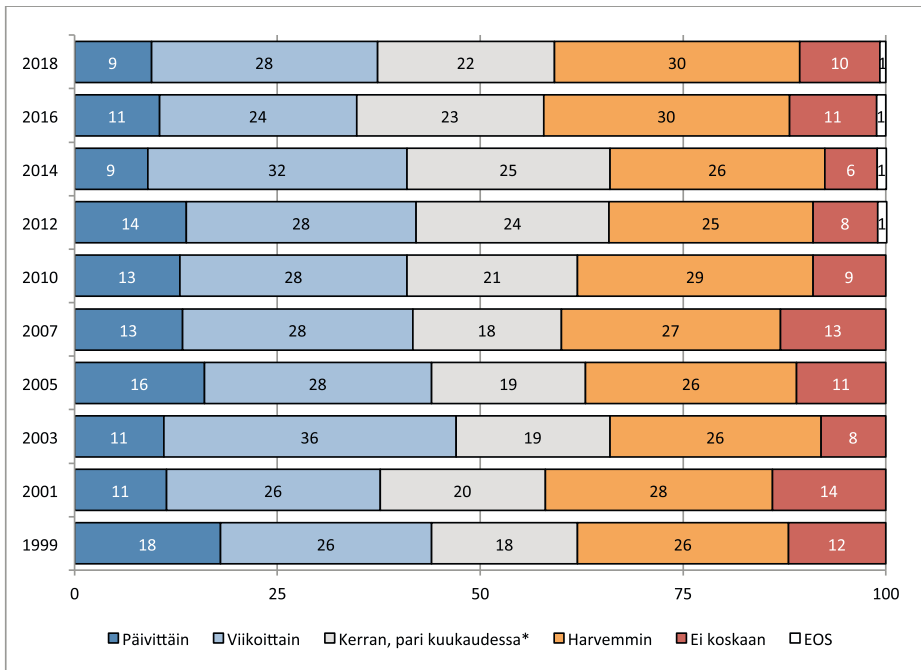
Kuvio 3.4. Poliisin toimintavalmiusajat A-, B- ja A+B-kiireellisyysluokkien tehtävissä 1998–2017 poliisin tulostietojärjestelmän mukaan

Lähde: PolStat, 2018

3.4 Poliisin partiointi lähiympäristössä

Vastaajilta kysyttiin, ”Kuinka usein olette nähnyt poliisin partioivan asuinalueellanne?” [Päivittäin, Viikoittain, Kerran, pari kuukaudessa, Harvemmin, En koskaan; En osaa sanoa]²³ Tutkimukseen vastanneista henkilöistä noin 37 % valitsi joko vaihtoehdon päivittäin tai vaihtoehdon viikoittain. Luku on jonkin verran korkeampi kuin vuonna 2016 (35 %). Vuonna 2010 vastaava osuus oli 41 % ja vuonna 1999 44 %.

Noin 40 % vastaajista on nähnyt poliisin partioivan asuinalueellaan harvemmin kuin vain muutaman kerran kuukaudessa, tai ei koskaan (2016: 41 %). Tämä osuus oli 38 % vuonna 2010 ja sama 38 % myös vuonna 1999. Tilanne on pitkällä aikavälillä ollut suhteellisen vakaa.

Kuvio 3.5. Kuinka usein olette nähnyt poliisin partioivan asuinalueellanne? (%)

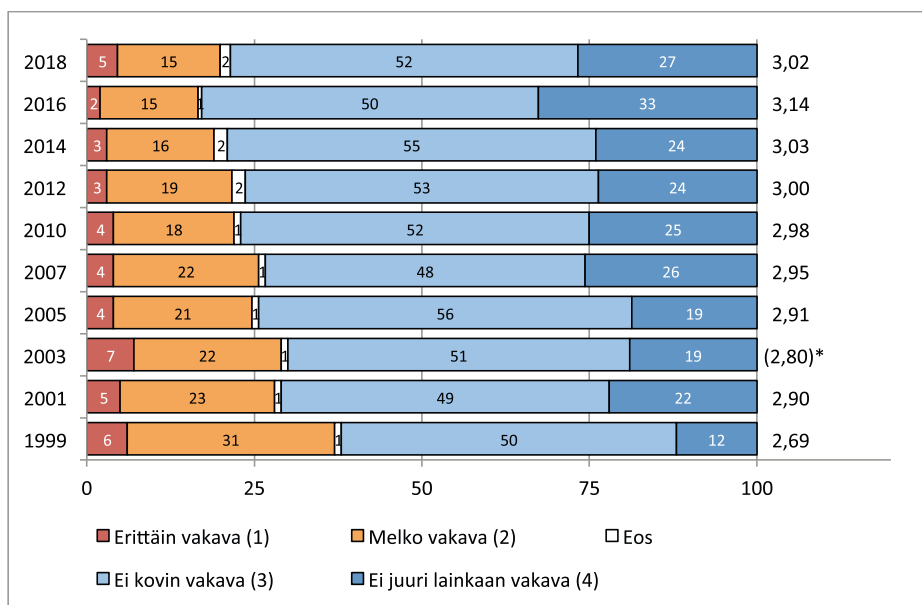
* Ennen vuoden 2016 tutkimusta käytössä olleet vaihtoehdot ”Kerran kuukaudessa” ja ”Useamman kerran kuukaudessa” jätettiin pois vuodesta 2016 lukien. Näitä koskevat aiempien vuosien havainnot on yhdistetty tuloksissa vastausvaihtoehdoksi ”Kerran, pari kuukaudessa”, joka otettiin käyttöön vuoden 2016 tutkimuksessa.

4 RIKOLLISUUDEN KOKEMUKSET JA RIKOSTORJUNTA

4.1 Rikollisuus lähiympäristössä

Haastateltavilta kysyttiin, ”Kuinka vakavana ongelmana pidätte rikollisuutta lähiympäristössänne.” Noin 79 % (2016: 83 %) tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä katsoi, että rikollisuustilanne ei ole kovin vakava tai ei juuri lainkaan vakava heidän lähiympäristössään. Noin 20 % (17 %) piti lähiympäristönsä rikollisuustilannetta melko tai erittäin vakavana. Erittäin vakavana tilannetta piti noin 5 % (2016: 2 %) vastaajista.

Huoli rikollisuudesta omassa lähiympäristössä on jonkin verran korkeammalla tasolla kuin vuoden 2016 tutkimuksessa. Tilanne on nyt suunnilleen samanlainen kuin tämän vuosikymmenen alussa, mutta selvästi parempi kuin vielä vuosituhannen vaihteessa. Vuonna 1999 noin 37 % tutkimukseen haastatelluista henkilöistä piti rikollisuustilannetta lähiympäristössään melko tai erittäin vakavana, ja noin 62 % ajatteli, että tilanne ei ole kovin vakava tai ei juuri lainkaan vakava.

Kuvio 4.1. Kuinka vakavana ongelmana pidätte rikollisuutta lähiympäristössänne, onko se ... (%)

* Laskennallinen, ei havaittu keskiarvo. Luku on laskettu tähän raporttiin aiemmin raportoitujen jakaumatietojen perusteella. Käyhkön ja Hannosen (2015) mukaan vuodelta 2003 ei ole käytettävissä vertailukelpoista keskiarvoa, kuitenkin jakaumatiedot ovat täydellisinä käytettävissä.

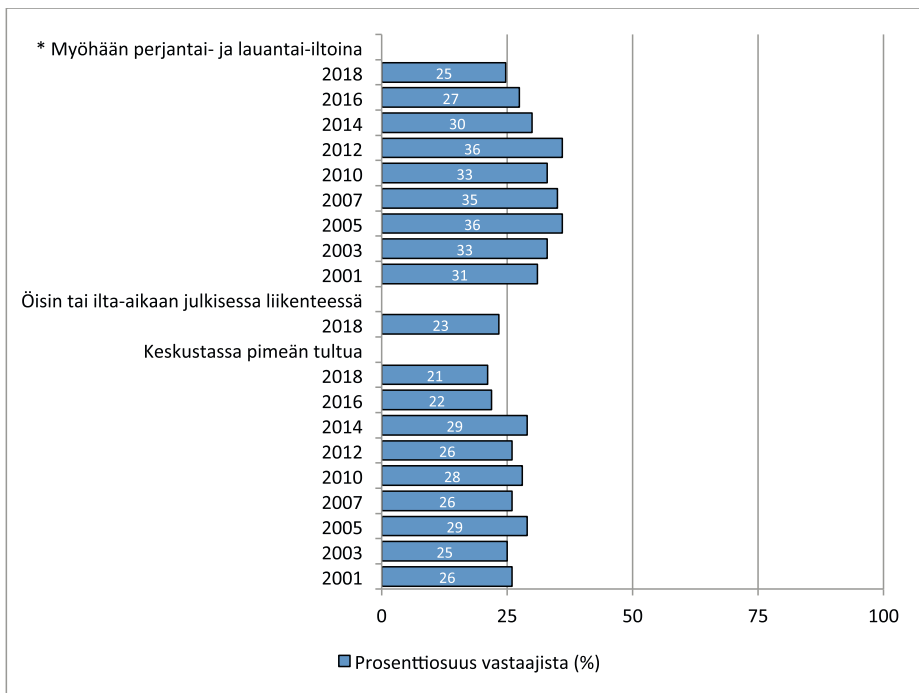
4.2 Turvattomuuden kokemukset

Vastaajilta kysyttiin haastattelussa, ”Mikä tai mitkä tällä kortilla mainituista asioista ovat sellaisia, joissa koette yksinolonne turvattomaksi?” Vastaajalla oli valittavanaan yhteensä 12 eri tilannetta, joista hän saattoi mainita useampia, esimerkiksi: myöhään perjantai- ja lauantai-iltoina paikkakuntanne keskustassa, pankkiautomaatilla asioidessanne, kodin lähistöllä pimeään tultua, ..., sekä vaihtoehto ”Ei mikään näistä (asioista, tilanteista)”. Vuoden 2018 tutkimuksessa oli mukana kaksi uutta vaihtoehtoa. Vastaajilta kysyttiin, onko heillä turvattomuuden kokemuksia julkisessa liikenteessä, yhtäältä päiväsaikaan ja toisaalta öiseen aikaan tai ilta-aikaan.

Turvattomuuden kokemukset ovat yleisesti ottaen vähentyneet 2010-luvulla, verrattuna aiempiin vuosiin, jos puhutaan turvattomuuden kokemuksista julkisilla paikoilla, kuten turvattomuudesta myöhään perjantai- ja lauantai-iltoina vastaajan oman asuinpaikkakunnan keskustassa, tai turvattomuudesta vastaajan omalla asuinalueella. Toisaalta turvattomuuden kokemukset kotona ja kodin lähistöllä ovat ennallaan, tai aivan viime vuosina jopa hieman lisääntyneet. Kyse saattaa olla yksin asumisen lisääntymisestä ja kotona vietetyn ajan lisääntymisestä, kun väestön keski-ikä kasvaa.

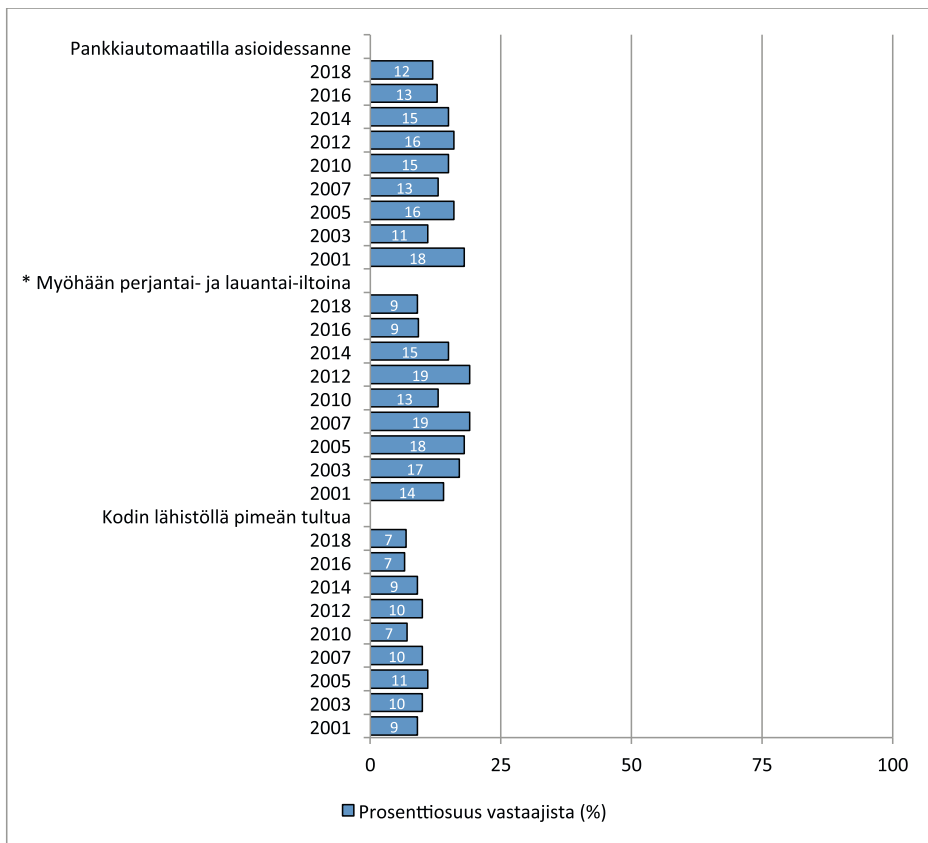
Eniten turvattomuutta koetaan myöhään perjantai- tai lauantai-iltana oman asuinpaikkakunnan keskustassa (25 %; 2016: 27 %). Vaihtoehdossa kiteytyvät keskeiset turvattomuuden tunnetta luovan tilanteen piirteet, yksinolon lisäksi oman paikkakunnan keskusta-alue, viikonloppu sekä myöhäinen ajankohta (pimeä). Julkisessa liikenteessä yö- tai ilta-aikaan turvattomuutta oli kokenut 23 % vastaajista. Vähiten turvattomuutta oli koettu päiväsaikaan keskustassa, kodin lähetyvillä sekä kotona, kaikissa noin 1 % (0,5 % – 1,2 % vastaajista). Julkisessa liikenteessä kokee päiväsaikaan turvattomuutta noin 2 % vastaajista.

Naisten kokemukset turvattomuudesta poikkeavat miesten vastaavista kokemuksista. Naisista noin 35 % valitsi vaihtoehdon ”Ei mikään näistä (asioista, tilanteista)”, miehistä sen valitsi 58 %. Naiset vastasivat kokevansa eniten turvattomuutta myöhään perjantai- ja lauantai-iltoina oman asuinpaikkakuntansa keskustassa (35 %; miehet 15 %). Seuraavaksi eniten naiset kokivat turvattomuutta julkisessa liikenteessä öiseen aikaan tai ilta-aikaan (33 %; miehet 14 %), keskustassa pimeään tultua (30 %; miehet 13 %) sekä pankkiautomaatilla asioidessaan (15 %; miehet 9 %). Naisista noin 10 % koki turvattomuutta kodin lähistöllä pimeään tultua (miehet 4 %) ja kotona pimeään tultua 6 % (miehet 4 %). Naisista noin puoli prosenttia koki turvattomuutta kotona päiväsaikaan (miehet myös noin puoli prosenttia).

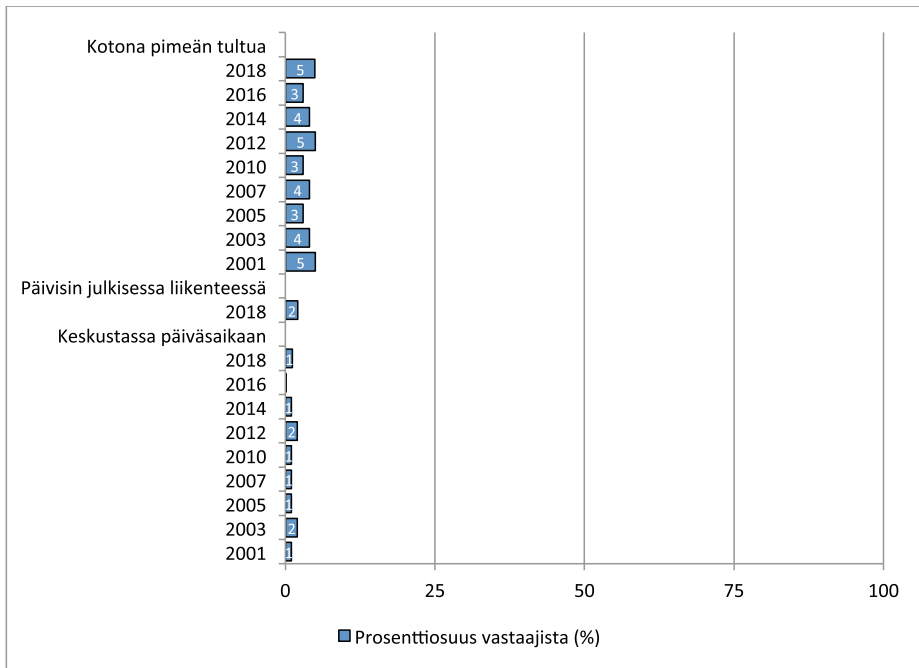
Kuvio 4.2a. Mikä tai mitkä seuraavista asioista ovat sellaisia, joissa koette yksinolonne turvattomaksi? (%)

* ”Myöhään perjantai- ja lauantai-iltoina paikkakuntanne keskustassa”

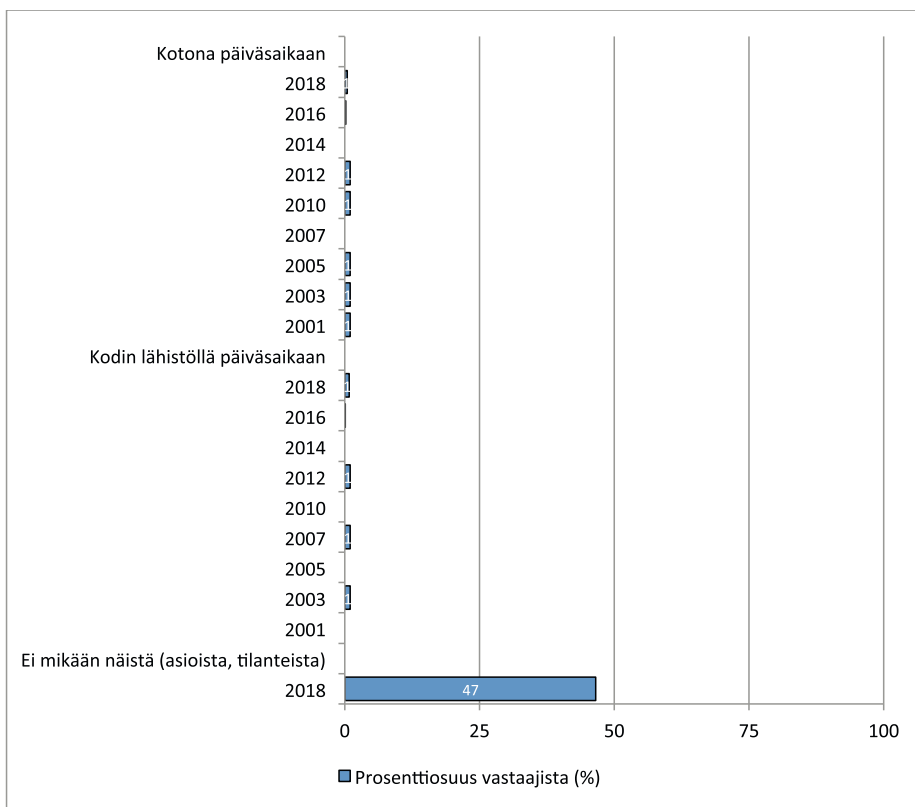

Kuvio 4.2b. Mikä tai mitkä seuraavista asioista ovat sellaisia, joissa koette yksinolonne turvattomaksi? (%)

* ”Myöhään perjantai- ja lauantai-iltoina asuinalueellanne”

Kuvio 4.2c. Mikä tai mitkä seuraavista asioista ovat sellaisia, joissa koette yksinolonne turvattomaksi? (%)

Kuvio 4.2d. Mikä tai mitkä seuraavista asioista ovat sellaisia, joissa koette yksinolonne turvattomaksi? (%)

4.3 Huoli eri rikosilmiöistä

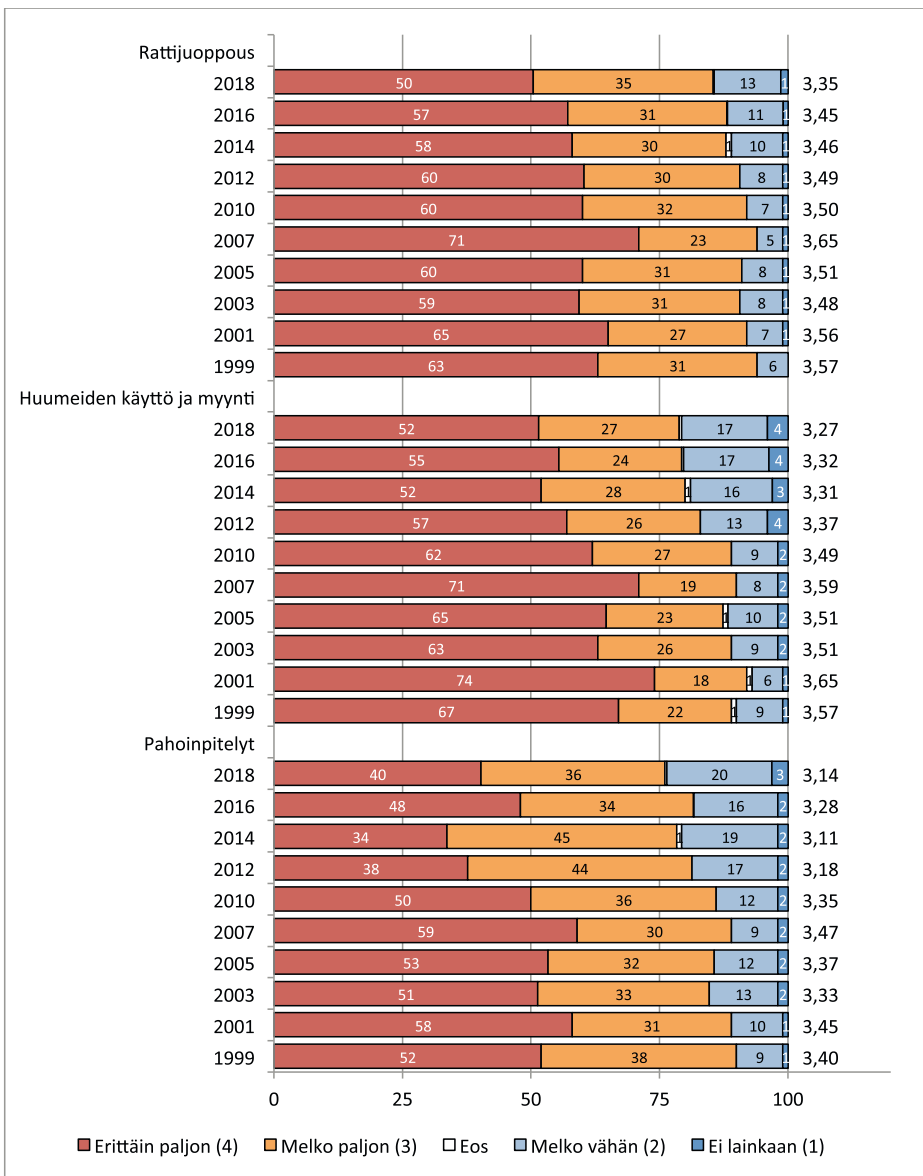
Vastaajilta kysyttiin tutkimuksessa, mitkä yksittäiset rikosilmiöt heitä huolestuttavat. ”Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...?” [1 = Ei lainkaan, 2 = Melko vähän, 3 = Melko paljon, 4 = Erittäin paljon; En osaa sanoa] Arvioita pyydettiin yhteensä 15 eri rikosilmiöstä. Näitä olivat muun muassa rattijuoppous, pahoinpitelyt sekä asuntomurrot. Mukana oli tällä tutkimuskerralla kolme uutta rikosilmiötä, viharikokset, terrorismi ulkomailla omakohtaisena kokemuksena tai huolena, eli esimerkiksi vastaajan työ- tai lomamatkan aikana, sekä terrorismi Suomessa. Viharikoksilla tarkoitetaan rikoksia, joissa rikoksen motiivina on uhrin etninen tausta, vammaisuus, seksuaalinen suuntautuminen tai muu vastaava piirre.

Kysymyssarjan osittainen uudistaminen nähtiin nyt tällä tutkimuskerralla perustelluksi. Kansalaisten turvallisuusympäristö ja poliisin toimintaympäristö muuttuvat jatkuvasti. Kyselyssä mukana olevat perinteiset rikoslajit on määritelty alun perin 1990-luvun loppupuolella. Kysymyssarjassa ei ole ollut mukana kysymyksiä terrorismin uhasta eikä vastaavista rikoslajeista, eikä myöskään viharikollisuudesta²⁴. Tietoverkkorikollisuuden ilmiöstä on pyydetty arviota jo 2000-luvun alusta lukiin, mutta kysymyksen muotoilua muutettiin tätä nyt toteutettua tutkimusta varten. Aiemmin kysymys on koskenut ”Tietoturvallisuutta Internetissä”, mutta nyt siis tietoverkkorikollisuutta.

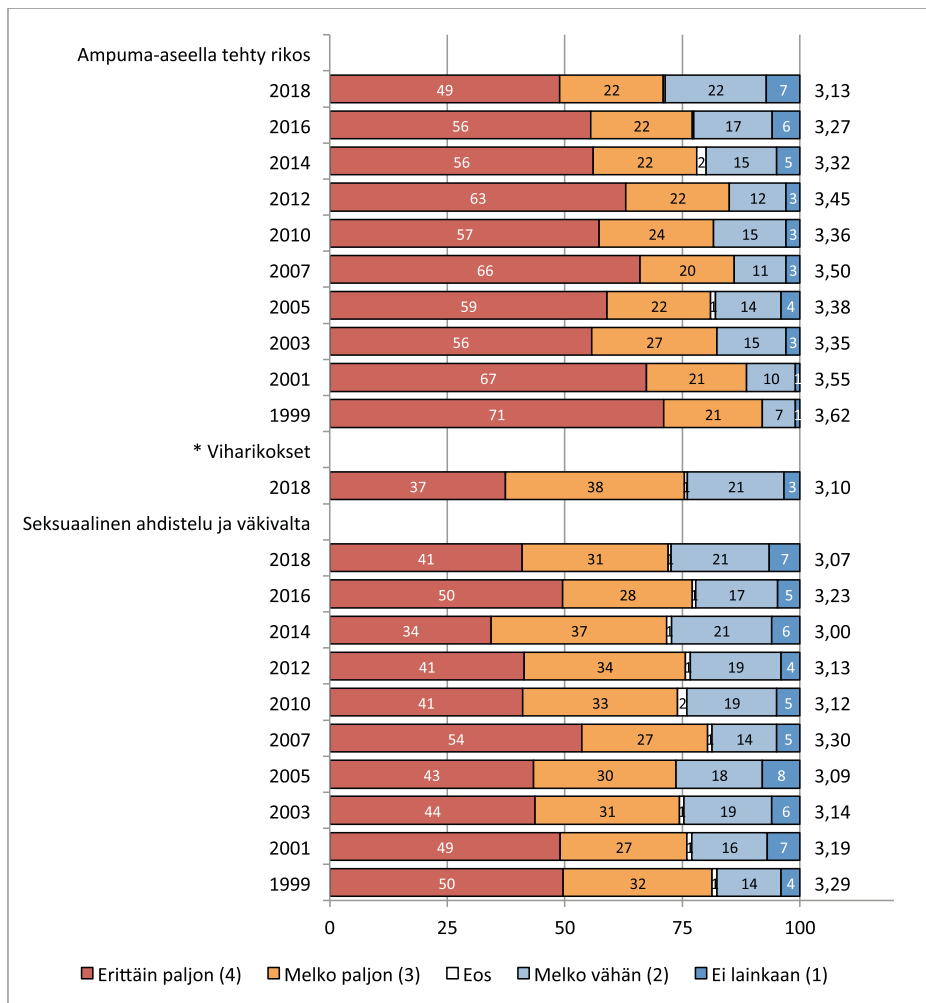
Kysymyssarjan uudistaminen oli perusteltua myös siitä syystä, että kansalaisten huoli perinteisistä rikosilmiöistä, kuten rattijuoppoudesta, autovarkauksista sekä ilkivallasta ja vandalismista, näyttää 2000-luvun kuluessa vähentyneen suhteellisen tasaisesti. Pitkään seurannassa ollut uudehko rikosilmiö, tietoverkkorikollisuus, on merkittävä poikkeus suhteessa muihin rikosilmiöihin. Sitä koskeva huoli on tasaisesti kasvanut. On mahdollista, että sama pätee myös terrorismin uhkaan ja viharikollisuuteen, joiden seuranta alkaa tästä tutkimuksesta.

Rattijuoppous huolestutti vastaajia mainituista rikosilmiöistä eniten, yhteensä 85 % (2016: 88 %) vastaajista valitsi vaihtoehdon erittäin tai melko paljon. Seuraavaksi eniten vastaajia huolestuttivat huumeiden käyttö ja myynti, 79 % (79 %), sekä pahoinpitelyt, 76 % (82 %). Seuraavaksi vakavimpia huolenaiheita vastaajille olivat ampuma-aseella tehdyt rikokset, viharikokset, seksuaalinen ahdistelu ja väkivalta sekä terrorismi ulkomailla, esimerkiksi vastaajan työ- tai lomamatkan aikana. Yhteistä listan alkupään rikoslajeille on, että ne ovat henkeä ja terveyttä tai henkilökoh- taista vapautta ja koskemattomuutta loukkaavia vakavia rikosilmiöitä.

Rikosilmiöt, joissa tekijä ei uhkaa tai riistä uhrin henkeä, terveyttä, henkilökohtaista vapautta tai koskemattomuutta, kuten järjestyshäiriöt, omaisuusrikokset tai tietoverkkorikollisuus, huolestuttivat vastaajia edellä lueteltuja rikosilmiöitä jonkin verran vähemmän. Kysytyistä rikosilmiöistä vähiten vastaajia huolestuttivat nuorison kerääntyminen keskustoihin ja julkisiin paikkoihin, juopuneet julkisilla paikoilla sekä autovarkaudet.

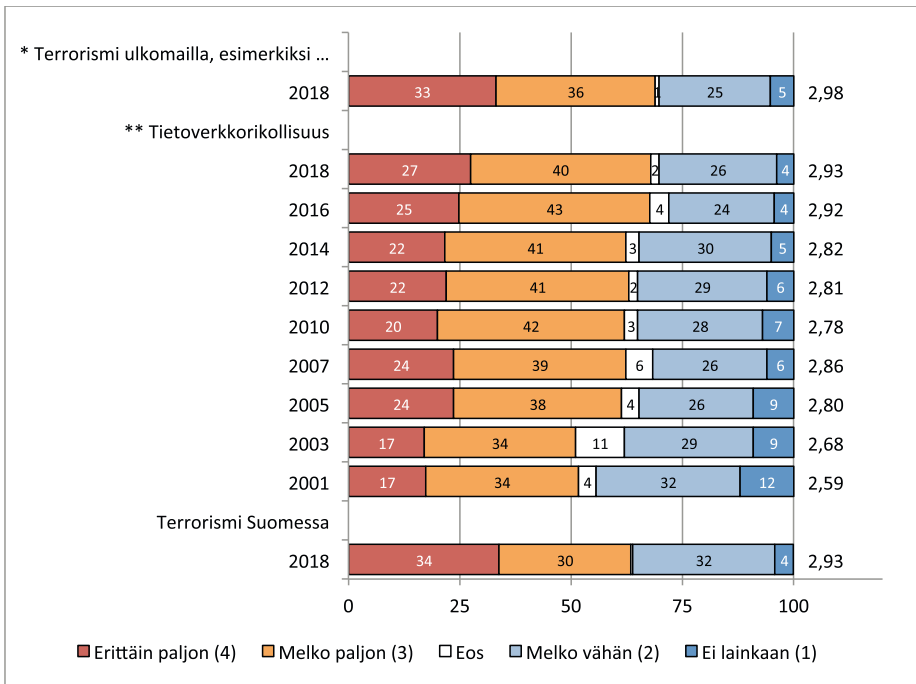

Kuvio 4.3a. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...? (%)

Kuvio 4.3b. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...? (%)

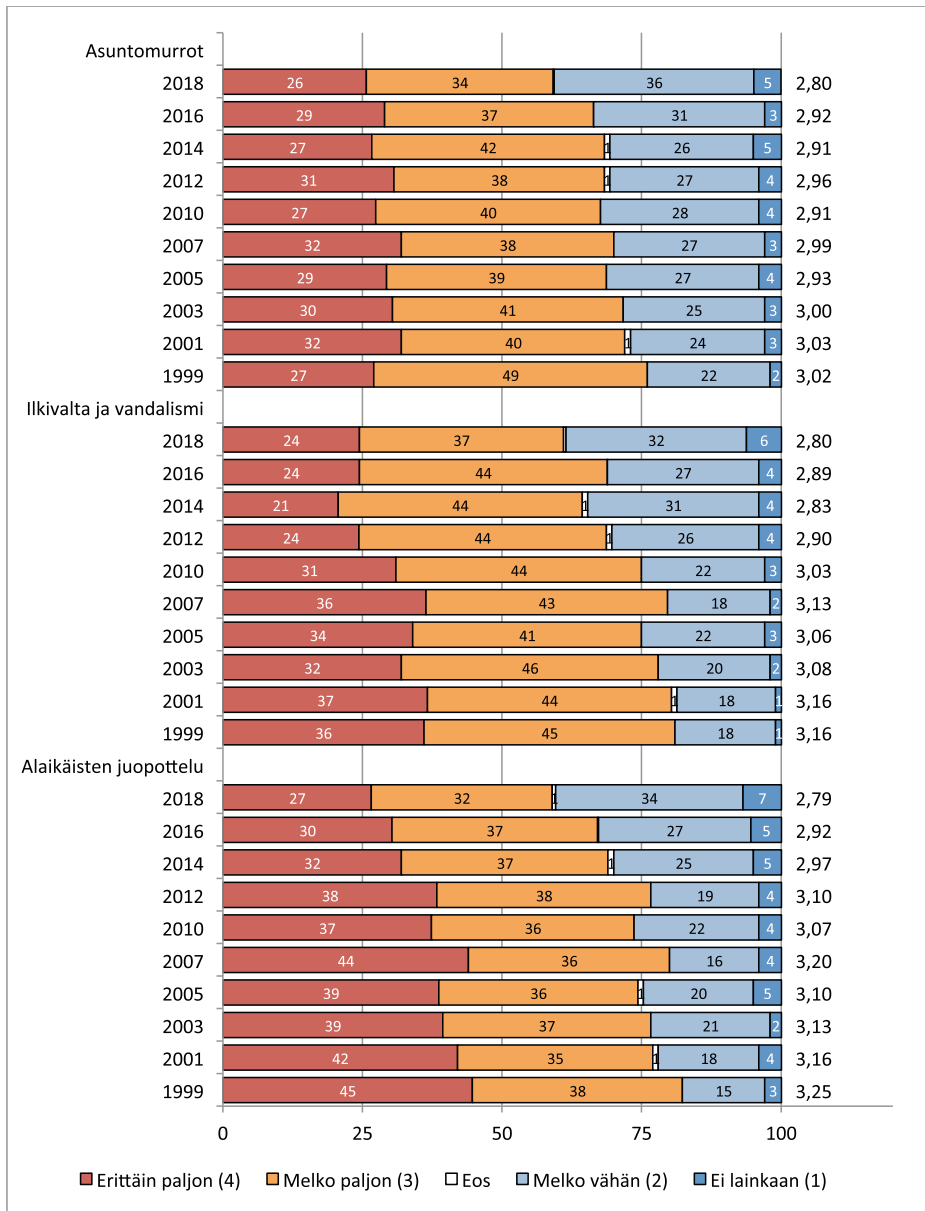
* ”Viharikokset (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)”

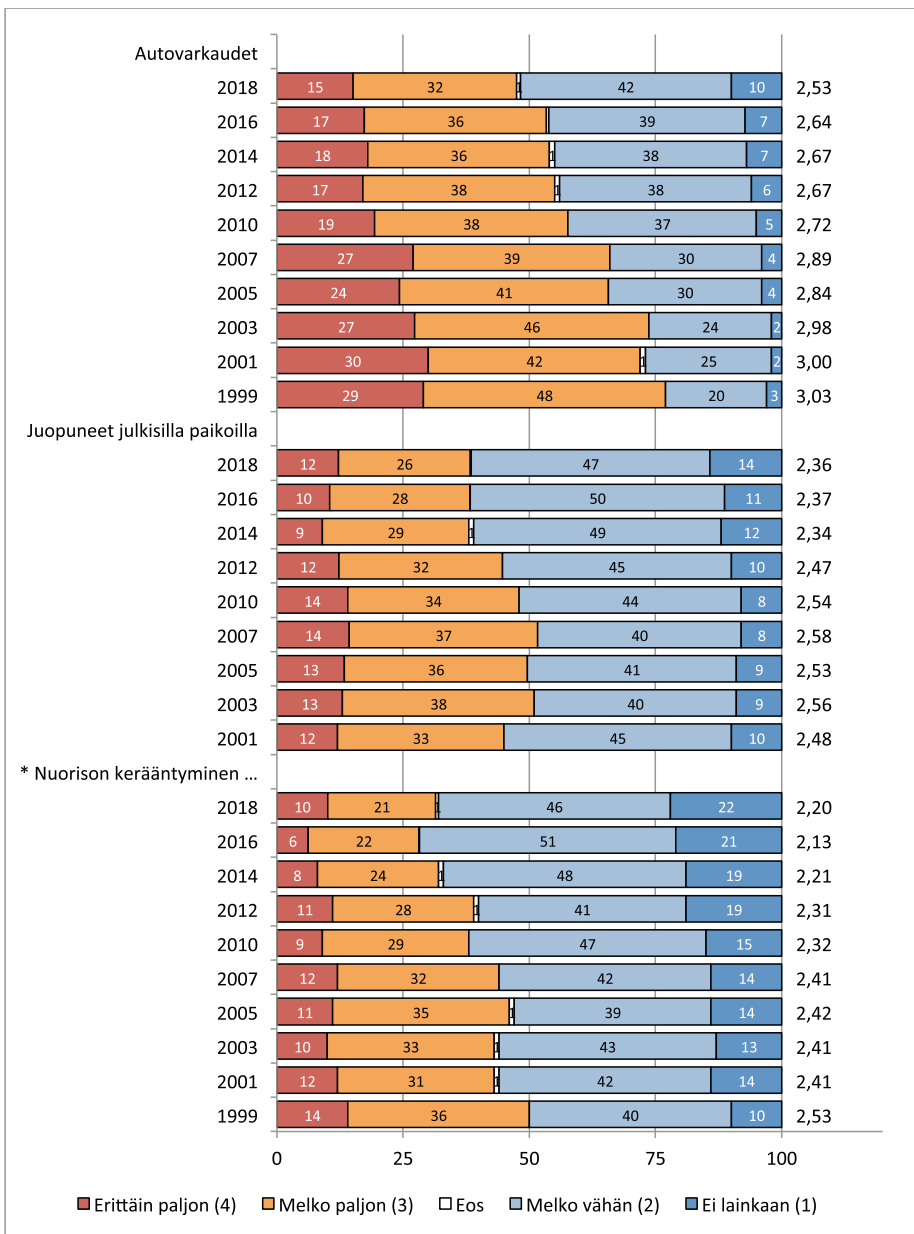
Kuvio 4.3c. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...? (%)

* ”Terrorismi ulkomailla, esimerkiksi työ- tai lomamatkanne aikana”

** Vuoteen 2016 saakka: ”Tietoturvallisuus Internetissä”

Kuvio 4.3d. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...? (%)

Kuvio 4.3e. Missä määrin seuraavat asiat ja ilmiöt huolestuttavat Teitä ...? (%)

* ”Nuorison kerääntyminen keskustoihin ja julkisiin paikkoihin”

4.4 Rikoksen kohteeksi joutuminen

Vastaajilta kysyttiin kysymyksiä myös omakohtaisista rikollisuuskokemuksista, muun muassa sitä, onko henkilö itse joutunut jonkin rikoksen uhriksi, tai onko hän toiminut asianomistajana tai todistajana rikosprosessissa. Vastaajilta kysyttiin lisäksi, ovatko he rikosprosessin asianomistajina tai todistajina kokeneet uhkailua tai painostusta.

Rikoksen uhriksi tai kohteeksi joutumisesta kysyttiin vastaajilta rikoslajeittain, ”Oletteko joutunut jonkin seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ...?” [Tänä vuonna, Viime vuonna, 2–4 vuotta sitten, Yli 4 vuotta sitten, Ei koskaan; En osaa sanoa] Rikoslajeja, joita kysymys koski, oli yhteensä kahdeksan, muun muassa omaisuuden varastaminen, pahoinpitely ja aseellinen uhkaus.

Yleisimpiä niistä rikoksista, joiden uhreiksi vastaajat ovat joutuneet, ovat olleet omaisuuden varastamisen ja omaisuuden vahingoittamisen rikokset sekä pahoinpitelyt. Yhteensä noin 32 % (2016: 30 %) vastaajista on joutunut omaisuuden varastamisen uhriksi ainakin kerran elämässään. Vastaajista noin 22 % (19 %) ilmoitti, että omaisuutta on joskus vahingoitettu ja 16 % (14 %), että on joskus joutunut pahoinpitelyn uhriksi. Harvinaisimpia tässä suhteessa ovat olleet aseellisen uhkauksen kohteeksi joutuminen (noin 5 % on ollut aseellisen uhkauksen kohteena ainakin kerran elämässään, 2016: 5 %) sekä asuntomurron tai sen yrityksen kohteeksi joutuminen (9 %, 2016: 8 %).

Näyttää siltä, että omaisuusrikokset – omaisuuden varastaminen, omaisuuden vahingoittaminen, autovarkaudet – ovat vähentyneet pitkän aikavälin kuluessa suhteellisen tasaisesti. Aivan viime vuosina kehitys näyttää kuitenkin pysähtyneen ja on mahdollista, että se on joiltakin osin kääntynyt kielteiseen suuntaan. Tämän suuntaisia viitteitä on ainakin omaisuuden vahingoittamisen ja asuntomurtojen rikoslajien suhteen, sekä muista rikoslajeista pahoinpitelyjen ja seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan rikoslajien suhteen.

Seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi raportoi tämän tai viime vuoden aikana joutuneensa noin 2,8 % vastaajista. Yleisraportointi antaa tässä kuitenkin harhaanjohtavan kuvan ilmiön yleisyydestä siinä mielessä, että jos aineisto rajataan naisiin, osuus on 5,3 %. Jos se rajataan alle 50-vuotiaisiin naisiin, osuus on 8,6 %, ja jos se rajataan alle 30-vuotiaisiin naisiin, osuus on 13,3 % (painottamattomassa aineistossa alle 30-vuotiaita naisia oli 130, painotetussa aineistossa $n = 458$).

Ajallisen seurannan näkökulmasta ilmiöstä saanee luotettavimman kuvan, jos tarkastellaan niiden naisten osuutta, jotka eivät ole koskaan joutuneet seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteeksi [vastaus: Ei koskaan]. Tässä tätä osuutta tarkastellaan ikäryhmittäin siltä ajanjaksolta, jolta yhdenmukaisesti painotettu tieto on saatavilla (painokertoimet), eli 2010-luvun ajalta.

Vuosikymmen alussa (2010) vastaukset olivat käytännössä samoja eri ikäryhmissä. Taulukon 4.1. tietojen ulkopuolelta mainittakoon, että vuonna 2010 60-vuotiaista ja sitä vanhemmista naisista 87,1 % vastasi ”Ei koskaan” (n (painotettu) = 565).

Tämän jälkeen etenkin nuorten naisten kokemustodellisuus on muuttunut, joko tulkintana tapahtumista tai ilmiötasolla (itse tapahtumina). Niiden osuus, jotka kat-

sovat, että heitä ei ole koskaan seksuaalisesti ahdisteltu, tai että he eivät ole koskaan kohdanneet seksuaalista väkivaltaa, on vähentynyt noin kymmenellä prosenttiyksiköllä vuodesta 2010 vuoteen 2018 (Taulukko 4.1.). Nuorten naisten kokemukset poikkeavat tässä vanhempien naisten kokemuksista. Vanhemmista, 60 vuotta täytäneistä naisista noin 89–94 % vastasi vuosien 2012–2018 tutkimuksissa, että heitä ei ole koskaan seksuaalisesti ahdisteltu, tai että he eivät ole koskaan kohdanneet seksuaalista väkivaltaa.

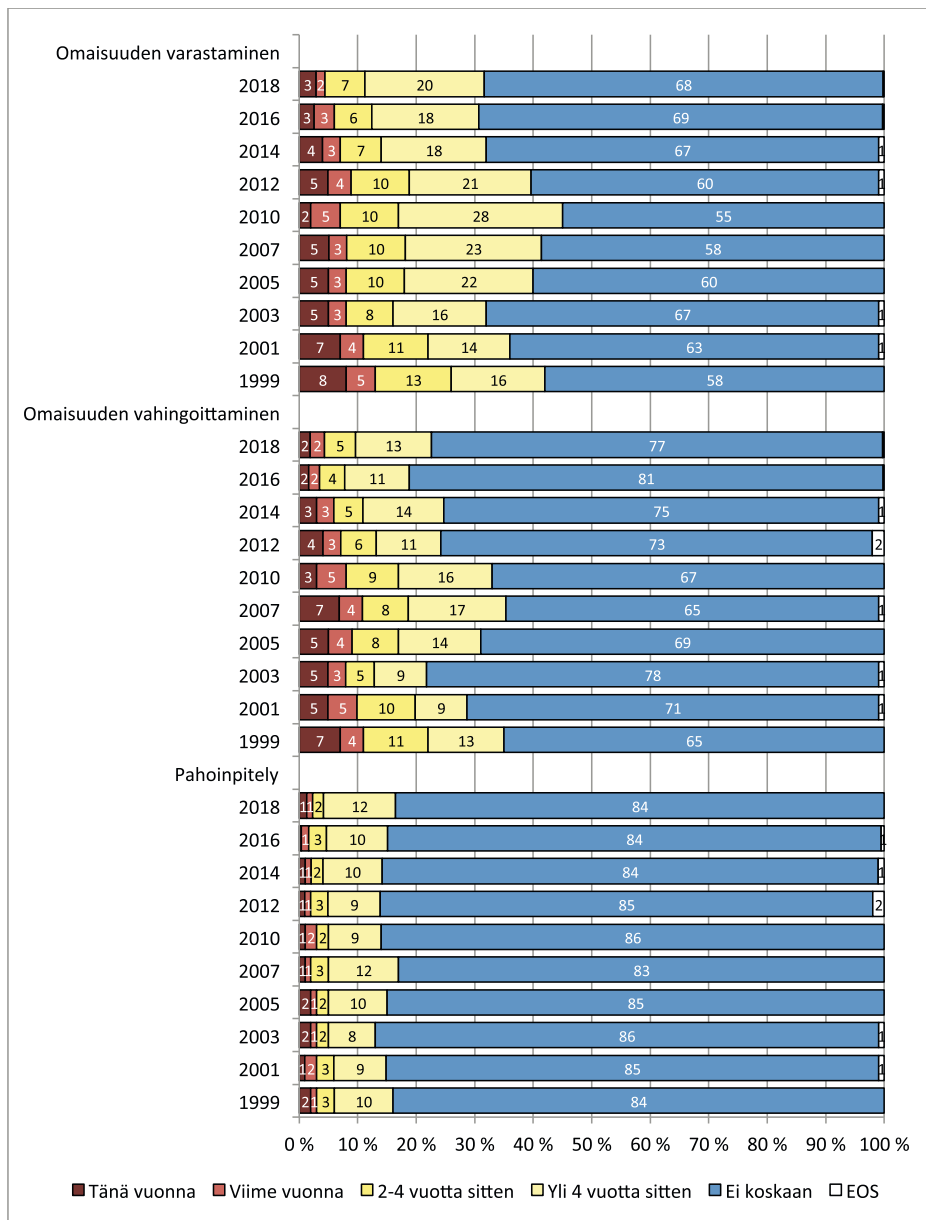
On vaikeata tietää tai päätellä, onko kyse siitä, että 2010-luvun kuluessa on tapahtunut merkittävä ilmiötason muutos, vai siitä, että nuorten naisten tapahtumia koskevat tulkinnat ovat muuttuneet. Kyse voi olla seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan lisääntymisestä, mutta kyse voi olla myös sinällään samanlaisina pysyneiden tapahtumien tulkintoja koskevista muutoksista, etenkin seksuaalisen ahdistelun osalta, joka sisältyy haastattelulomakkeessa mainittuun kysymykseen sen toisena, vähemmän vakavana komponenttina (”Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta”). On myös mahdollista, että molemmat, sekä ilmiöt että ilmiöitä koskevat tulkinnat, ovat muuttuneet.

Kysymys on tärkeä, ja se on hyvä selvittää yksityiskohtaisemman tutkimuksen avulla. Kehitys näyttää jatkuneen tasaisesti koko 2010-luvun, joten on hyvin epätodennäköistä, että mikään yksittäinen tapahtuma selittäisi ilmiötä tyhjentävästi. Voidaan kuitenkin todeta, että seksuaalinen ahdistelu lisättiin rikosnimikkeenä Suomen rikoslakiin vuonna 2014 ja että ahdistelua koskevat ilmoitukset lisääntyivät voimakkaasti tämän jälkeen. Tiedetään myös, että ahdistelu nousi ilmiönä julkisuuteen vuonna 2015, kun useita naisia ahdisteltiin seksuaalisesti Saksassa Kölnin uuden vuoden juhlinnan yhteydessä.

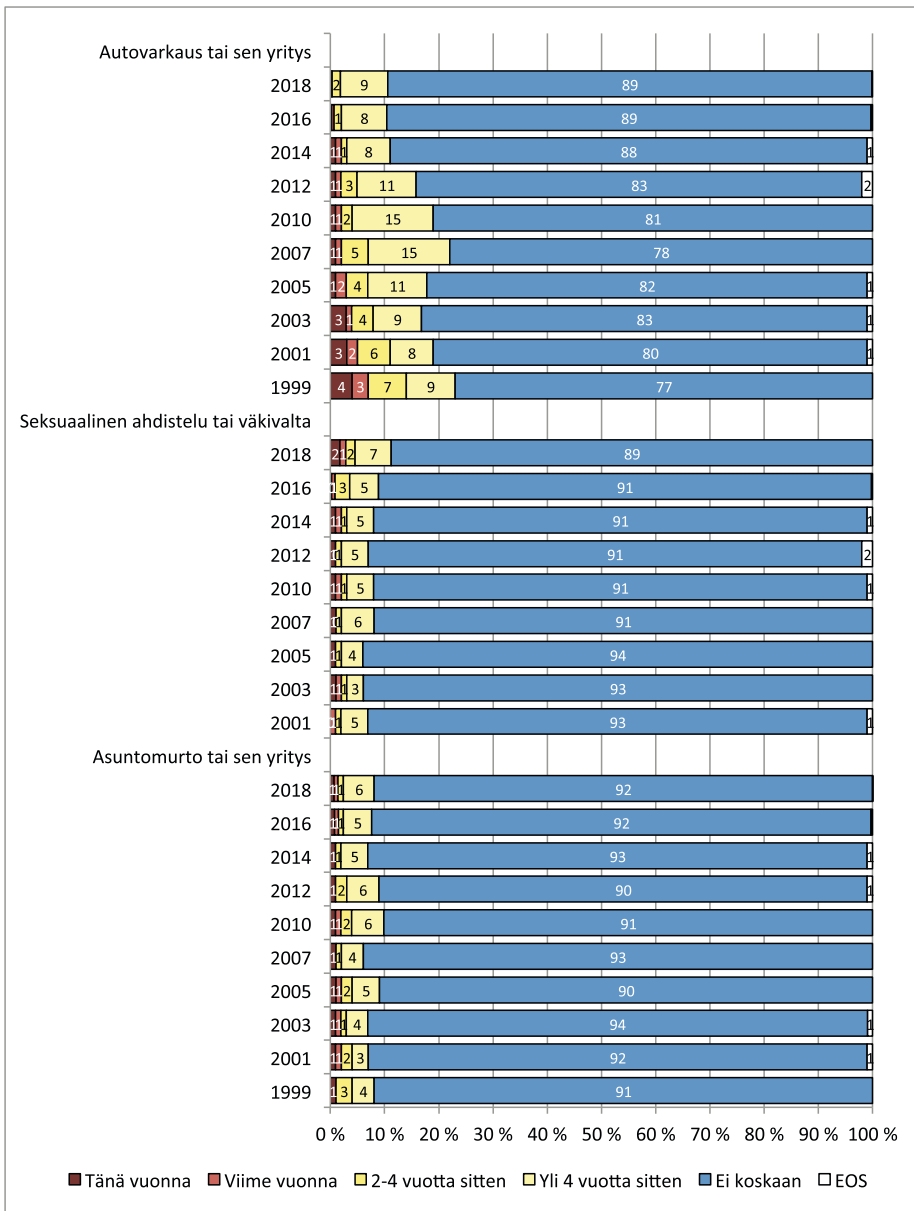
*Taulukko 4.1. Naiset seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan kohteena 2010-luvulla, ”Ei koskaan” vastanneiden osuudet**

	Alle 30-vuotiaat (n, painotettu)	Alle 50-vuotiaat (n, painotettu)	Naiset yhteensä (n, painotettu)	N (painotettu)
2010	86,8 % (487)	85,4 % (1165)	86,3 % (2103)	2103
2012	79,9 % (485)	82,7 % (1159)	84,7 % (2125)	2125
2014	81,7 % (494)	81,4 % (1152)	86,4 % (2140)	2140
2016	76,6 % (488)	78,6 % (1148)	83,6 % (2147)	2147
2018	76,4 % (458)	75,6 % (1139)	81,1 % (2156)	2156

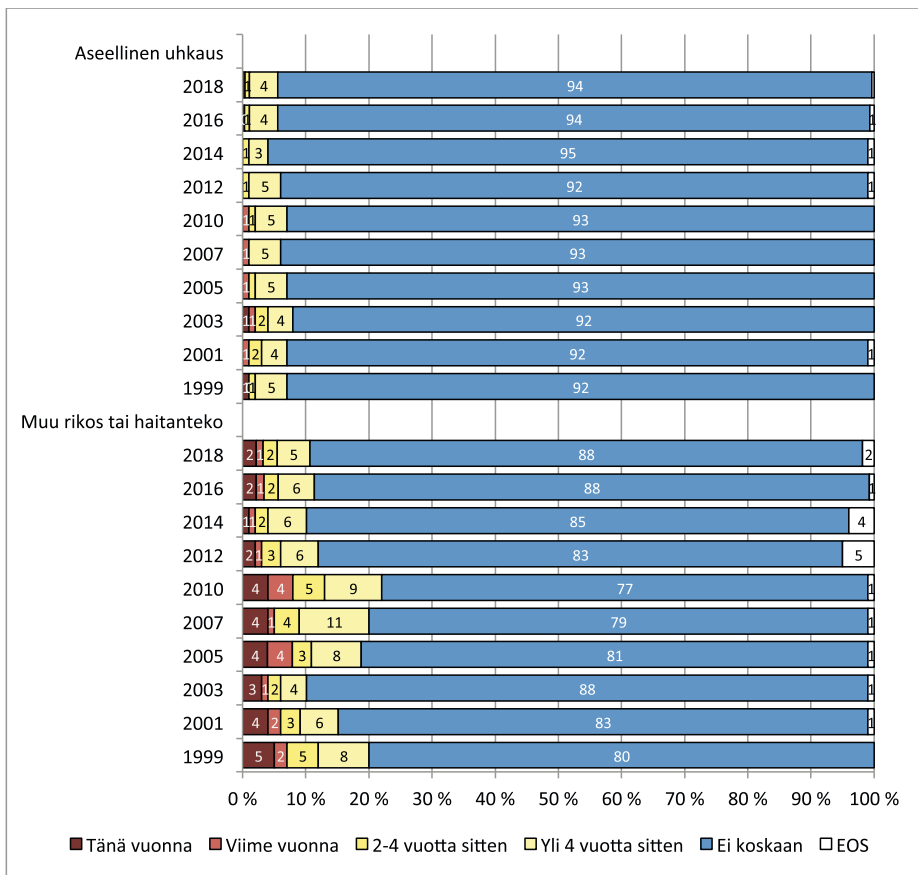
* ”Oletteko joutunut jonkin seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ... Seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta” [Ei koskaan]

Kuvio 4.4a. Oletteko joutunut jonkin seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ...? (%)

Kuvio 4.4b. Oletteko joutunut jonkin seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ...? (%)

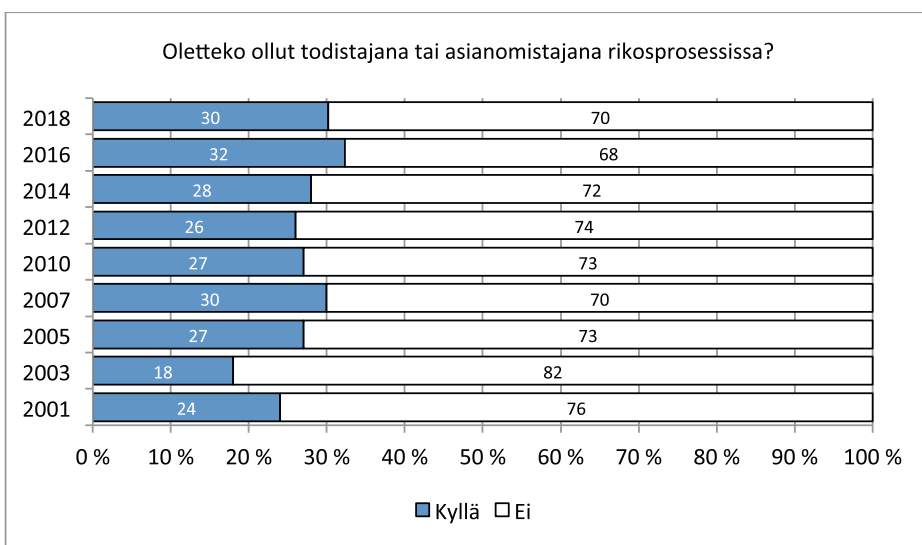

Kuvio 4.4c. Oletteko joutunut jonkin seuraavien rikosten uhriksi tai kohteeksi ...? (%)

4.5 Todistajana tai asianomistajana rikosprosessissa

Täysi riippumattomuus rikosprosessissa on kansalaisvapauksien ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumisen näkökulmasta tärkeää. Poliisibarometrin vastaajilta kysyttiin, ovatko he todistajina tai asianomistajina olleet mukana rikosprosessissa. Sen lisäksi heiltä kysyttiin, ”Oletteko kokenut uhkailua tai painostusta jonkun rikosprosessiin osallistuvan taholta? Jos olette niin kenen...?” [Vastaajan (rikoksesta epäilty), Vastaajan asiamies, Muu tahon, Ei ole kokenut uhkailua tai painostusta]

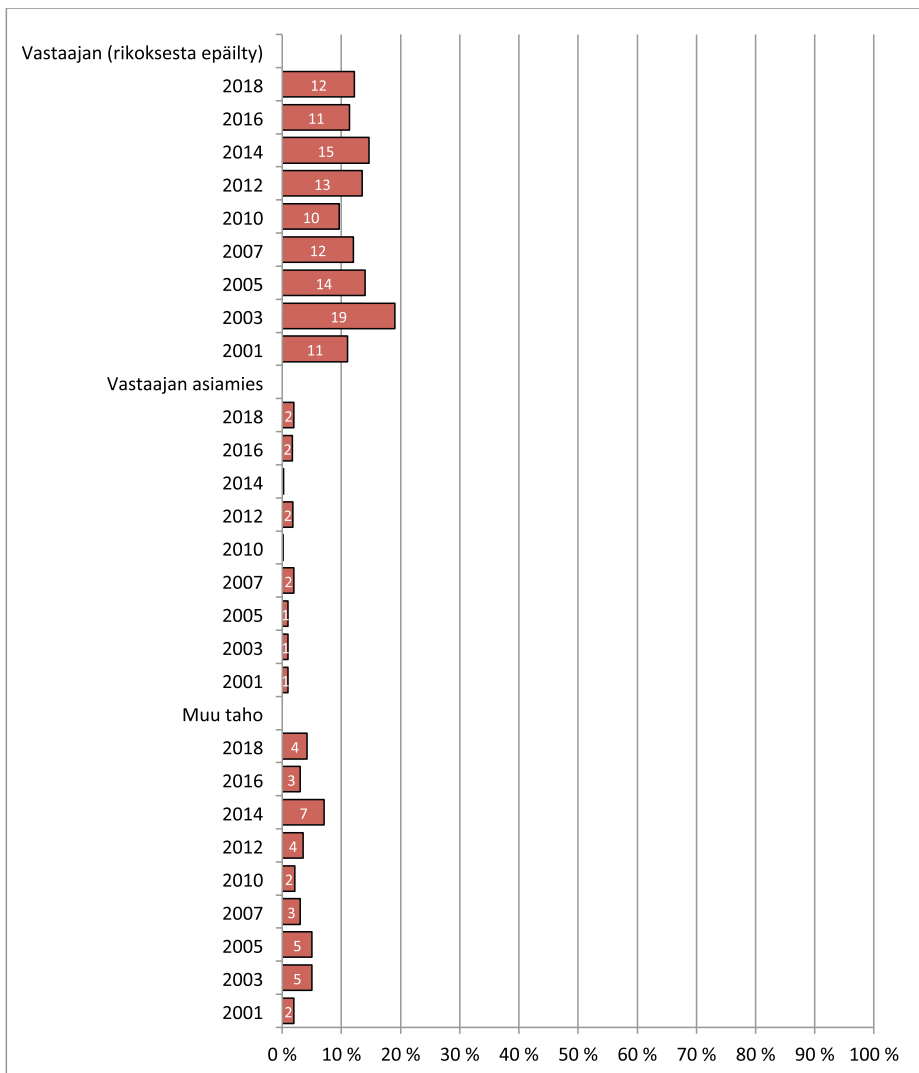
Jälkimmäisen kysymyksen osalta prosenttiosuudet lasketaan niistä, jotka ovat olleet todistajina tai asianomistajina rikosprosessissa. Heidän lukumääränsä oli n / N (painotettu) = 1296 / 4298 (30,2 %), n / N (painottamaton) = 310 / 1096. Rikosprosessissa todistajina tai asianomistajina mukana olleiden osuus on hienoisesti kasvanut 2000-luvun kuluessa. Vuonna 2001 heitä oli 24 % tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä. Vuonna 2018 osuus oli siis noin 30 % (2016: 32 %). (Kuvio 4.5.)

Kuvio 4.5. Oletteko ollut todistajana tai asianomistajana (uhrin asemassa) rikosprosessissa? (%)

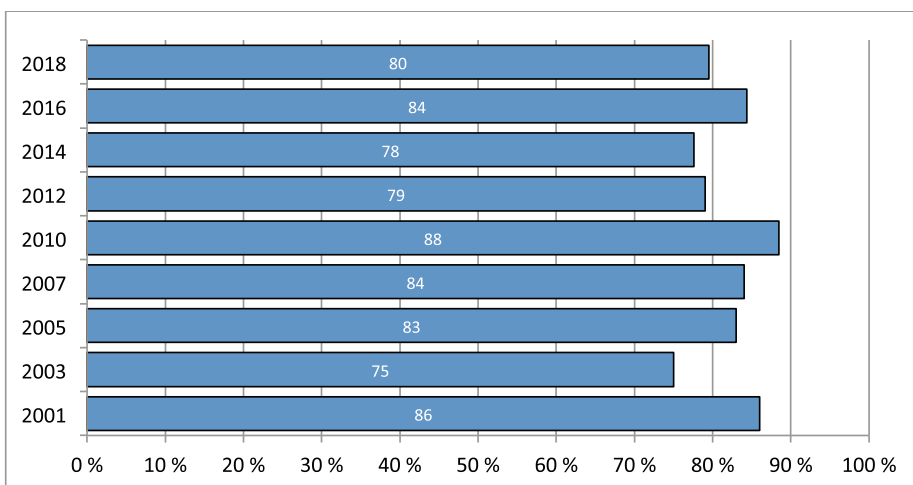
Rikoksesta epäillyn painostamaksi tai uhkailemaksi ilmoitti joutuneensa 12 % (2016: 11 %) rikosprosessissa todistajina tai asianomistajina mukana olleista. Vastaajan asiamiehen uhkailun tai painostuksen kohteeksi oli joutunut 2 % tähän kysymykseen vastanneista henkilöistä (2016: 2 %). Jokin muu tahon oli uhkaillut tai painostanut noin 4 % todistajina tai asianomistajina toimineista (2016: 3 %). (Kuvio 4.6a.)

Niitä, jotka eivät olleet kokeneet uhkailua tai painostusta lainkaan, oli 80 % (2016: 84 %). Noin kahta 2,0 (1,6) henkilöä kymmenestä on siis jollakin tavalla uhkaillut tai painostettu todistajina tai asianomistajina. (Kuvio 4.6b.)

Kuvio 4.6a. Oletteko kokenut uhkailua tai painostusta jonkun rikosprosessiin osallistuvan taholta? Jos olette niin kenen...?* (%)

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet todistajina tai asianomistajina rikosprosessissa, ks. Kuvio 4.5.

Kuvio 4.6b. Oletteko kokenut uhkailua tai painostusta jonkun rikosprosessiin osallistuvan taholta? [Ei ole kokenut uhkailua tai painostusta] (%)*

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet todistajina tai asianomistajina rikosprosessissa, ks. Kuvio 4.5.

4.6 Rikosilmoitukset

Merkittävä osa rikoksista ei koskaan tule poliisin tietoon. Ilmoittamatta jättäminen vaihtelee rikoslajikohtaisesti. Piilorikollisuuden laajuuden hahmottamiseksi vastajilta kysyttiin rikoslajikohtaisesti, ”Ilmoititteko poliisille jouduttuanne viimeksi rikoksen kohteeksi? [rikoslajit]” [Kyllä, Ei] Prosenttiosuudet kuvioissa 4.7a–4.7c on laskettu niistä, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteina.

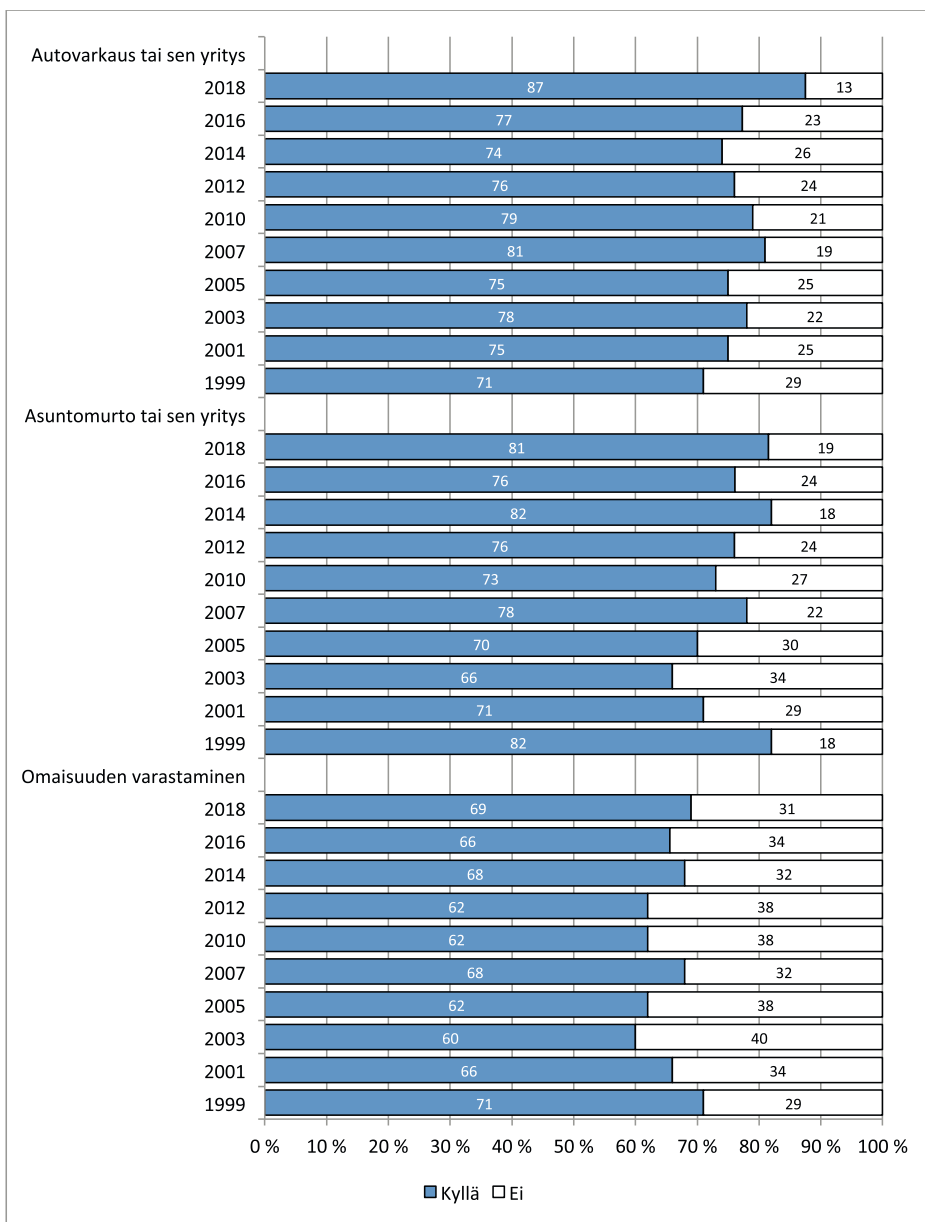
Rikoksen kohteeksi joutuneiden lukumäärät olivat painottamattomassa aineistossa rikoslajikohtaisesti seuraavat: asuntopurto tai sen yritys (94), omaisuuden varastaminen (370), omaisuuden vahingoittaminen (260), pahoinpitely (182), autovarkaus tai sen yritys (117), aseellinen uhkaus (62), seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta (132), muu rikos tai haitanteko (123). Havaintojen lukumäärät riittävät ilmoittamisaktiivisuuden kohtuullisen luotettavaan analyysiin.²⁵

Vuoden 2018 aineistossa poliisille ilmoitettiin todennäköisimmin autovarkauksista tai niiden yrityksistä (87 %; 2016: 77 %), asuntopurroista tai niiden yrityksistä (81 %; 2016: 76 %) ja omaisuuden varastamisesta (69 %; 2016: 66 %). Näissä rikoksissa omaisuusarvot voivat olla suuria ja vakuutusehdot usein edellyttävät, että rikoksesta tehdään ilmoitus poliisille. Näyttää siltä, että omaisuusrikoksista ilmoittaminen on yleisesti lisääntynyt. Muutos on suurin autovarkauksissa tai niiden yrityksissä sekä omaisuuden vahingoittamisen tapauksissa. Ilmoittamisaktiivisuus vuonna 2018 oli kummassakin näistä rikoslajeista 10 prosenttiyksikköä vuotta 2016 korkeammalla tasolla.

Omaisuusrikosten lisäksi ilmoittamisaktiivisuus on lisääntynyt myös kaatoluokassa ”muu rikos tai haitanteko”. Muutamaa vastaajaa lukuun ottamatta haastatellut kuvasivat avovastauksissaan myös näitä muita rikoksia tai haitantekoja. Avovastausten perusteella kyse on heterogeenisestä joukosta rikoksia. Osa rikoksista on vakavia. Mukana on muun muassa auton vahingoittamistapauksia, identiteettirikoksia, petoksia, ilkivaltaa, perinnön kavallustapauksia, pahoinpitelyjä, varkauksia, seksuaalista ahdistelua, lähisuhdeväkivaltaa, vapaudenriistoja sekä rasistisia rikoksia ja uhkailua.

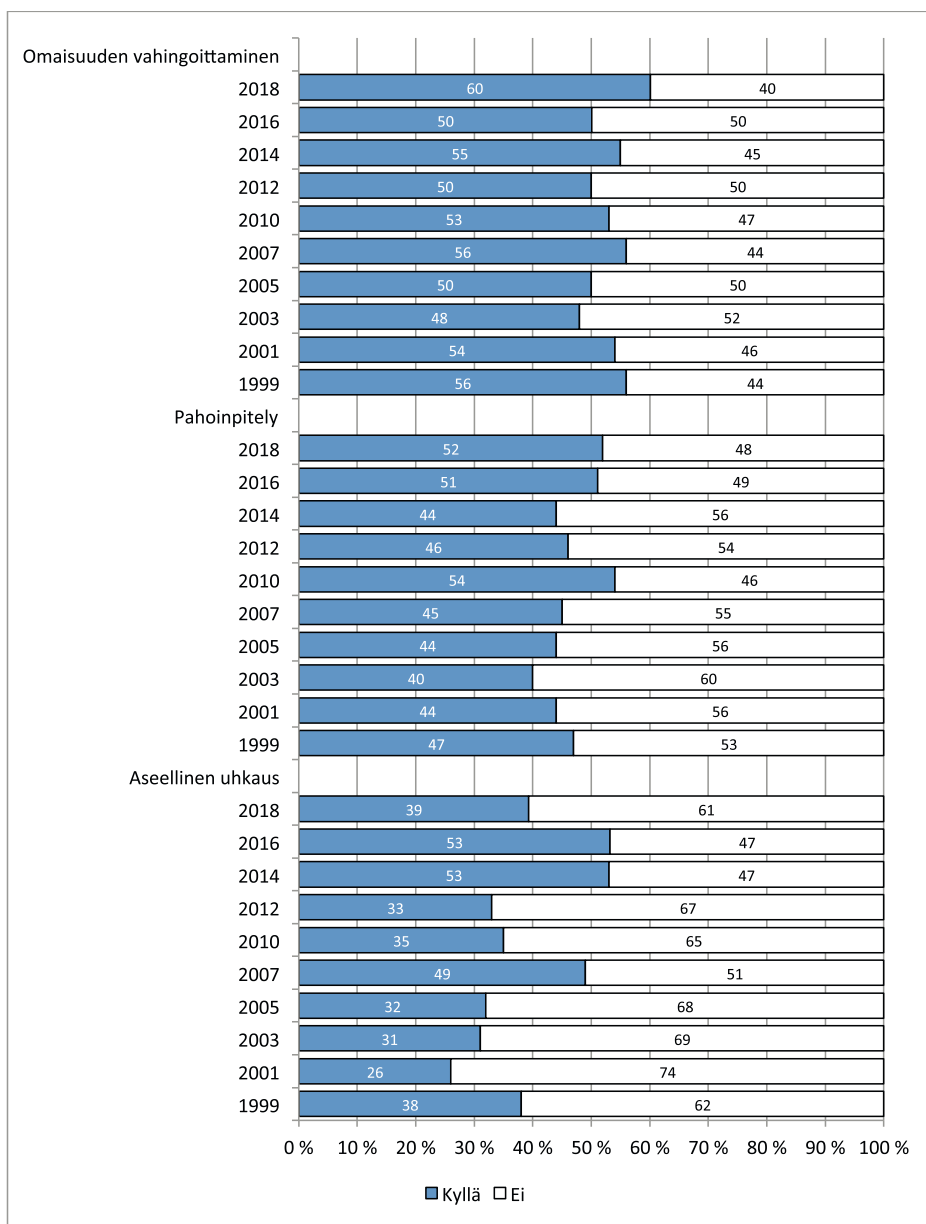
Ilmoittamisaktiivisuus oli tässä tutkituista rikoslajeista selvästi pienin seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan tapauksissa. Noin 17 % näistä tapauksista päätyi poliisin tietoon. Myös aseellisissa uhkauksissa vastaajien ilmoittamisaktiivisuus jäi alle 50 %:n (39 %). Aseellisten uhkausten määrä oli tässä tutkituista rikoslajeista pienin, painottamattomassa aineistossa vain 62 kappaletta, joten sitä koskevissa arvioissa on pienen havaintomäärän vuoksi suhteellisesti eniten epävarmuutta.

Seksuaalisesta ahdistelusta tai väkivallasta ilmoittaminen näytti ennen vuoden 2016 tutkimuskertaa lisääntyneen, mutta kaksi viimeisintä tutkimusta on antanut ilmoittamisaktiivisuudesta erilaisen kuvan. Ilmoittamisaktiivisuus näyttää olevan edelleen samalla tasolla kuin vuosituhannen alussa.

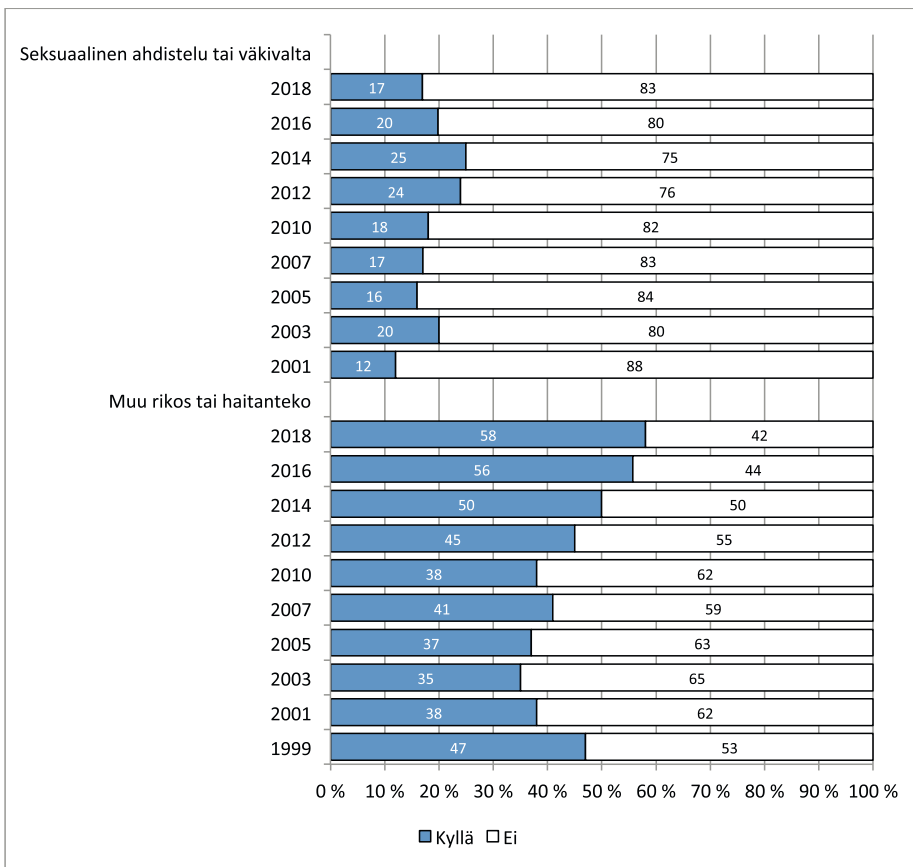
Kuvio 4.7a. Ilmoittitko poliisille jouduttuanne viimeksi rikoksen kohteeksi?* (%)

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteena (autovarkaus tai sen yritys, asuntomurto tai sen yritys, omaisuuden varastaminen)

Kuvio 4.7b. Ilmoittiteko poliisille jouduttuanne viimeksi rikoksen kohteeksi?* (%)

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteena (omaisuuden vahingoittaminen, pahoinpitely, aseellinen uhkaus)

Kuvio 4.7c. Ilmoittateko poliisille jouduttuanne viimeksi rikoksen kohteeksi?* (%)

* Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet kyseisten rikosten kohteena (seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta, muu rikos tai haitanteko)

4.7 Rikoksesta ilmoittamatta jättämisen syyt

Jos tutkimuksessa haastateltu henkilö vastasi, että oli jättänyt ilmoittamatta tapahtuneesta rikoksesta, häneltä kysyttiin jatkokysymyksenä rikoslajikohtaisesti, miksi hän oli jättänyt ilmoituksen tekemättä, ”Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille?” [Kuusi vaihtoehtoa, muun muassa En ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava, Pidin asiaa yksityisenä, Ajattelin poliisin olevan kykenemätön ratkaisemaan asian; Muu syy; En osaa sanoa]

Prosenttiosuudet lasketaan niistä, jotka ovat olleet tietyssä rikoslajissa rikoksen kohteena, mutta eivät ole ilmoittaneet rikoksesta. Rikoksen ilmoittamatta jättäneiden määrät olivat painottamattomassa aineistossa rikoslajikohtaisesti seuraavat:

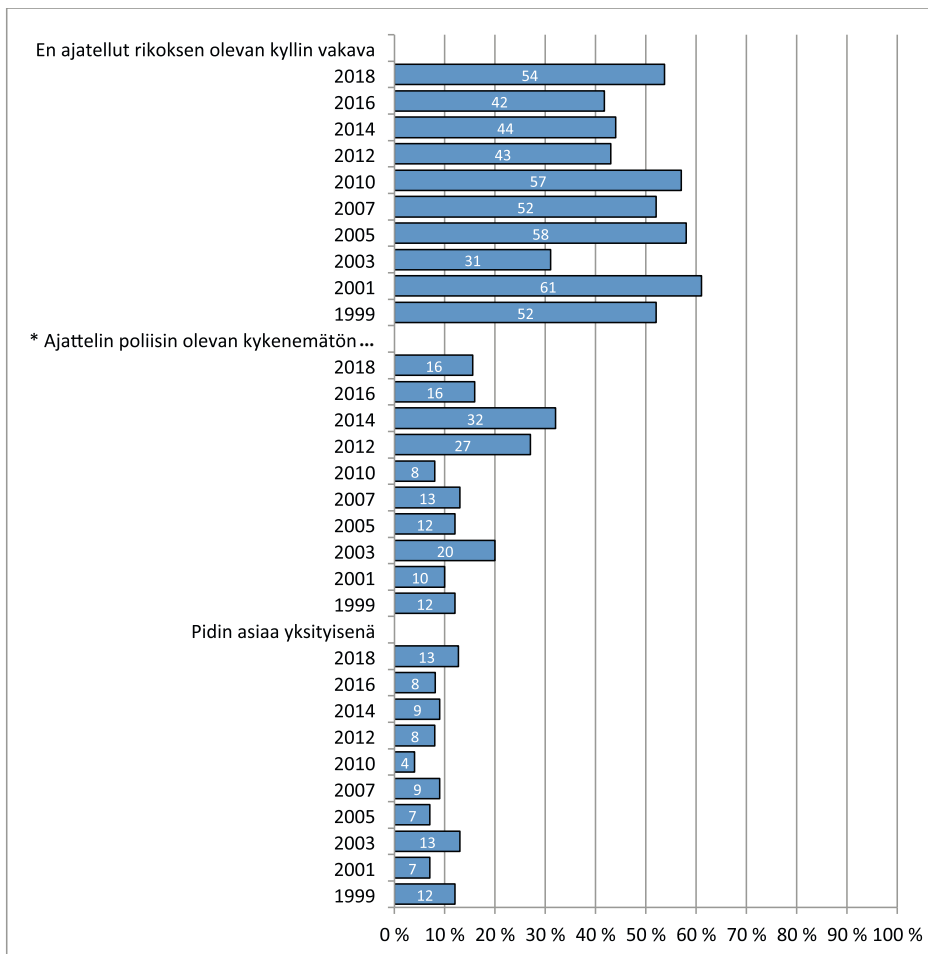
asuntomurto tai sen yritys (16), omaisuuden varastaminen (120), omaisuuden vahingoittaminen (99), pahoinpitely (86), autovarkaus tai sen yritys (14), aseellinen uhkaus (40), seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta (112) ja muu rikos tai haitanteko (58). Asuntomurroissa, autovarkauksissa, aseellisissa uhkauksissa sekä muissa rikoksissa ja haitanteoissa ilmoittamatta jättäneiden määrät ovat painottamattomassa aineistossa niin pieniä, että ilmoittamatta jättämisen syytä ei tässä erikseen analysoida. Muiden rikoslajien osalta ilmoittamatta jättämisen syytä sen sijaan analysoidaan (ks. kuviot 4.8. – 4.11.).²⁶

Havaintojen määrät ovat näiden osa-aineistojen analyyseissa pieniä. Prosenttiosuuksien vaihtelu eri tutkimusvuosien välillä on tässä selvästi suurempaa kuin koko aineistoa analysoidessa ja tuloksissa on satunnaisvaihtelusta aiheutuvaa epävarmuutta.

Se, että vastaaja ei ajatellut rikoksen olevan kyllin vakava, oli tärkein syy jättää ilmoittamatta omaisuuden varastamista (54 % mainitsi tämän ilmoittamatta jättämisen syyksi mainitun rikoslajin yhteydessä), omaisuuden vahingoittamisesta (52 %) sekä pahoinpitelystä (35 %). Tärkein syy jättää ilmoittamatta seksuaalisesta ahdistelusta tai väkivallasta oli se, että vastaaja piti asiaa yksityisenä (33 %). Vaihtoehto ”Muu syy” mainittiin useimmin seksuaalisen ahdistelun tai väkivallan rikoslajin yhteydessä (noin 22 % valitsi vaihtoehdon ”Muu syy”). Pahoinpitelyn rikoslajin yhteydessä vaihtoehdon ”Muu syy” valitsi noin 14 % tähän kysymykseen vastanneista, omaisuuden varastamisen yhteydessä 13 % ja omaisuuden vahingoittamisen yhteydessä 11 % tähän kysymykseen vastanneista.

Avovastausten perusteella seksuaalisesta ahdistelusta tai väkivallasta ei ollut ilmoitettu muun muassa pelon vuoksi; tai sen vuoksi, että uhri oli ollut rikoksen tekohetkellä nuori tai tietämätön oikeuksistaan; tai sen vuoksi, että uhri oli ajautunut pitkäksi ajaksi sellaiseen psykosomaattiseen tilaan, jossa ilmoittaminen ei ollut mahdollista. Osa vastaajista oli puolestaan kokenut seksuaalisen ahdistelun jokapäiväiseksi kiusaamiseksi, eikä ollut tehnyt asiasta ilmoitusta.

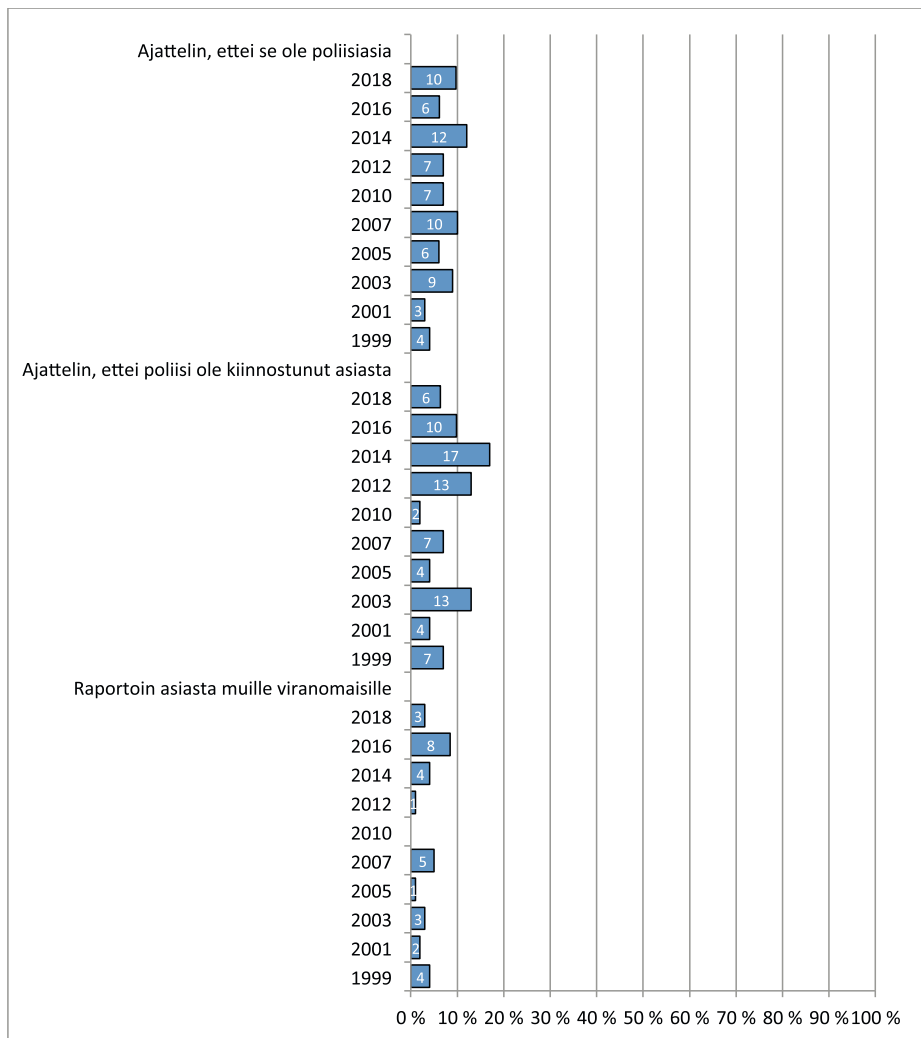
Edellisessä poliisibarometritutkimuksessa kiinnitettiin huomiota niihin vastajiin, jotka olivat jättäneet rikoksen ilmoittamatta siitä syystä, että he ”ajattelivat poliisin olevan kykenemätön ratkaisemaan asian”. Vuosikymmenen alkupuoli, etenkin vuodet 2012 ja 2014 ja osin vielä vuosi 2016, olivat tässä suhteessa poikkeuksia pitkässä aikasarjassa. Havainto on samansuuntainen lähes rikoslajista riippumatta. Esimerkiksi omaisuuden varastamisen rikoslajin yhteydessä tämän syyn mainitsi vuosina 2012–2014 yhteensä 27–32 %:a niistä, jotka olivat jättäneet varkauden ilmoittamatta, kun sama osuus on vaihdellut sekä vuosina 1999–2010 että vuosina 2016–2018 8–20 %:n välillä. Havaintomäärät ovat pieniä ja ajallisessa vertailussa on suurta epävarmuutta, mutta tuloksissa on kuitenkin selvä ajallinen kaavansa, ja se pitkälti vastaa toisen, temaattisesti tätä lähelle tulevan arvion ajallista kaavaa; ”ajattelin, ettei poliisi ole kiinnostunut asiasta”. Myös tämä muuttuja on palannut aiemmalle, kohtuullisen matalalle tasolle vuosien 2012 ja 2014 jälkeen.

Kuvio 4.8a. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille? ** [omaisuuden varastaminen] (%)

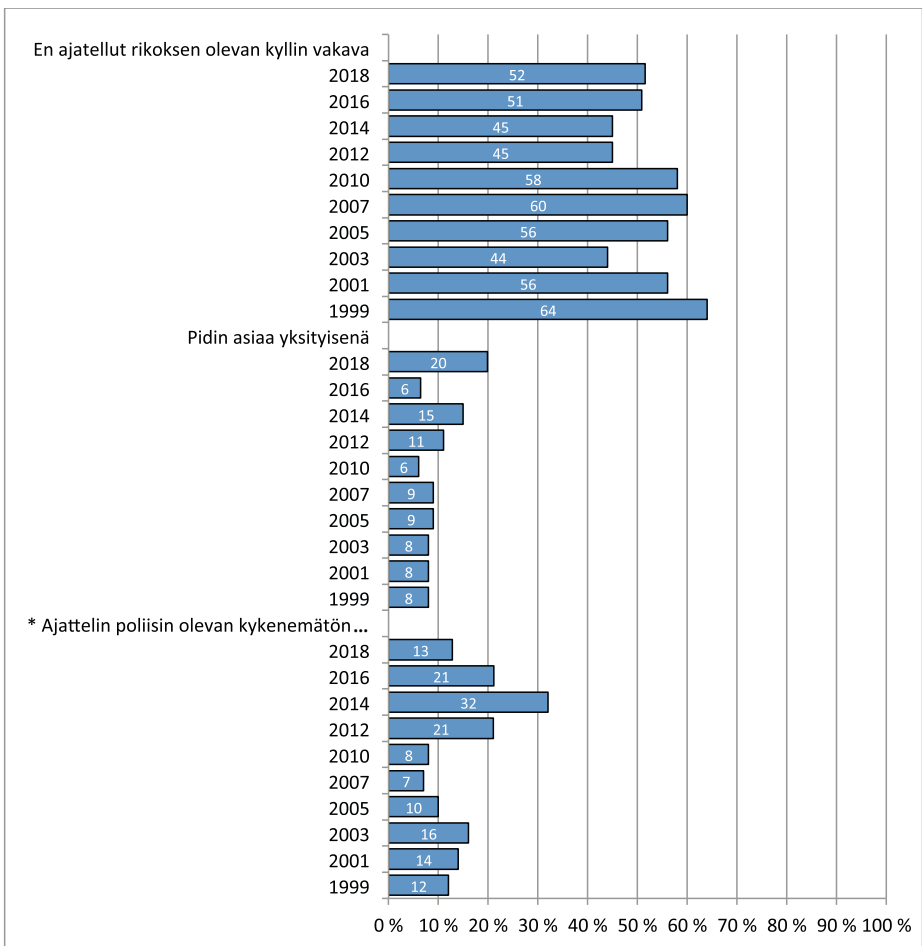
* ”Ajattelin poliisin olevan kykenemätön ratkaisemaan asian”

** Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

Kuvio 4.8b. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille? ** [omaisuuden varastaminen] (%)

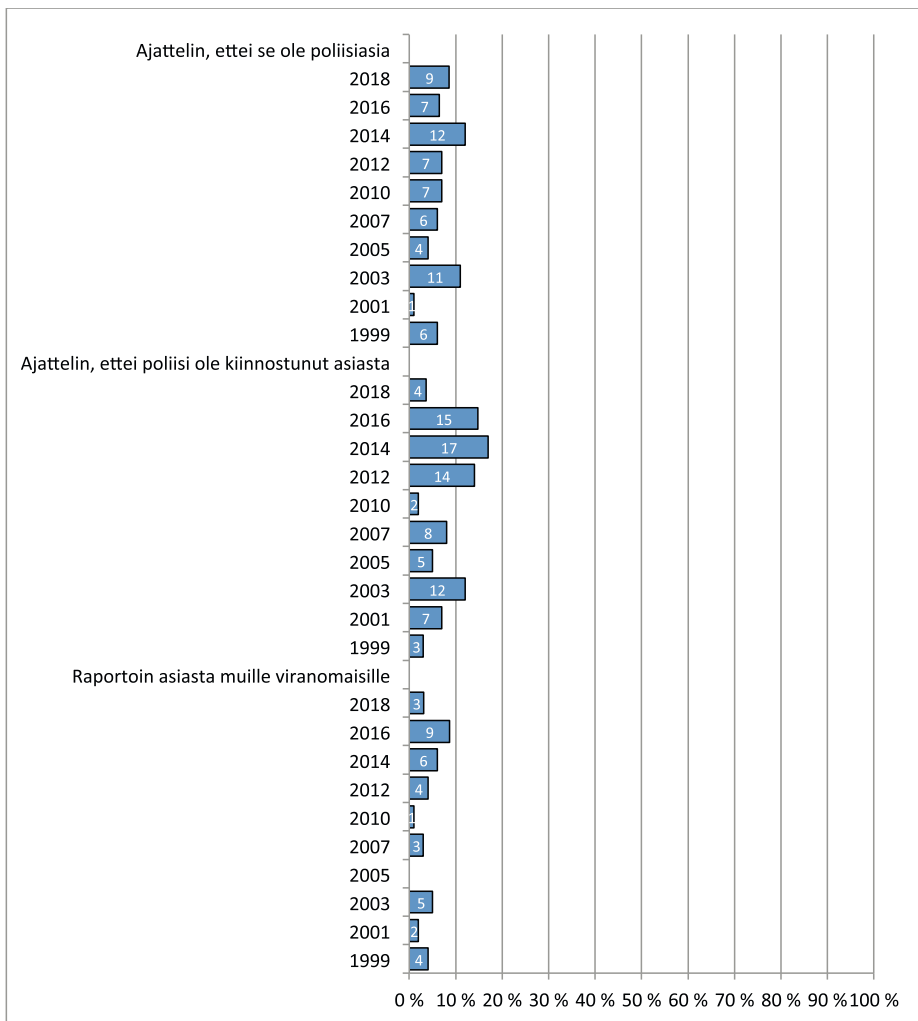
** Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

Kuvio 4.9a. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille?* [omaisuuden vahingoittaminen] (%)

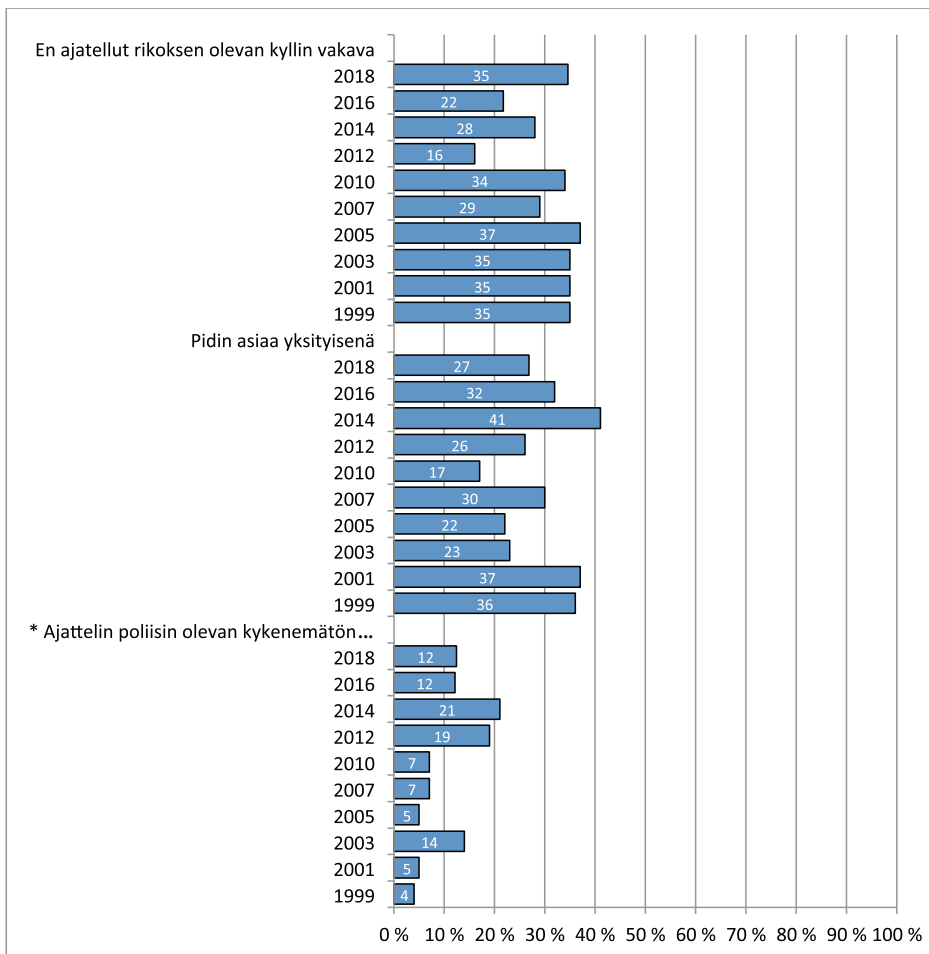
* ”Ajattelin poliisin olevan kykenemätön ratkaisemaan asian”

** Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

Kuvio 4.9b. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille? ** [omaisuuden vahingoittaminen] (%)

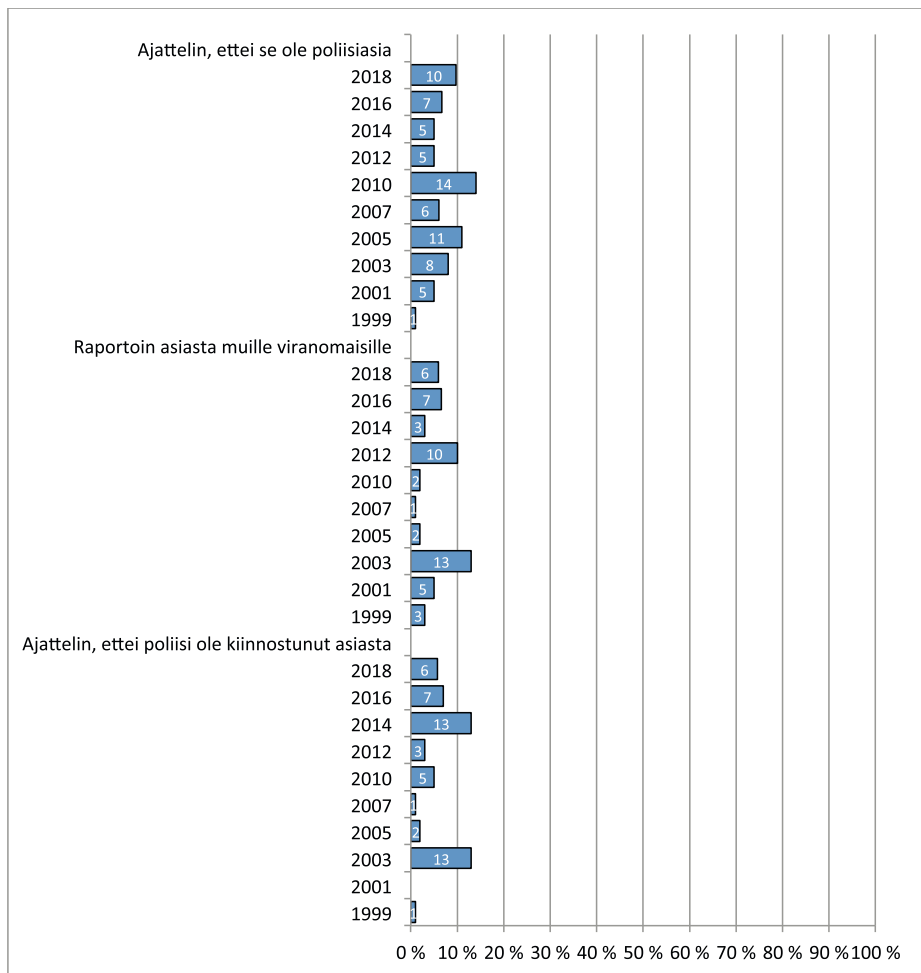
** Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

Kuvio 4.10a. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille? ** [pahoinpitely] (%)

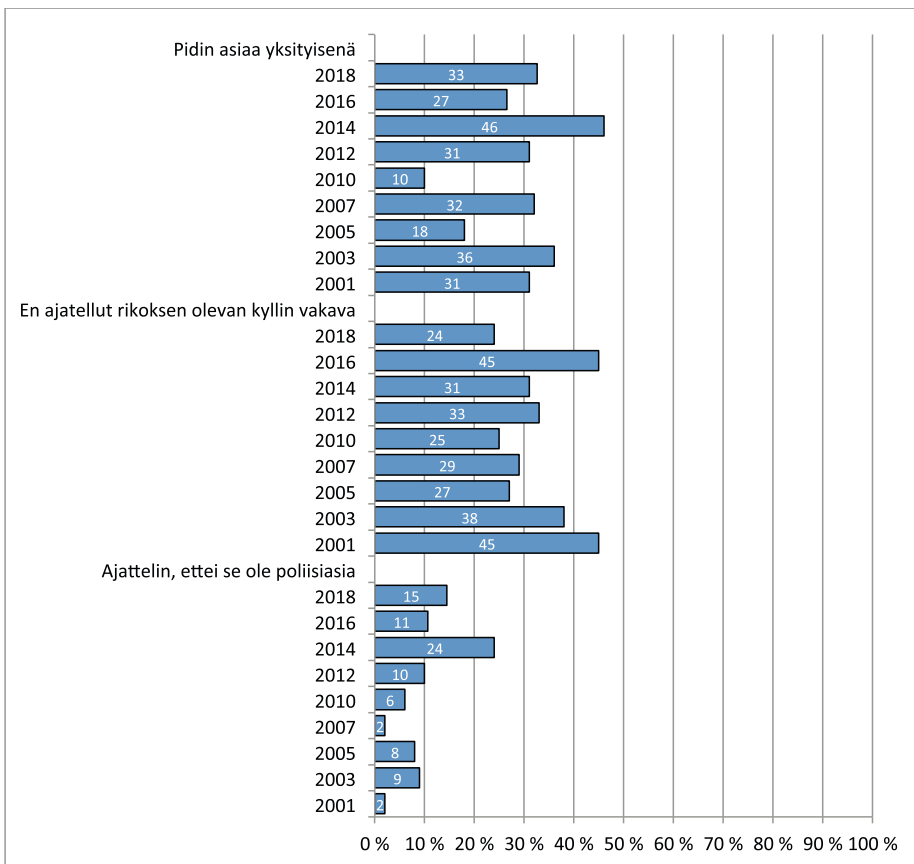
* ”Ajattelin poliisin olevan kykenemätön ratkaisemaan asian”

** Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

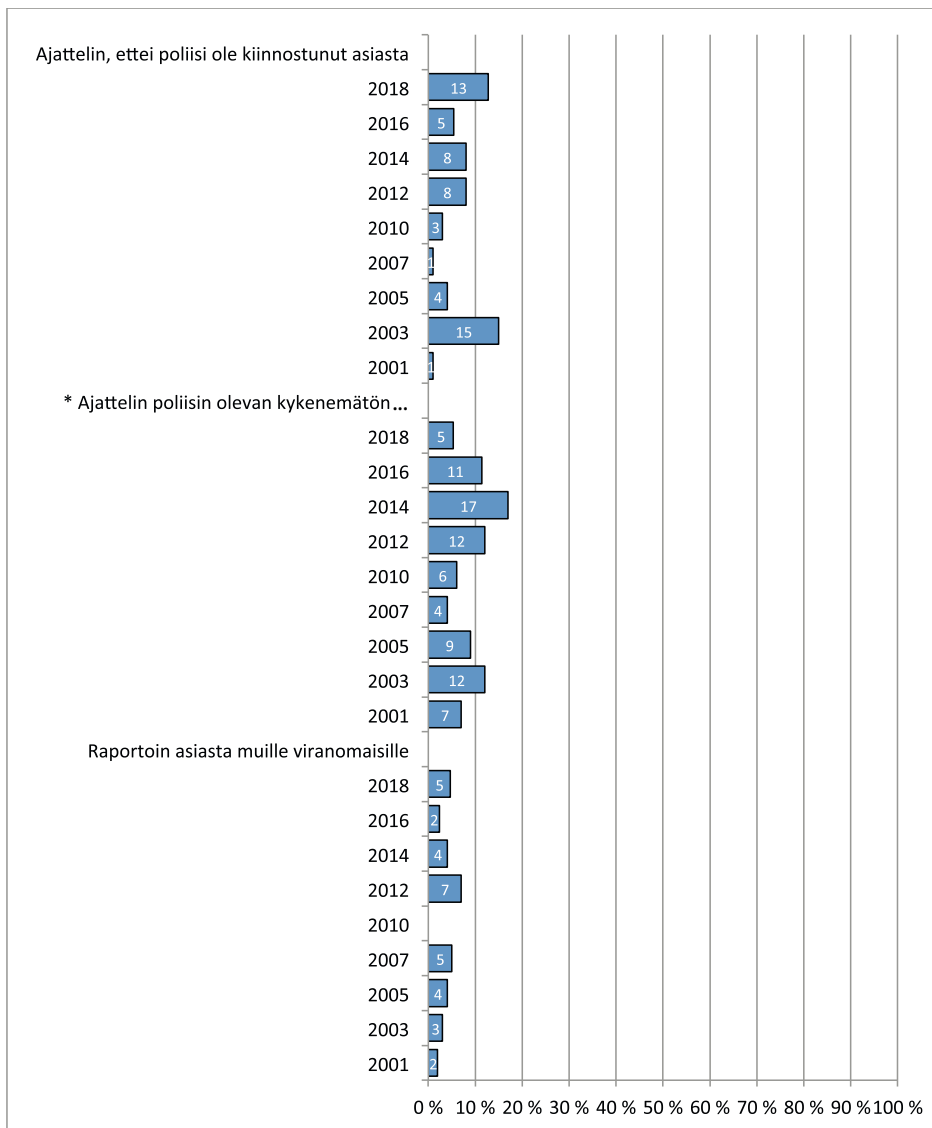
Kuvio 4.10b. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille? ** [pahoinpitely] (%)

** Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

Kuvio 4.11a. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille? ** [seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta] (%)

** Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

Kuvio 4.11b. Mistä syystä ette ilmoittanut poliisille? ** [seksuaalinen ahdistelu tai väkivalta] (%)

* ”Ajattelin poliisin olevan kykenemätön ratkaisemaan asian”

** Prosenttiosuudet niistä, jotka ovat olleet rikoksen kohteena, mutta eivät ilmoittaneet rikoksesta

5 POLIISIN TOIMINTAA KOSKEVAT ARVIOT

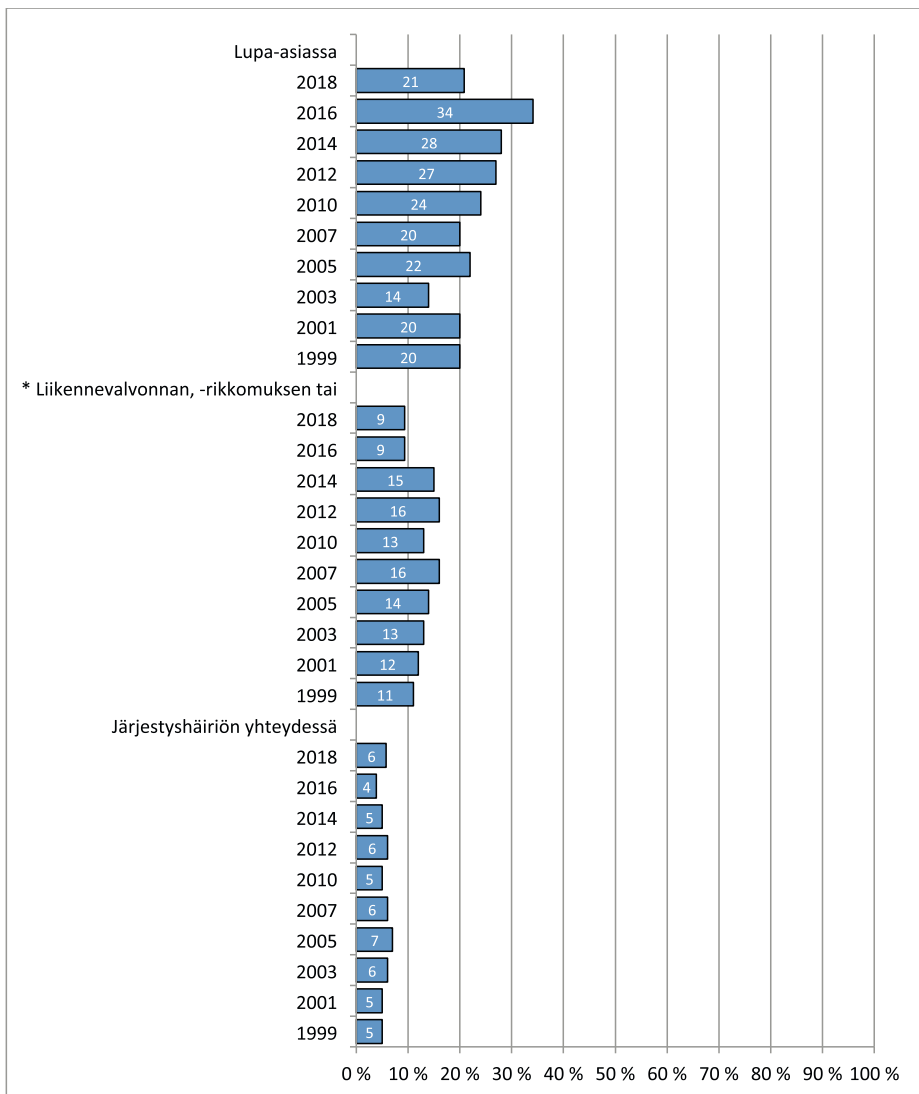
5.1 Poliisikontaktit

Aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa on havaittu, että kansalaisten poliisikontaktit vaikuttavat poliisia koskeviin kansalaisarvioihin. Myös se, minkälaisesta kontaktista, tarkalleen ottaen, on ollut kyse, vaikuttaa arvioihin. (Esim. Wells, 2007; Murphy, 2009 tai; Dai & Jiang, 2016.)

Haastatelluilta kysyttiin, ”Oletteko ollut yhteydessä (kontakti poliisin kanssa) poliisiin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana jossakin tällä kortilla mainituista asioista?” [Yhteensä yhdeksän erilaista valvonta- tai palvelutoimintoa, muun muassa Lupa-asiassa, Liikennevalvonnan, -rikkomuksen tai onnettomuuden yhteydessä ja Rikoksen kohteena]

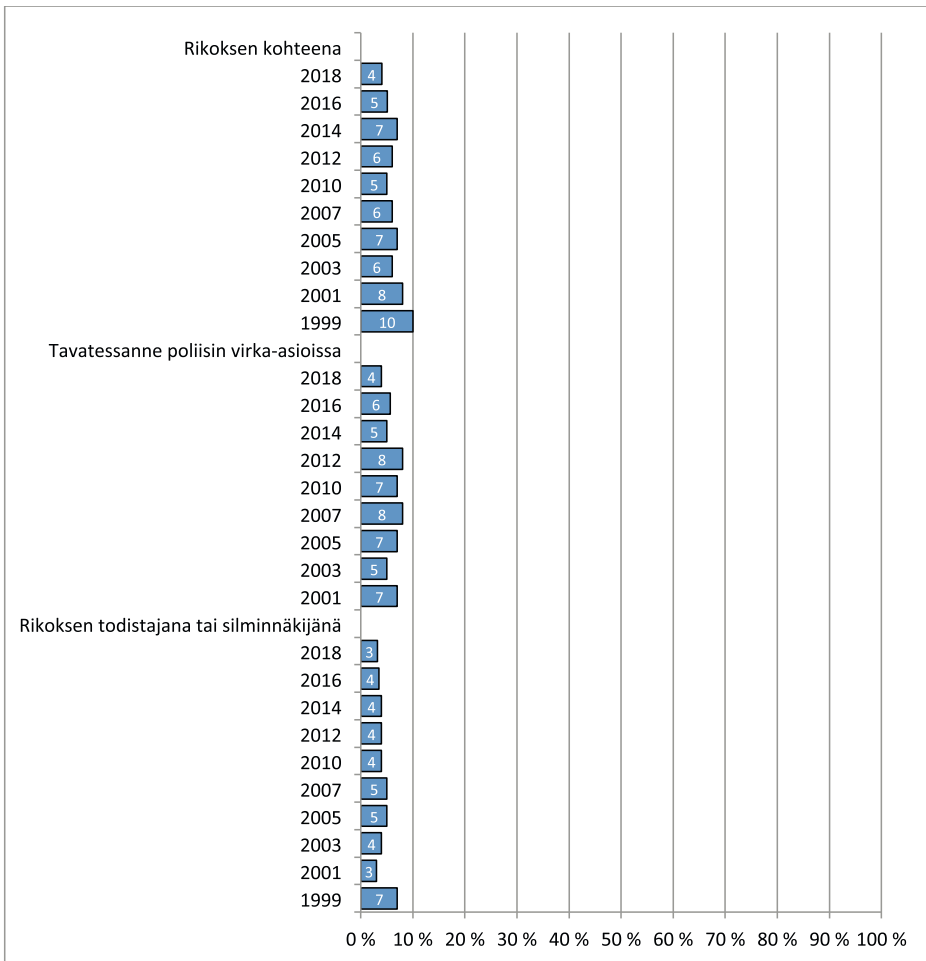
Lupa-asia oli poliisikontaktin yleisin syy. Näitä kontakteja on kuitenkin ollut nyt kahden vuoden takaista tilannetta selvästi vähemmän. Noin 21 % vastaajista kertoi olleensa lupa-asian vuoksi yhteydessä poliisiin viimeisen 12 kuukauden aikana, kun vuonna 2016 vastaava osuus oli 34 %. Ajolupien myöntäminen siirtyi vuoden 2016 alusta poliisilta liikenteen turvallisuusvirasto Trafille ja ulkomaalaisluvut siirtyivät vuoden 2017 alusta lukien poliisilta maahanmuuttovirasto Migrille. Henkilökohtaisten poliisikontaktien määrää on luultavasti vähentänyt myös se, että vuodesta 2014 alkaen passihakemuksen on voinut laittaa vireille poliisin sähköisessä asiointipalvelussa.

Tämä heijastuu poliisikontaktien määrään yleisesti. Tällä tutkimuskerralla 61 % haastatelluista vastasi, ettei ole ollut viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana missään tekemisissä poliisin kanssa, kun vastaava osuus vuonna 2016 oli 44 %. Uusimmassa tutkimuksessa kontaktit poliisiin ovat olleet harvinaisimpia tietoverkossa (neuvonta, nettipoliisitoiminta tms.) (noin 1 %), poliisin yleisötilaisuuksissa (1 %) sekä poliisin omien aktiivisten vierailujen yhteydessä, esimerkiksi asukasyhdistysten tilaisuuksiin (1 %).

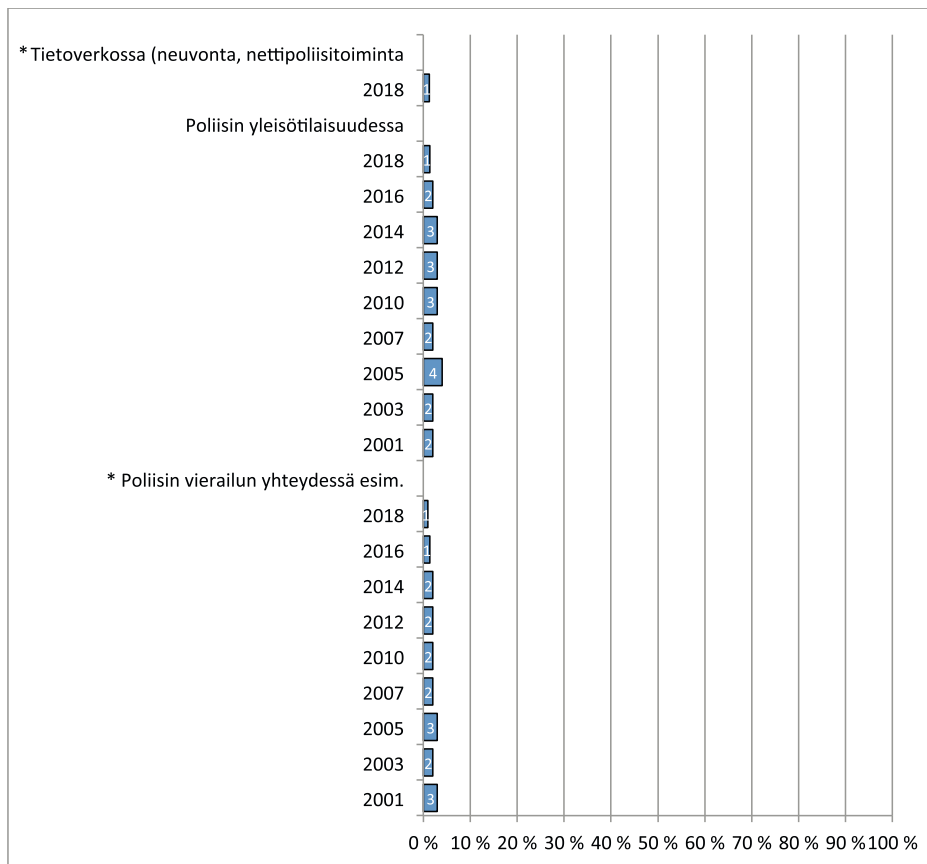

Kuvio 5.1a. Oletteko ollut yhteydessä (kontakti poliisin kanssa) poliisiin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana jossakin tällä kertilla mainituista asioista? (%)

* ”Liikennevalvonnan, -rikkomuksen tai onnettomuuden yhteydessä”

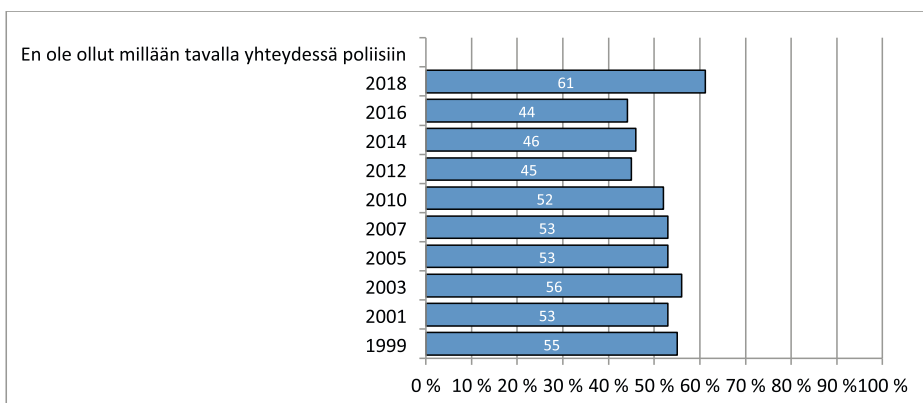

Kuvio 5.1b. Oletteko ollut yhteydessä (kontakti poliisin kanssa) poliisiin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana jossakin tällä kertalla mainituista asioista? (%)

Kuvio 5.1c. Oletteko ollut yhteydessä (kontakti poliisin kanssa) poliisiin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana jossakin tällä kertalla mainituista asioista? (%)

* ”Poliisin vierailun yhteydessä esim. asukasyhdistyksen tilaisuuteen”, ”Tietoverkossa (neuvonta, nettipoliisitoiminta tms.)”

Kuvio 5.1d. Oletteko ollut yhteydessä (kontakti poliisin kanssa) poliisiin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana jossakin tällä kortilla mainituista asioista? (%)

5.2 Poliisin onnistuminen asiakaspalvelutilanteissa

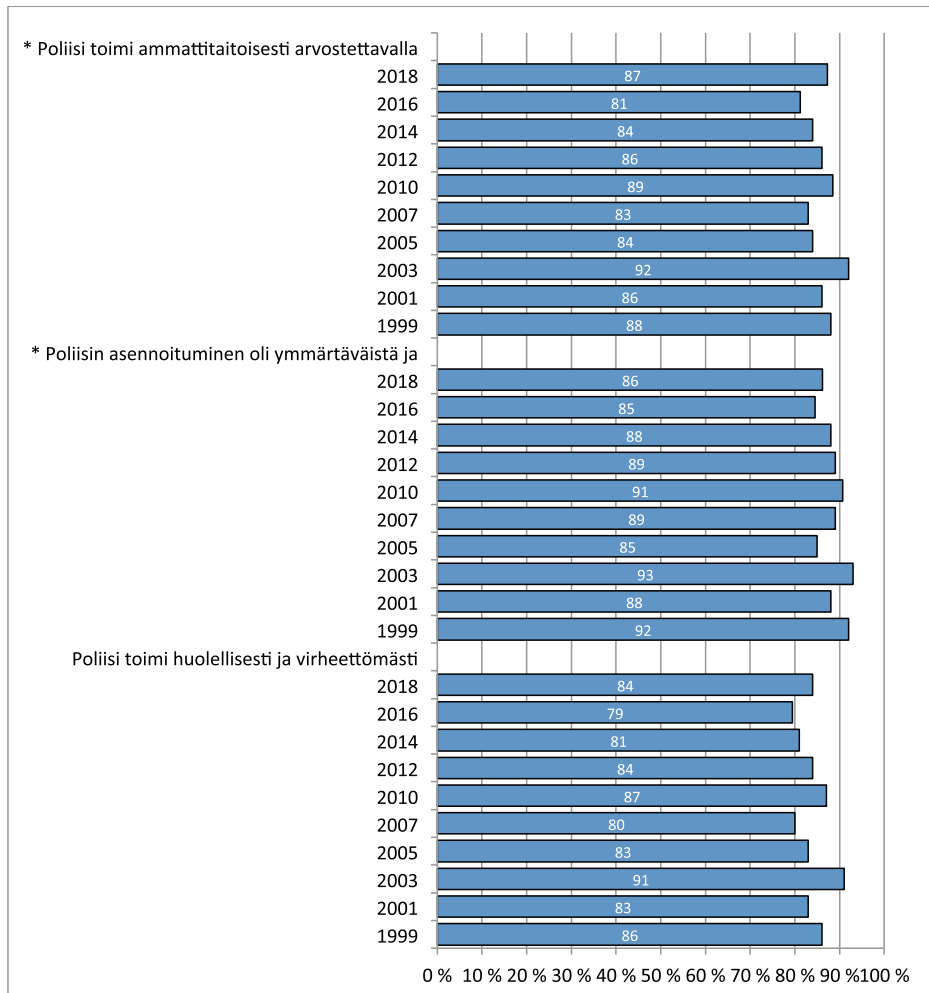
Poliisibarometrissa vastaajilta kysyttiin, ”Kun viimeksi olitte yhteydessä poliisiin, niin mitkä tällä kortilla mainituista kohdista kuvaavat asianne hoitamista...?” Tutkimuskortilla mainittiin yhteensä yhdeksän sellaista asiaa, jotka mahdollisesti kuvasivat palvelutilannetta, muun muassa: Poliisin asennoituminen oli ymmärtävää ja asiallista, Poliisi oli puolueeton Teitä ja asiaanne kohtaan ja Poliisi antoi riittävästi tietoa asiaanne liittyen. [Kyllä, Ei; En osaa sanoa]

Tulokset raportoidaan kuvioissa 5.2a – 5.2c. Kuvioiden jakaumissa ovat mukana kaikki ne vastaajat, joilla on ollut poliisikontakteja viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana (ks. kuvio 5.1d.). Yhteensä 663 henkilöä vastasi haastatteluissa, etteivät olleet tänä aikana olleet yhteydessä poliisiin. Analyysissa, jossa tutkittiin poliisin onnistumista asiakaspalvelutilanteissa, oli mukana yhteensä 433 vastaajaa (*n* (painottamaton)).

Poliisin asiakaspalvelua koskevat arviot ovat joiltakin osin heikentyneet 2000-luvun alkuvuosiin verrattuna, mutta aivan viime vuosina arviot ovat parantuneet ja taso on kohtuullisen hyvä. Parhaat arviot poliisi sai siitä, että se toimi viimeisimmässä tapaamisessa ammattitaitoisesti (87 %; 2016: 81 %), siitä, että poliisin asennoituminen oli ymmärtävää ja asiallista (86 %; 2016: 85 %) sekä siitä, että toiminta oli huolellista ja virheetöntä (84 %; 2016: 79 %). Noin 80 % (2016: 75 %) katsoi, että poliisi antoi heille riittävästi tietoa ja noin 76 % (2016: 75 %), että poliisi selvitti heille heidän tilanteensa ja mahdollisuutensa asiassa.

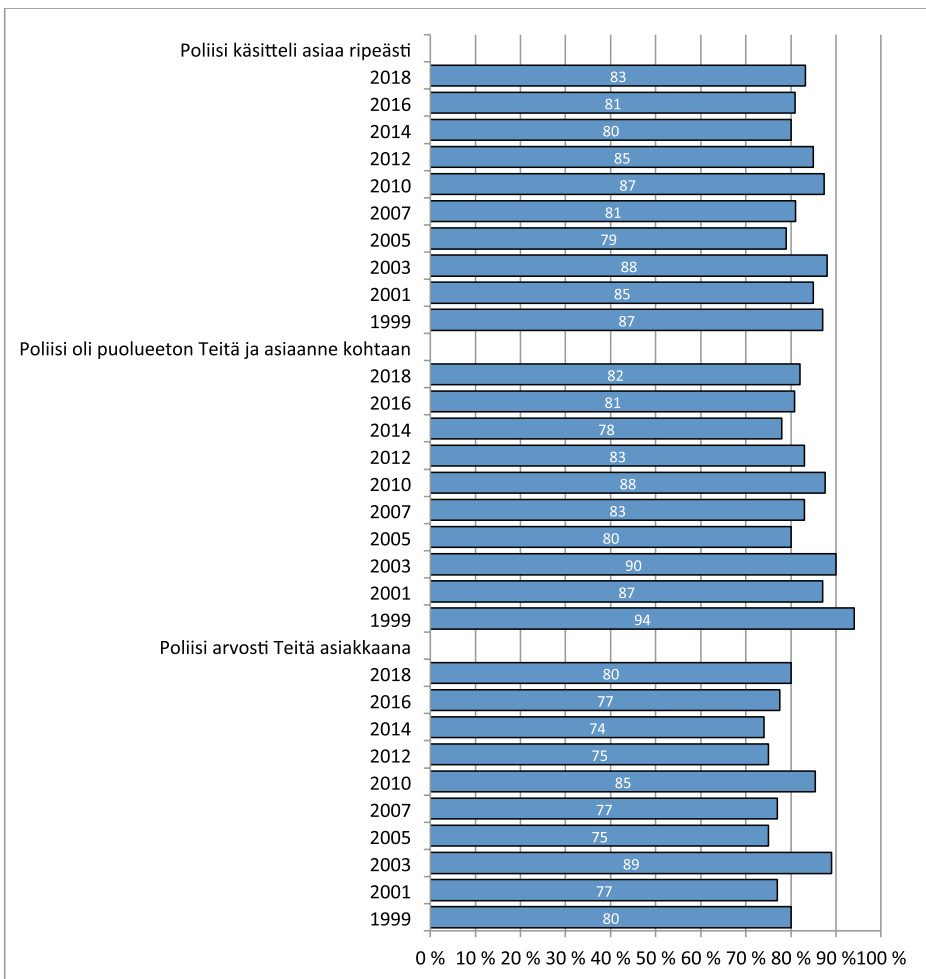
Niistä, jotka olivat olleet yhteydessä poliisiin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana, 49 oli poliiseja tai heidän lähisukulaisiaan, 384 muita vastaajia. Tulokset muuttuvat vain vähän, tai eivät lainkaan, jos poliisit ja heidän lähisukulaisensa ra-

jataan tarkastelun ulkopuolelle. Tällä tavoin rajatussa osa-aineistossa samaa mieltä väitteiden kanssa olevia oli seuraavasti: poliisin asennoituminen oli ymmärtävistä ja asiallista (noin 86 %), poliisi toimi ammattitaitoisesti (88 %), poliisi käsitte- li asiaa ripeästi (83 %), poliisi oli puolueeton Teitä ja asiaanne kohtaan (82 %), poliisi toimi huolellisesti ja virheettömästi (84 %), poliisi oli hienotunteinen Teitä ja asiaanne kohtaan (79 %), poliisi arvosti Teitä asiakkaana (79 %), poliisi selvitti Teille tilanteenne ja mahdollisuutenne asiassanne (77 %) ja poliisi antoi riittävästi tietoa asiaanne liittyen (80 %).

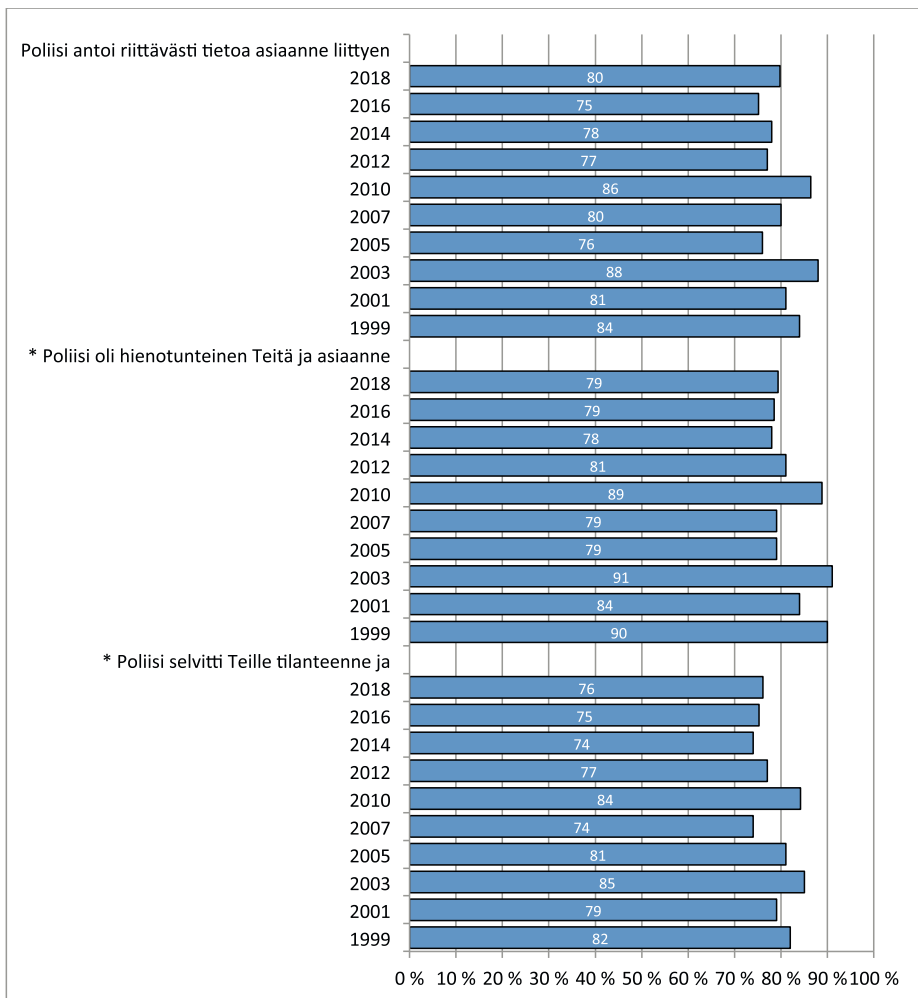

Kuvio 5.2a. Kun viimeksi olitte yhteydessä poliisiin, niin mitkä tällä kertalla mainituista kohdista kuvaavat asiaanne hoitamista...? Kyllä vastanneiden osuus (%)

* ”Poliisi toimi ammattitaitoisesti arvostettavalla tavalla”, ”Poliisin asennoituminen oli ymmärtävistä ja asiallista”

Kuvio 5.2b. Kun viimeksi olitte yhteydessä poliisiin, niin mitkä tällä kertalla mainituista kohdista kuvaavat asianne hoitamista...? Kyllä vastanneiden osuus (%)

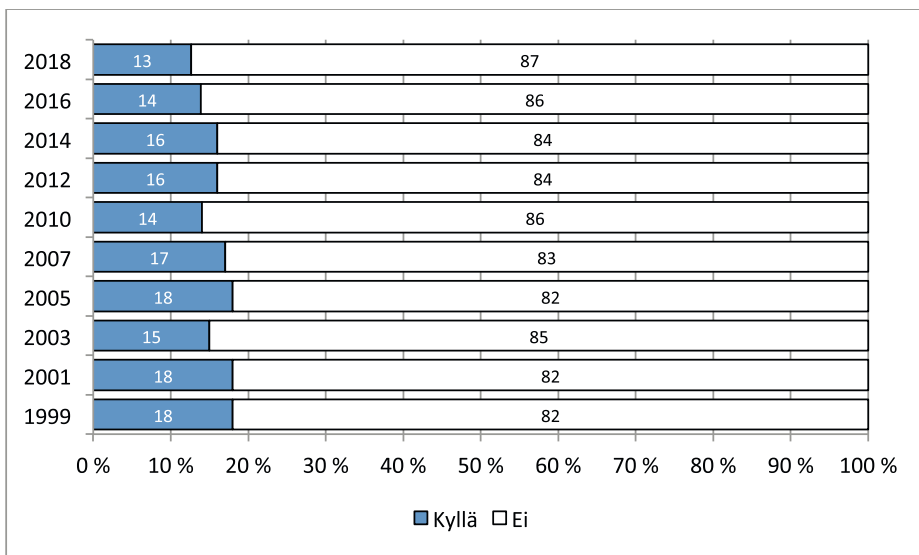
Kuvio 5.2c. Kun viimeksi olitte yhteydessä poliisiin, niin mitkä tällä kertalla mainituista kohdista kuvaavat asianne hoitamista...? Kyllä vastanneiden osuus (%)

* ”Poliisi oli hienotunteinen Teitä ja asiaanne kohtaan”, ”Poliisi selvitti Teille tilanteenne ja mahdollisuutenne asiassanne”

Edellisen lisäksi vastaajilta kysyttiin sarja kysymyksiä heidän tekemistään rikos- ja häiriöilmoituksista. Aluksi kysyttiin, ”Oletteko tämän tai viime vuoden aikana tehnyt ilmoituksen poliisille havaitsemastanne häiriöstä tai epäkohdasta tai tehnyt rikosilmoituksen?” [Kyllä, Ei] Jos vastaus oli kyllä, tämän jälkeen kysyttiin, ”Mitä tällä kertalla mainituista asioista koitte tapahtuneen viimeisimmässä asiainnissanne...?”. Tutkimuskortilla oli kuusi erilaista kuvausta ilmoituksen vaikutuksista, muun muassa: Ilmoittamanne epäkohta tai häiriö poistettiin melko välittömästi; Te-

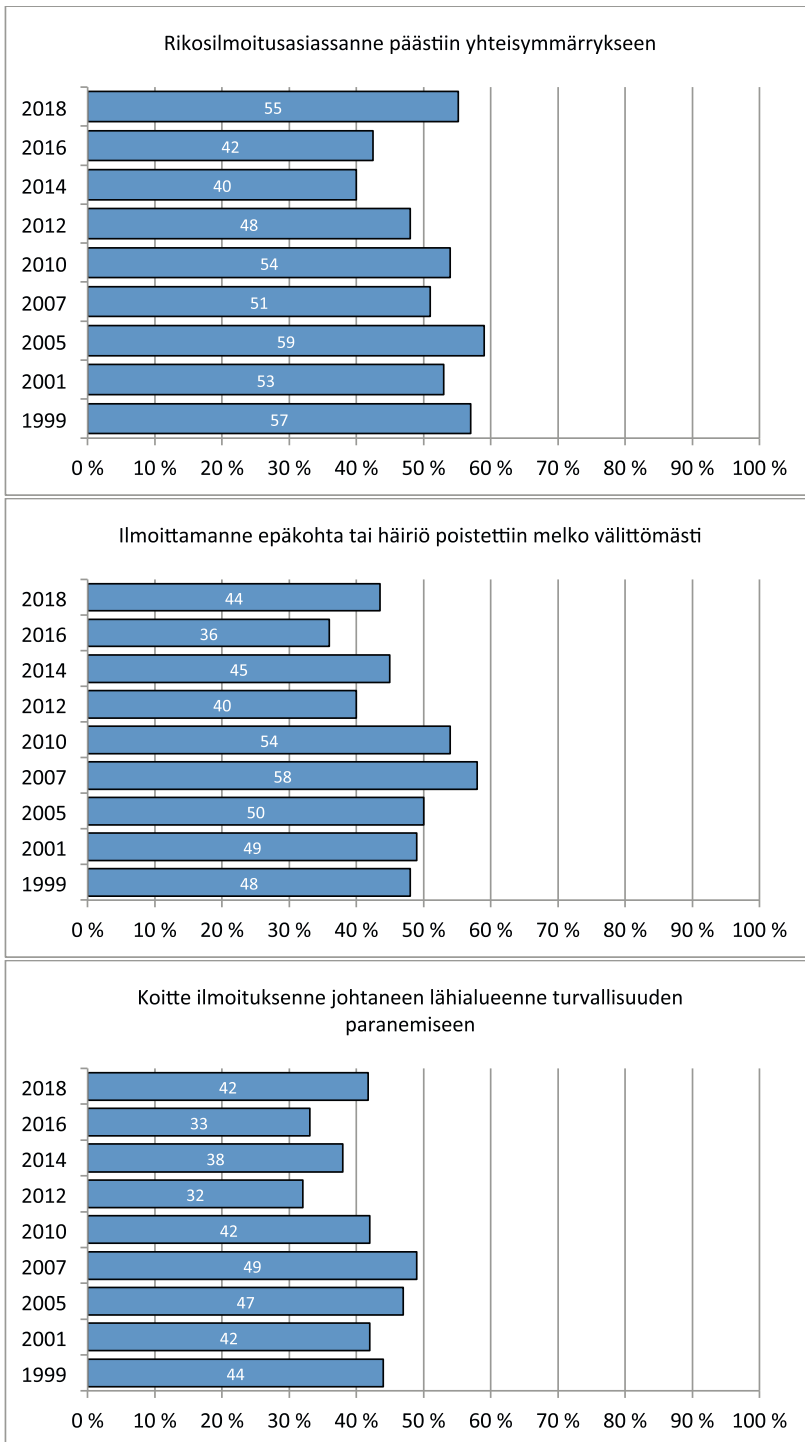
kemänne rikosilmoitus johti esitutkintaan ja; Poliisi ei saapunut ilmoittamallenne tapahtumapaikalle. [Kyllä, Ei; En osaa sanoa]

Kuviossa 5.3 kuvataan poliisille tehtyjen rikos- ja häiriöilmoitusten jakautumiset vuosilta 1999–2018. Kuviosarjassa 5.4a–5.4b tarkastellaan kansalaisten tekemien ilmoitusten vaikutuksia, käytännössä niitä toimenpiteitä, joihin poliisi ilmoitusten perusteella ryhtyi. Kuvioiden 5.4a–5.4b jakaumissa käsitellään kohdejoukkona niitä, jotka vastasivat, että ovat tämän tai viime vuoden aikana tehneet rikosilmoituksen, tai ilmoituksen havaitsemastaan häiriöstä tai epäkohdasta. Heitä oli painottamattomassa aineistossa yhteensä 136 kappaletta (vastaavasti, 960 haastateltua ei ollut tehnyt ilmoitusta).²⁷ Rikoksesta, häiriöstä tai muusta epäkohdasta ilmoittaneiden määrä näyttää jonkin verran vähentyneen 2000-luvun kuluessa, ehkä selvimmin 2010-luvulle tultaessa.

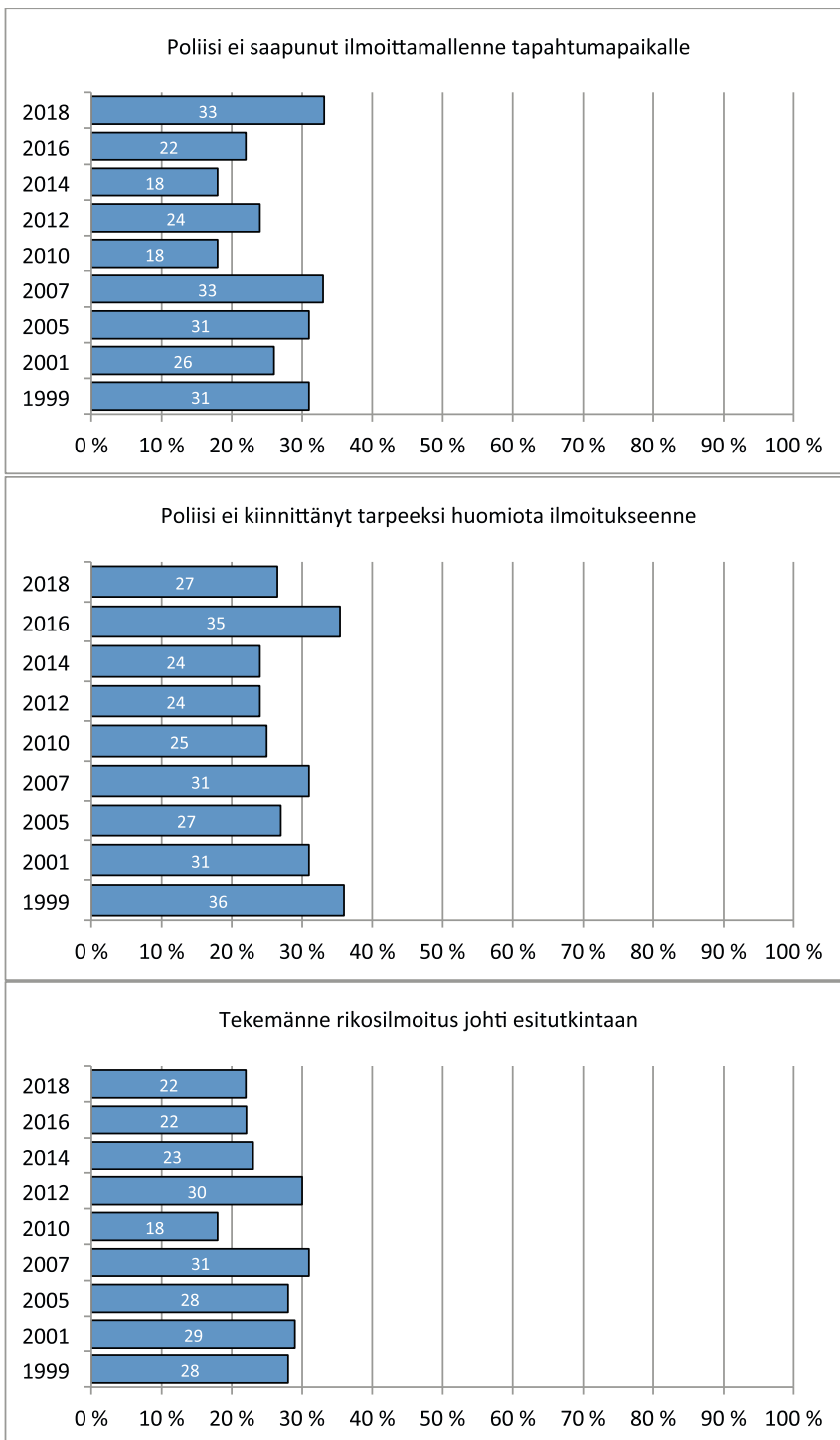

Kuvio 5.3. Oletteko tämän tai viime vuoden aikana tehnyt ilmoituksen poliisille havaitsemastanne häiriöstä tai epäkohdasta tai tehnyt rikosilmoituksen? (%)

Vastaajamäärät ovat suhteellisen pieniä ja vaihtelua eri vuosien välillä on suhteellisen paljon. Koettu vaikuttavuus on yleisesti ottaen parantunut viimeksi kuluneen kahden vuoden aikana. Noin 42 % (2016: 33 %) vastaajista koki ilmoituksen johtaneen oman lähialueensa turvallisuuden paranemiseen, 44 % (2016: 36 %) katsoi, että hänen ilmoittamansa epäkohta tai häiriö poistettiin melko välittömästi ja 55 % (2016: 42 %) ajatteli, että hänen rikosilmoitusasiassaan päästiin tavalla tai toisella yhteisymmärrykseen. Myönteiseen kehitykseen on yksi poikkeus. Noin 33 % tähän kysymykseen vastanneista henkilöistä katsoi, että poliisi ei saapunut ilmoitetulle tapahtumapaikalle. Osuus on aiemmin tällä vuosikymmenellä vaihdellut 18%:n ja 24 %:n välillä.

Kuvio 5.4a. Mitä tällä kertalla mainituista asioista koitte tapahtuneen viimeisimmässä asiointissanne...? Kyllä vastanneiden osuus (%)

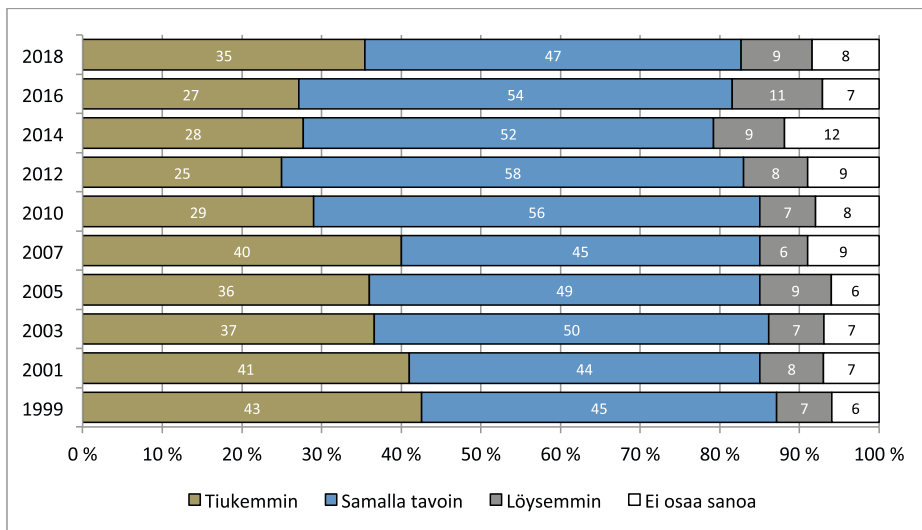

Kuvio 5.4b. Mitä tällä kertalla mainituista asioista koitte tapahtuneen viimeisimmässä asiointissanne...? Kyllä vastanneiden osuus (%)

Edellisten, konkreettisia asiakaskohtaamisia koskevien kysymysten lisäksi haasteltavilta kysyttiin yleisempi kysymys siitä, millä tavoin poliisi heidän käsityksensä mukaan suhtautuu ihmisiin, joiden kulttuuritausta on jokin muu kuin suomalaisten oma kulttuuritausta. Käytännössä vastaajilta kysyttiin, ”Arveletteko poliisin Suomessa suhtautuvan eri kulttuureista lähtöisin oleviin ihmisiin muihin suomalaisiin verrattuna...?” [Tiukemmin, Samalla tavoin, Löysemmin; En osaa sanoa]

Pitkän aikavälin kehityssuunta oli ollut ennen vuoden 2018 poliisibarometritutkimusta myönteinen: niiden vastaajien osuus, jotka ajattelivat poliisin suhtautuvan muista kulttuuripiireistä lähtöisin oleviin ihmisiin samalla tavalla kuin suomalaisiin, oli kasvanut 2010-luvulla suuremmaksi kuin 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä. Vuosina 1999–2007 tätä mieltä oli 44–50 % vastaajista, vuosina 2010–2016 vastaava osuus vaihteli välillä 52–58 %. Nyt vuonna 2018 näitä vastaajia oli 47 %. Vastaavasti noin 35 % (2016: 27 %) haastatelluista katsoi tällä tutkimuskerralla, että poliisi suhtautuu tiukemmin niihin ihmisiin, joiden kulttuuritausta on jokin muu kuin suomalaisen kulttuurin kulttuuritausta. Noin 9 % (2016: 11 %) katsoi, että poliisi suhtautuu löysemmin niihin, joiden tausta on vieraasta kulttuurista.

Havaittu muutos ei aiheudu siitä, että tämän tutkimuksen kohdejoukko oli nyt jonkin verran laajempi kuin aiemmillä tutkimuskerroilla, niin että haastattelulomakkeeksi saattoi valita suomenkielisen lomakkeen lisäksi myös ruotsinkielisen tai englanninkielisen lomakkeen: myös äidinkieleltään suomenkielisten vastaajien käsitykset tästä kysymyksestä ovat muuttuneet. Äidinkieleltään suomenkielisten vastaajien jakauma uusimmassa tutkimuksessa oli: noin 35 % (tiukemmin), 48 % (samalla tavalla), 10 % (löysemmin) ja 8 % (EOS) (n (painotettu) = 3867).

Kuvio 5.5. Arveletteko poliisin Suomessa suhtautuvan eri kulttuureista lähtöisin oleviin ihmisiin muihin suomalaisiin verrattuna...? (%)

5.3 Poliisin tehtävien priorisointi ja poliisin onnistuminen operatiivisissa tehtävissään

Kansalaisnäkökulma poliisipalveluihin on sekä omistaja- että asiakasnäkökulma. Vaikka yksittäisillä kansalaisilla ei välttämättä ole yhtä hyvää näkymää operatiiviseen poliisitoimintaan ja poliisipalvelujen onnistumiseen kuin poliisitoiminnan ammattilaisilla, heidän näkemyksensä tulee ottaa huomioon poliisitoiminnan ja poliisipalvelujen onnistumisen arvioinnissa. Poliisi toimii demokraattisella mandaatilla, on velvollinen noudattamaan kaikessa toiminnassaan lakia ja yleisemmin vallankäytön laillisuusperiaatetta ja on tilivelvollinen kansalaisille.

Poliisin perusvelvollisuuksien arvioinnin lisäksi tämän jakson kysymyssarjoilla on käytännöllinen merkityksensä poliisitoiminnan kannalta. Poliisi saa kansalaisarvioiden tutkimuksesta arvokasta käytännön tietoa muun muassa poliisilaitosalueiden profiilien eroista ja poliisipalveluja koskevien arvioiden ajallisesta muutoksesta.

Vastaajilta kysyttiin haastattelun alkupuolella mielipidettä yhteensä 16 eri poliisitehtävästä: ”Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä?” [1 = Ei lainkaan tärkeä, 2 = Ei kovin tärkeä, 3 = Melko tärkeä, 4 = Erittäin tärkeä; En osaa sanoa] Tehtävinä mainittiin muun muassa Kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen, Kotiväkivaltaan puuttuminen ja Asuntomurtojen selvittäminen. Kysymyssarjaa on täydennetty edellisen poliisibarometritutkimuksen jälkeen. Mukaan on otettu poliisin tehtäväkentän vähittäisen muutoksen vuoksi kolme uutta tehtäväkokonaisuutta: terrorismin, viharikosten sekä tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen. Viharikoksella tarkoitetaan yleisesti ottaen rikosta, jonka motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.

Näihin samoihin tutkimusteemoihin ja kysymyksiin palattiin haastattelun loppupuolella. Vastaajilta kysyttiin samasta 16 tehtävän sarjasta: ”Miten poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään?” [1 = Erittäin huonosti, 2 = Melko huonosti, 3 = Melko hyvin, 4 = Erittäin hyvin; En osaa sanoa]

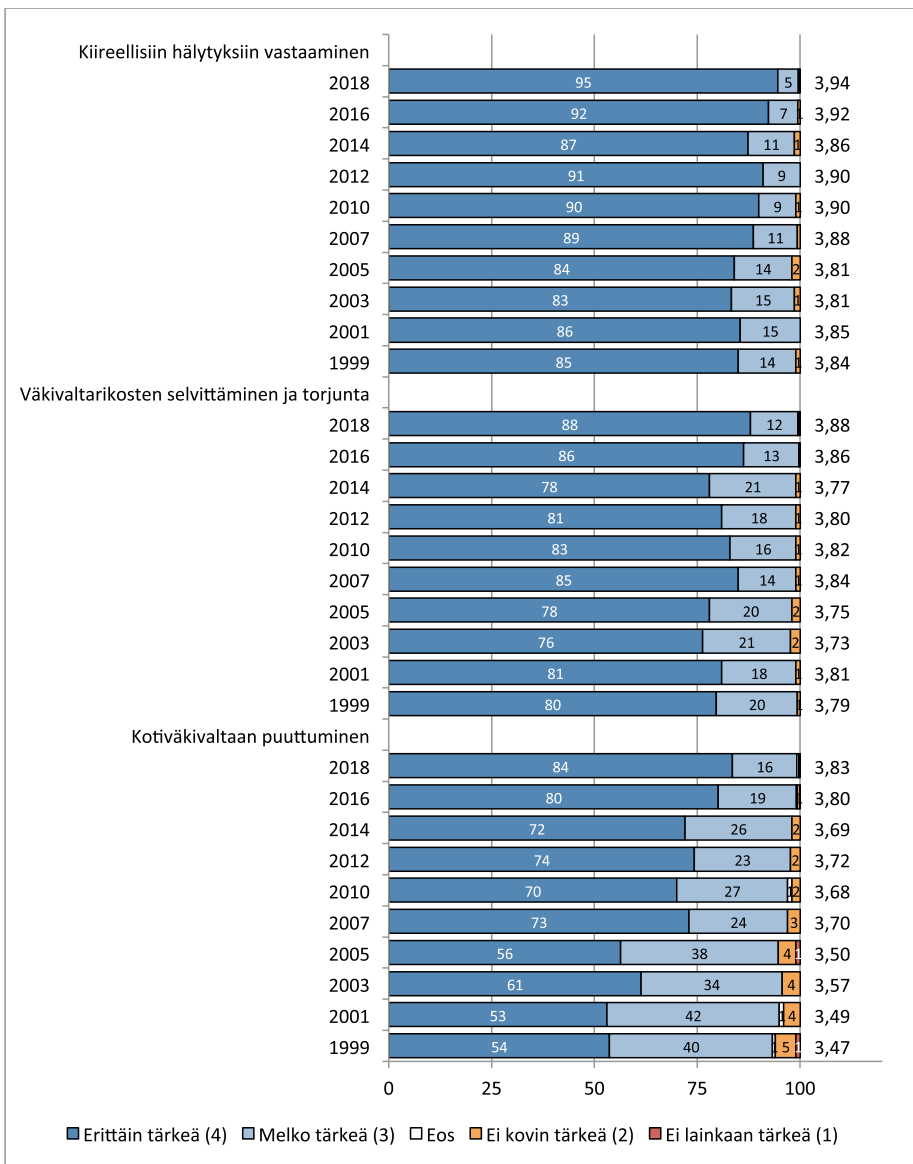
Koska kysymyssarjat koskivat samoja tehtäviä, tuloksista voidaan laatia niin sanottu kuuluanalyysi, jossa yhdestä ja samasta tehtävästä tutkitaan, kuinka tärkeä se vastaajille on ja kuinka hyvin poliisi on siinä heidän mielestään onnistunut (vrt. Cheurbrakobkit & Bartsch, 2001; Käyhkö & Hannonen, 2015). Aiempien poliisibarometriensä tapaan tässä tutkimuksessa hyödynnettiin tätä mahdollisuutta. Kuiluanalyysin tuloksiin palataan perustulosten esittelyn jälkeen (kuviot 5.8 ja 5.9 sekä taulukko 5.1).

Tulokset vastaavat suurelta osin aiempien vuosien tuloksia. Kolme kansalaisten näkemyksen mukaan tärkeintä poliisin tehtävää ovat samat kuin edellisellä tutkimuskerralla: kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen (95 % katsoo, että tämä on erittäin tärkeää; vuonna 2016: 92 %), väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta (88 %; 2016: 86 %) ja kotiväkivaltaan puuttuminen (84 %; 2016: 80 %). Uusista tutkittavista tehtäväalueista etenkin terrorismin torjunta koettiin tärkeäksi tehtäväksi. Se oli tutkituista tehtäväalueista neljänneksi tärkein (80 %).

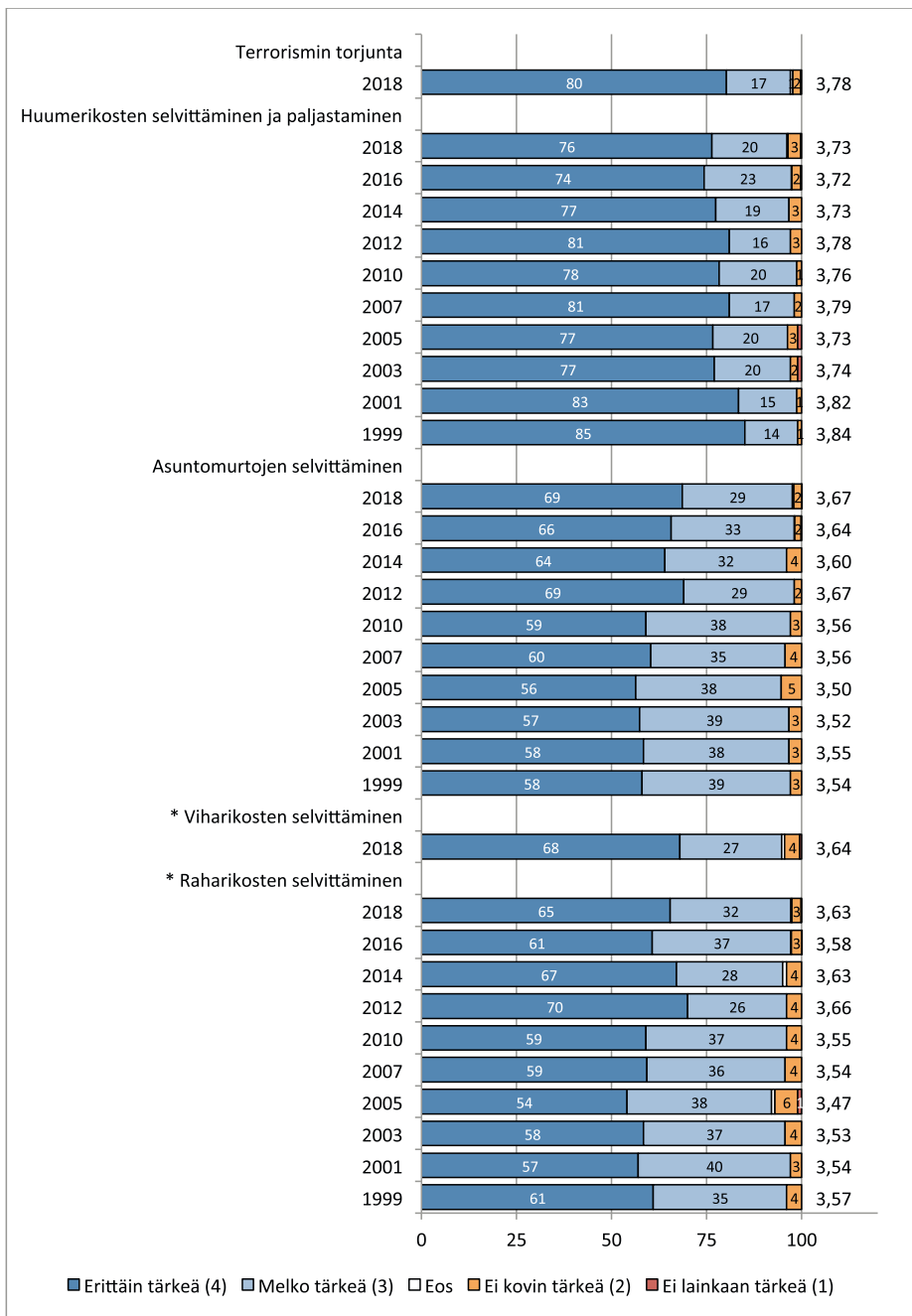
Vähiten tärkeitä tehtäviä vastausten perusteella ovat päihtyneiden huostaanotto, poliisin lupapalvelut sekä autovarkauksien selvittäminen, mutta 32–48 % haastatte-

lututkimukseen osallistuneista piti näitäkin tehtäviä erittäin tärkeinä. Melko tai erittäin tärkeinä niitä piti 75–92 % vastaajista.

Haastateltujen vastaukset ovat johdonmukaisia. Heidän näkökulmastaan tärkeintä on, että henkeä ja terveyttä sekä henkilökohtaista vapautta ja koskemattomuutta loukkaava rikollisuus kyetään torjumaan. Kirjoitimme edellisessä raportissa (Vuorensyrjä & Fagerlund, 2016, 105), että ”Kolme tärkeimmäksi katsottua tehtävää ovat voimakkaita laitajakaumia, – vastaukset pakkautuvat asteikon ’erittäin tärkeään’ ääripäähän, – mutta silti nämä jakaumat ovat vuosien kuluessa siirtyneet jatkuvasti yhä lähemmäs tätä asteikon myönteistä ääripäätä. Vastaajien arvioiden mukaan näiden tehtävien merkitys on jatkuvasti lisääntynyt. Erityisesti kotiväkivaltaan puuttuminen nähdään nyt selvästi tärkeämmäksi kuin vielä vuosituhannen vaihteessa.” Kaikki nämä havainnot pitävät edelleen paikkansa. Esimerkiksi kotiväkivallan osalta kehitys on jatkunut edelleen samansuuntaisena. Vuonna 1999 sen koki erittäin tärkeäksi poliisin tehtäväksi 54 % vastaajista, vuonna 2010 osuus oli 70 % ja vuonna 2018 jo 84 % (ks. tästä myös Fagerlund & Kääriäinen, 2018). Poliisin tehtävät yleisemminkin nähdään kautta linjan yhtä tärkeinä tai tärkeämpinä kuin aiemmin.

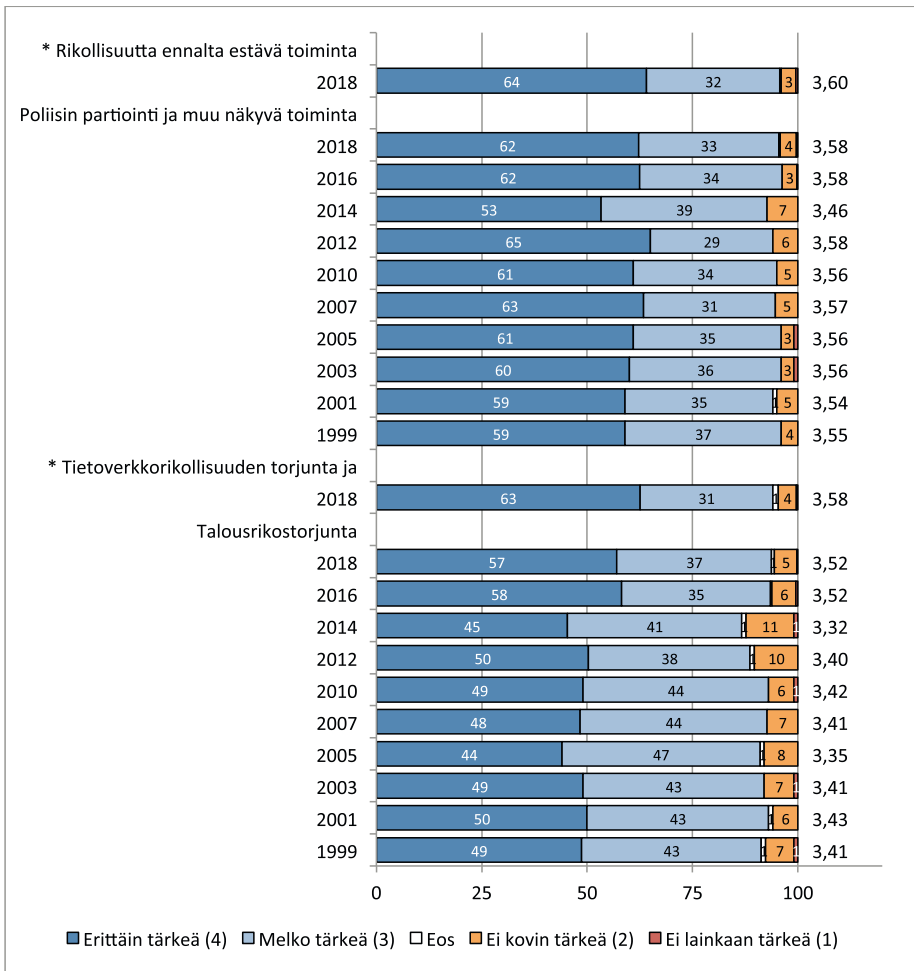

Kuvio 5.6a. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

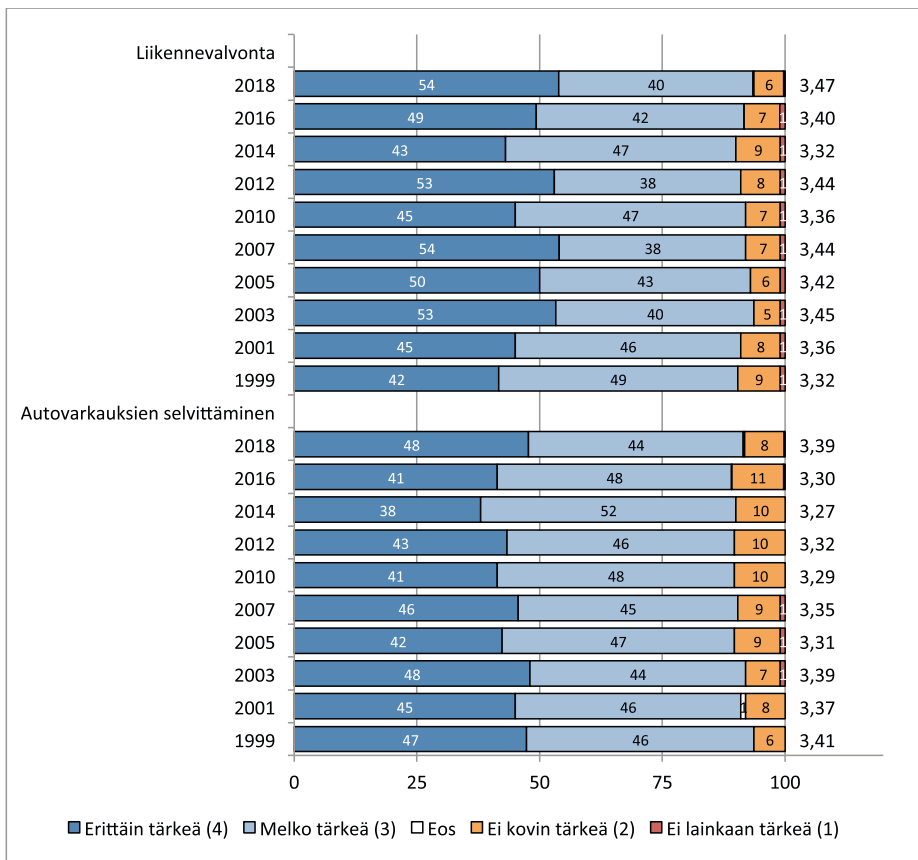
Kuvio 5.6b. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

* ”Viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)”; ”Raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.)”

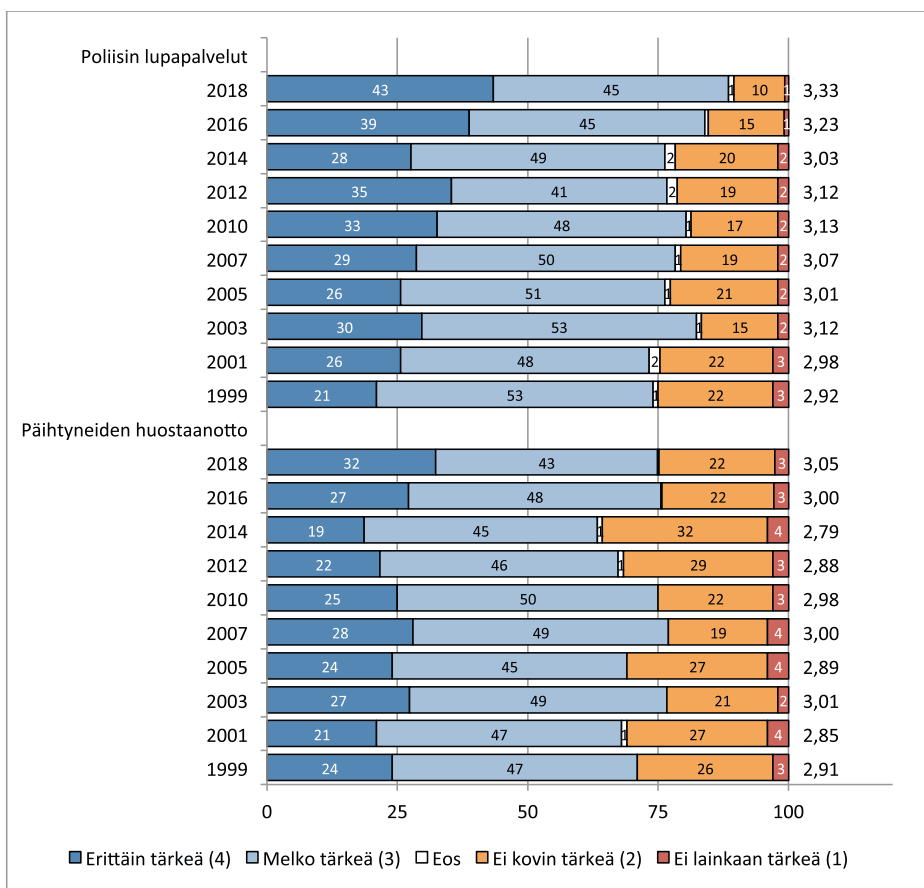

Kuvio 5.6c. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

* ”Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi lähipoliisi- ja koulupoliisitoiminta”; ”Tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset verkossa ym.)”

Kuvio 5.6d. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

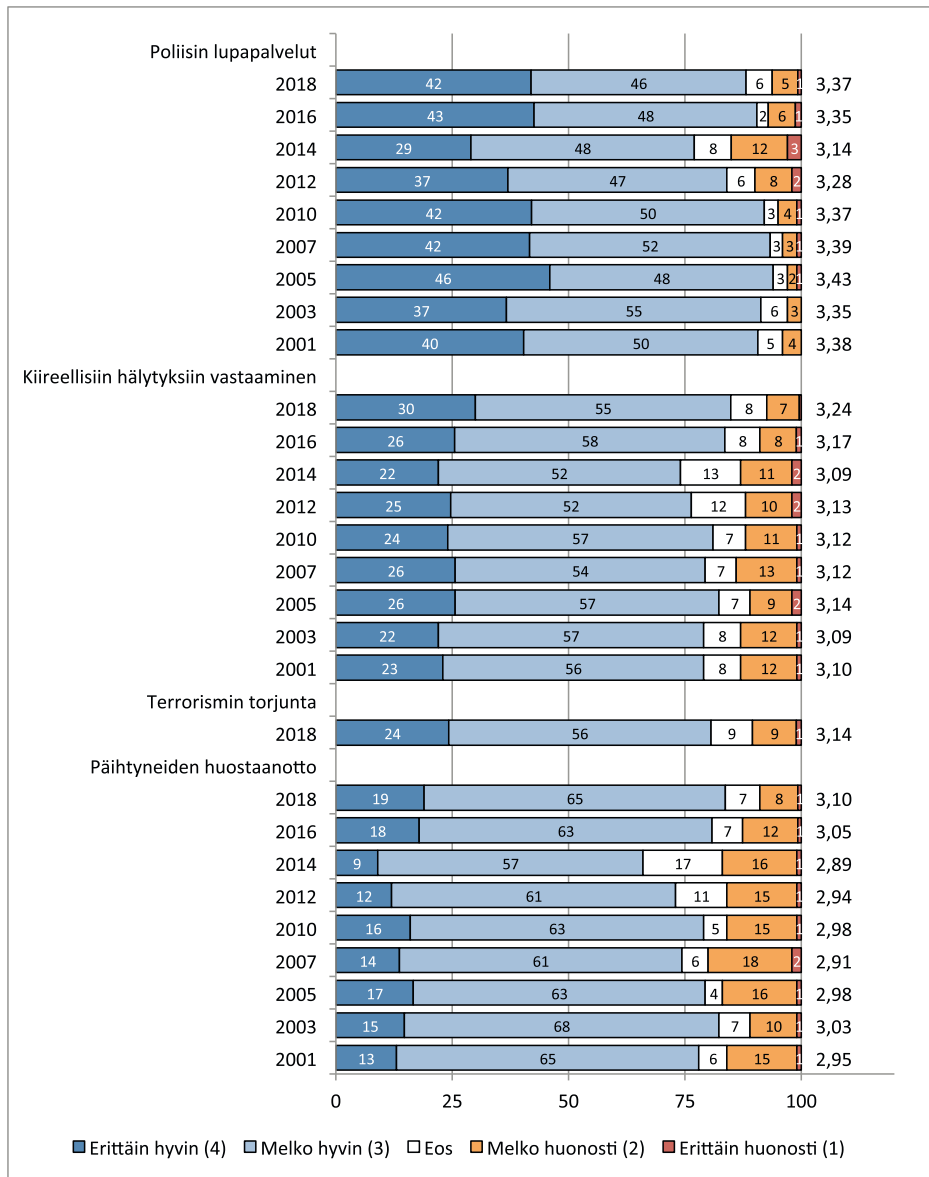

Kuvio 5.6e. Miten tärkeänä pidätte seuraavia tehtäviä poliisin työssä? (%)

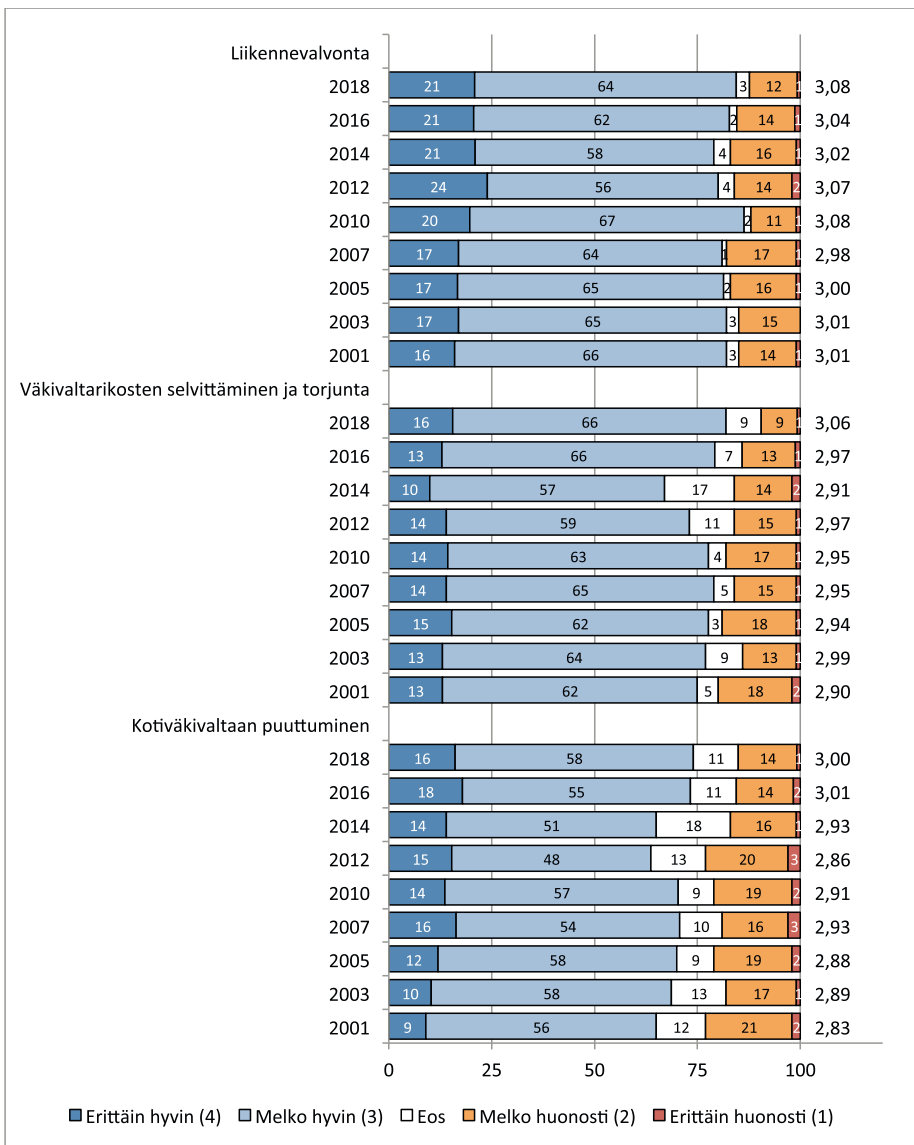
Kuuluanalyysin toinen osa koostuu arvioista, jotka koskevat poliisin onnistumista operatiivisissa tehtävissään. Onnistumista koskevissa kysymyksissä haastateltujen antamien arvioiden yleislinja oli kriittisempi kuin tehtävien merkitystä koskevissa kysymyksissä. Lisäksi havaittiin, että haastateltavat painottavat onnistumista arvioissaan poliisin tehtäviä hieman eri tavalla kuin tehtävien merkitystä arvioissaan. Edellisistä havainnoista huolimatta arvioihin sisältyi poliisin kannalta myönteinen säännönmukaisuus: poliisin arvioitiin onnistuvan verrattain hyvin niissä tehtävissä, joita vastaajat pitivät kaikkein tärkeimpinä.

Haastateltavat katsoivat poliisin onnistuneen parhaiten lupapalveluissa (88 % melko tai erittäin hyvin; 2016: 91 %), kiireellisiin hälytyksiin vastaamisessa (85 %; 2016: 84 %) sekä terrorismin torjunnassa (80 %). Poliisin onnistumista koskevat arviot olivat keskimääräistä heikompia omaisuusrikoksissa ja talousrikostorjunnassa: raharikosten selvittämisessä (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.) (63 %; 2016: 59 %), tietoverkkorikollisuuden torjunnassa ja selvittämisessä (tietomurrot, petokset verkossa ym.) (60 %), autovarkauksien selvittämisessä (59 %; 2016: 58 %)

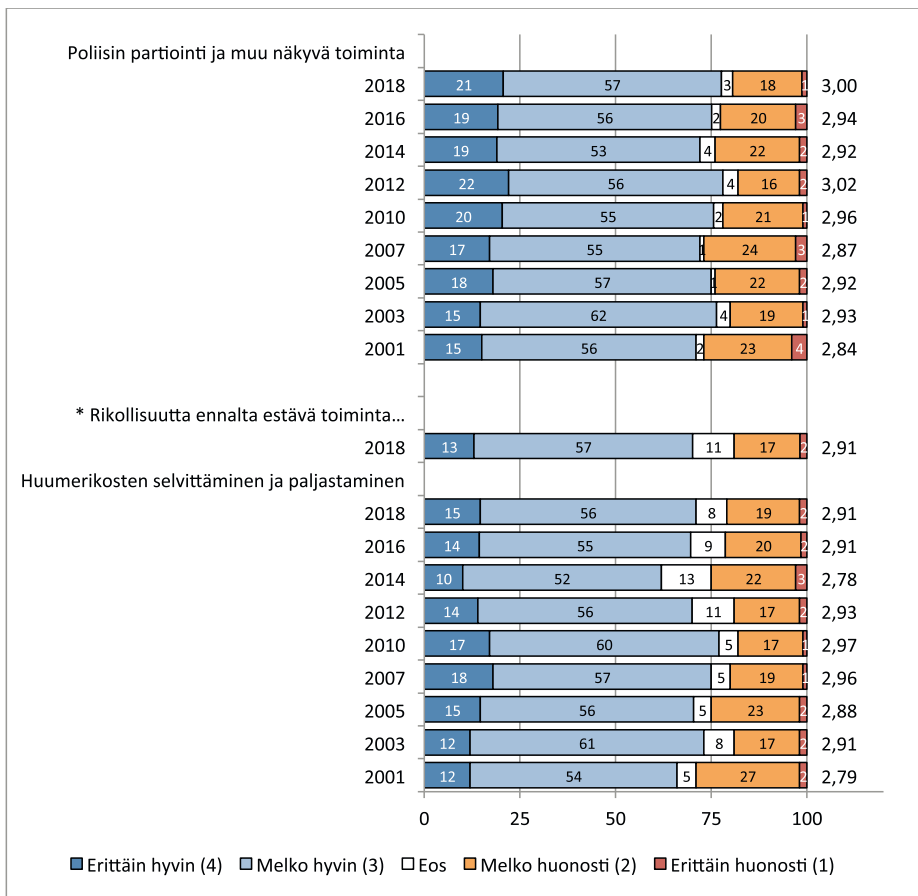
sekä talousrikostorjunnassa (60 %; 2016: 53 %). Noin kolme viidesosaa (3/5) vastaajista kuitenkin katsoi, että poliisi on onnistunut myös näissä tehtävissään melko tai erittäin hyvin.

Kuvio 5.7a. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

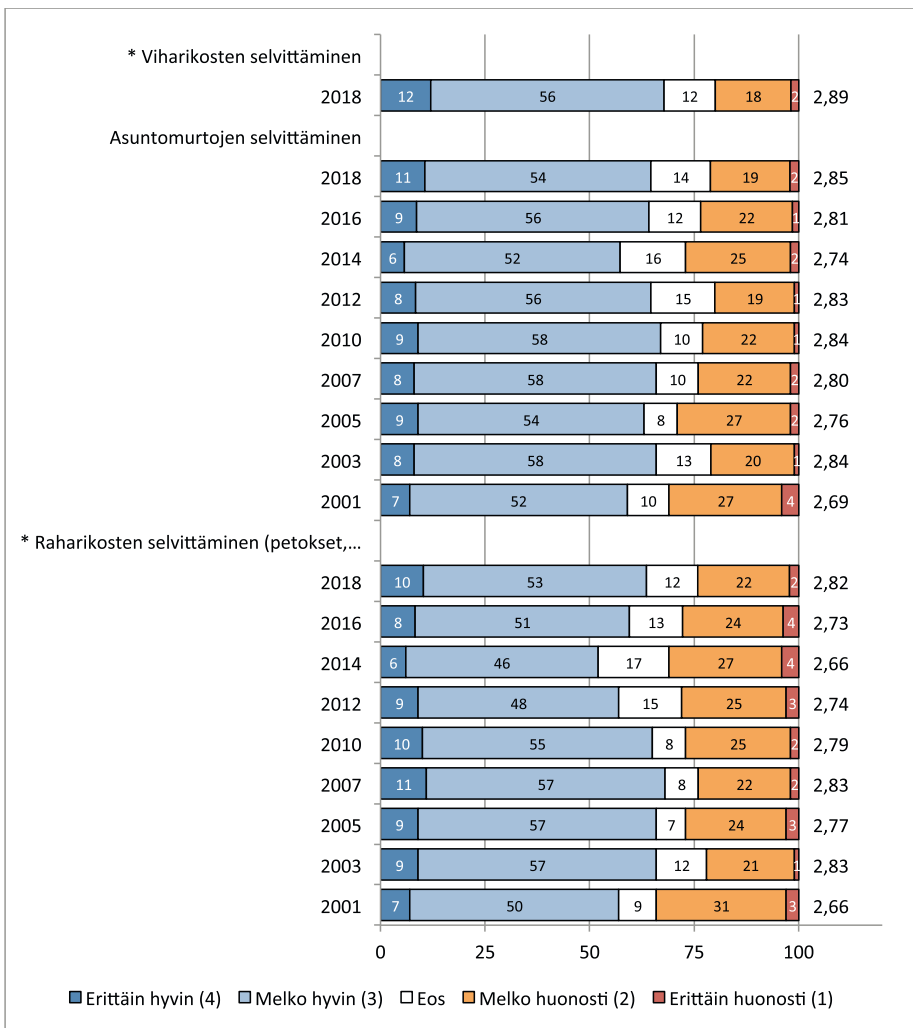

Kuvio 5.7b. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

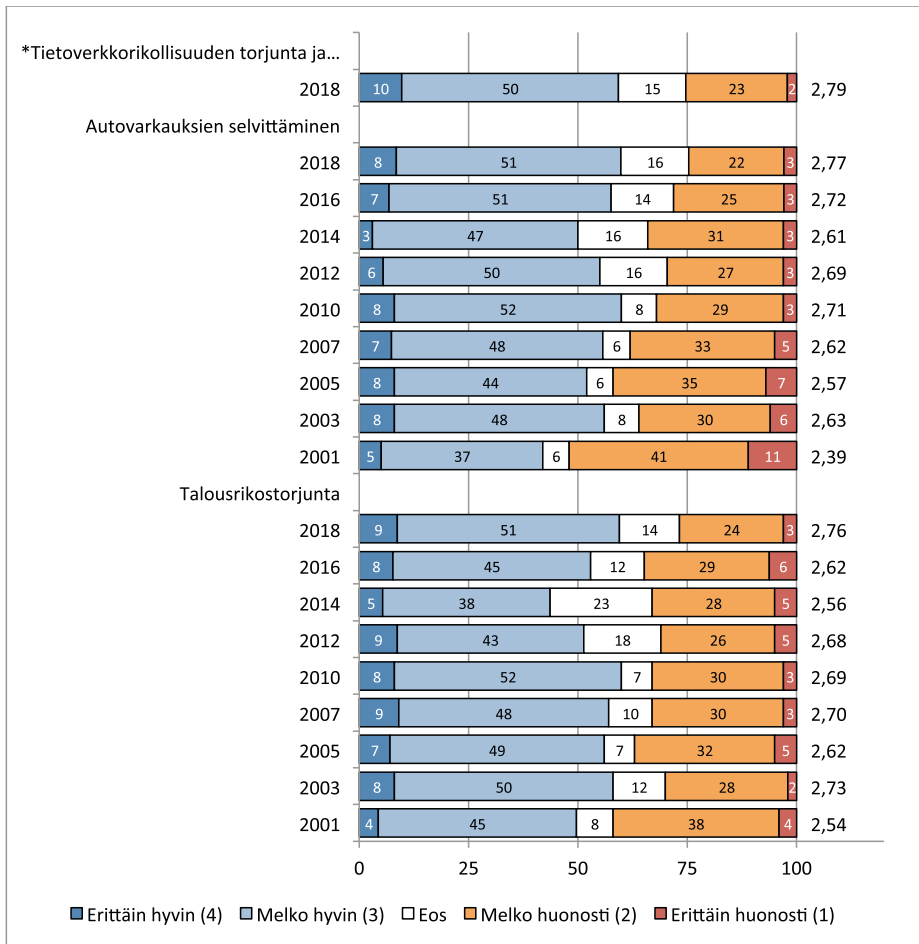
Kuvio 5.7c. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

* ”Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi lähipoliisi- ja koulupoliisitoiminta”

Kuvio 5.7d. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

* ”Viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)”, ”Raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.)”

Kuvio 5.7e. Miten hyvin poliisi on mielestänne onnistunut seuraavissa tehtävissään? (%)

* ”Tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset verkossa ym.)”

Arviot onnistumisesta ovat vaihdelleet jonkin verran eri vuosina, mutta pitkällä aikavälillä ne ovat pysyneet tehtäväkohtaisesti suunnilleen samoilla tasoilla. Viime vuosien ajalta huomiota kiinnittävät kuitenkin poliisin hallintorakenneuudistuksen implementaatiovuodet 2009–2014, etenkin vuodet 2012–2014, jolloin näkemykset poliisin onnistumisesta operatiivisissa tehtävissään ovat olleet jonkin verran pitkän aikavälin keskiarvoa heikompia.

Poliisin hallintorakenneuudistus toteutettiin kolmessa eri vaiheessa. Implementaatiojaksot alkoivat vuoden 2009 alusta, vuoden 2010 alusta sekä vuoden 2014 alusta lukien. Poliisilaitosten määrä laski 90 laitoksesta ensin 24 laitokseen (2009) ja myöhemmin 11 laitokseen (2014). Poliisin liikkuvuuden suunniteltiin kasvavan,

niin että palvelut eivät heikkene, vaikka fyysisenä palveluverkkona poliisi vetäytyy joistakin toimipisteistään.

Näyttää siltä, että kansalaisten arviot poliisin onnistumisesta ovat pääosin palanneet hallintorakenneuudistusta edeltäneelle, ja joiltakin osin sitä paremmalle, tasolle. Jakaumatarkastelussa vuoden 2018 arviot ovat kaikkien tehtävien osalta myönteisempiä kuin vuoden 2014 vastaavat arviot. Sama havainto voidaan tehdä keskiarvovertailussa (ks. keskiarvot vaakapylväsdigrammien oikeanpuoleisessa päässä).

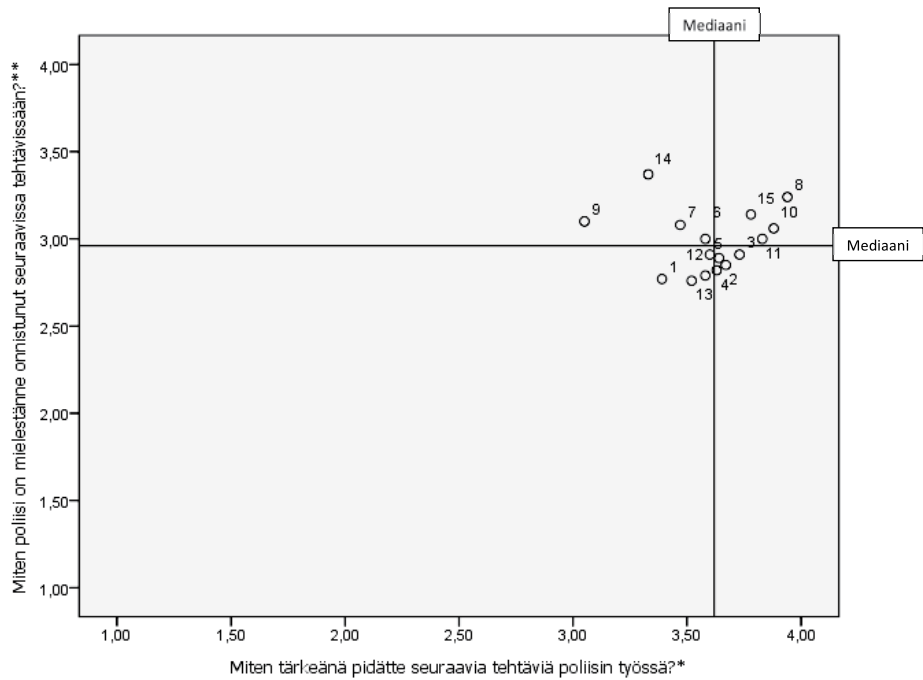
Vuoteen 2007 vertailtuna arviot ovat vuonna 2018 myönteisempiä etenkin päihityneiden huostaanoton ja poliisin partioinnin sekä kiireellisten hälytystehtävien osalta. Ne ovat vuoteen 2007 vertailtuna kielteisempiä etenkin poliisin lupapalvelujen, huumerekosten selvittämisen ja paljastamisen sekä raharikosten selvittämisen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.) tehtävien osalta.

Erot ovat systemaattisia ja mittakaavaltaan niin suuria, että se, ovatko poliisit ja heidän lähisukulaisensa olleet mukana tutkimuksen kohdejoukossa (1999–2010, 2016–2018), vai eivät (2012–2014), ei riitä selittämään edellä kuvattuja muutoksia yli poliisin hallintorakenneuudistuksen vuosien (ks. tästä myös Vuorensyrjä & Fagerlund, 2016; Vuorensyrjä, 2018). Poliisien ja heidän lähisukulaisensa lisääminen aineistoon muiden vastaajien rinnalle kuitenkin vaikuttaa tuloksiin.²⁸

Kuviossa 5.8 tutkitaan kahta edellä kuvattua asiaa yhdessä ja samassa analyysikehikossa: kuinka tärkeitä poliisin tehtävät haastateltujen käsityksen mukaan ovat (tehtäväkohtaiset keskiarvot vaaka-akselilla) ja kuinka hyvin poliisi on tehtävissään onnistunut (tehtäväkohtaiset keskiarvot pystyakselilla). Koordinaattipisteiden sisältö on avattu taulukossa 5.1. Esimerkiksi kiireellisiin hälytyksiin vastaamista (koordinaattipiste numero 8) pidettiin keskimäärin erittäin tärkeänä (keskiarvo 3,94) ja poliisin koettiin onnistuneen näissä tehtävissä melko hyvin (keskiarvo 3,24).

Koordinaatistoon on piirretty myös keskiarvojen mediaaniviivat.²⁹ Niiden avulla nähdään havainnollisesti, missä koordinaattipisteiden kasauma sijaitsee. Poliisin tehtäviä pidettiin mediaanilukujen perusteella yleisesti ottaen melko tai erittäin tärkeinä (mediaani 3,62) ja poliisin nähtiin suoriutuneen tehtävistään melko hyvin (mediaani 2,96).

Koordinaattipisteiden kasauma on koko asteikkoon nähden tiivis. Tarkastelun helpottamiseksi vastaava kuvio on piirretty katkaistujen asteikkojen avulla siten, että asteikko alkaa alkuperäisen asteikon neutraalista keskikohdasta (2,5) (ks. kuvio 5.9).

Kuvio 5.8. Miten tärkeitä poliisin tehtävät ovat ja kuinka hyvin poliisi on niissä onnistunut? Annettujen arvioiden keskiarvoihin perustuva kuiluanalyysi

*Asteikko (1–4): 1 = Ei lainkaan tärkeä, 2 = Ei kovin tärkeä, 3 = Melko tärkeä, 4 = Erittäin tärkeä

**Asteikko (1–4): 1 = Erittäin huonosti, 2 = Melko huonosti, 3 = Melko hyvin, 4 = Erittäin hyvin

Taulukko 5.1. Poliisin tehtävät (koordinaatiston numerointi)

1	Autovarkauksien selvittäminen
2	Asuntomurtojen selvittäminen
3	Huumerikosten selvittäminen ja paljastaminen
4	Raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.)
5	Viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.)
6	Poliisin partiointi ja muu näkyvä toiminta
7	Liikennevalvonta
8	Kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen
9	Päihtyneiden huostaanotto
10	Väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta
11	Kotiväkivaltaan puuttuminen
12	Rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi lähipoliisi- ja koulupoliisitoiminta
13	Talousrikostorjunta
14	Poliisin lupapalvelut
15	Terrorismin torjunta
16	Tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset verkossa ym.)

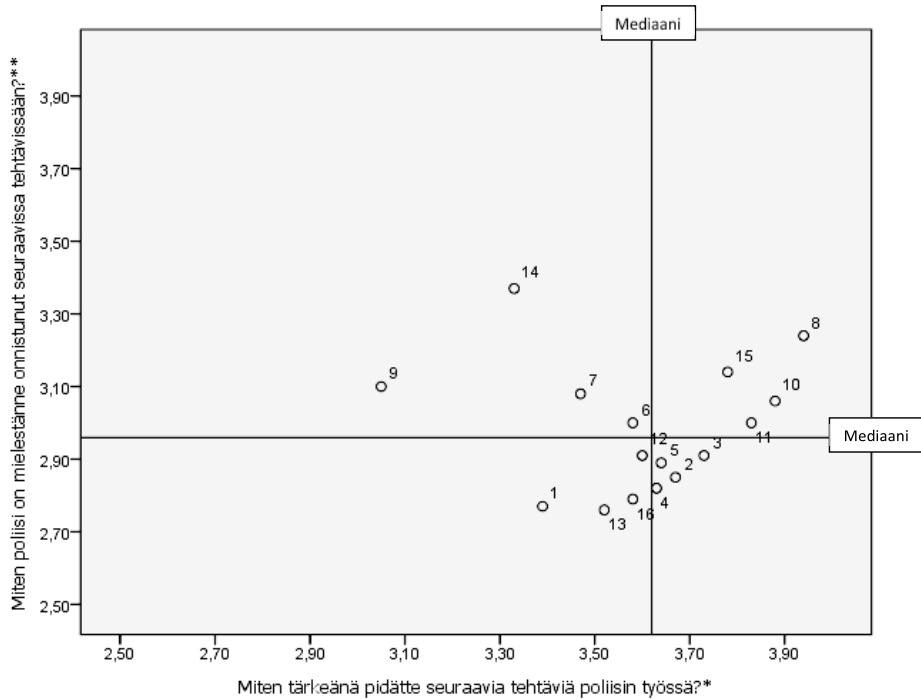
Mediaanilukujen avulla määritellyn neljän koordinaattilohkon kaakkoinen alue on asuntomurtojen (koordinaattipiste 2), huumerikosten (3) ja viharikosten (5) selvittämistä lukuun ottamatta tyhjä. Ei toisin sanoen voida helposti määritellä sellaisia tehtävääalueita, jotka vastaajat kokisivat suhteellisen tärkeiksi, mutta joista poliisi suoriutuisi heidän käsityksensä mukaan suhteellisen huonosti. Lisäksi on niin, että sironnakuvion kaksi muista havainnoista poikkeavaa havaintoa (9, 14) siirtävät mediaanireferenssiviivoja jonkin verran pois päin edellä mainituista havainnoista (2, 3, 5).³⁰

Jos keskiarvojen korrelaatiota tarkastellaan ilman näitä kahta poikkeavaa havaintoa, – so. ilman päihtyneiden huostaanoton (9) ja lupapalvelujen (14) pisteitä, – se on $r = 0,66$ ($R^2 = 0,44$). Jos korrelaatiota tarkastellaan lisäksi ilman liikennevalvonnan (7) keskiarvoja (so. pl. 7, 9, 14), se on $r = 0,84$ ($R^2 = 0,70$). Tämä tarkoittaa, että näiltä osin (so., rajatusti) tehtävien priorisoinnin ja tehtävissä onnistumisen välillä vallitsee suhteellisen vahva positiivinen korrelaatio.

Neljästä vastaajille kaikkein tärkeimmästä tehtävääalueesta poliisi suoriutuu heidän käsityksensä mukaan kohtuullisen hyvin. Näitä ovat kiireellisiin hälytyksiin vastaaminen (numero 8), väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta (10), kotiväkivaltaan puuttuminen (11) sekä terrorismin torjunta (15).

Luoteisesta lohokosta erottuvat poliisin lupapalvelut (14), päihtyneiden huostaanotto (9) sekä liikennevalvonta (7). Poliisi suoriutuu näistä tehtävistä vastaajien käsityksen mukaan kohtuullisen hyvin, vaikka niitä ei pidetä suhteelliselta kannalta katsottuna aivan yhtä tärkeinä kuin muita poliisin tehtäviä.

Lounaisesta lohkosta erottuvat autovarkauksien selvittäminen (numero 1), talousrikostorjunta (13) ja tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset verkossa ym.) (16). Ne koetaan poliisin tehtävinä suhteelliselta kannalta katsottuna muita tehtäviä vähemmän tärkeiksi. Samalla niistä ajatellaan, että poliisi ei ole onnistunut niissä aivan yhtä hyvin kuin muissa tehtävissään.

Kuvio 5.9. Miten tärkeitä poliisin tehtävät ovat ja kuinka hyvin poliisi on niissä onnistunut? Annettujen arvioiden keskiarvoihin perustuva kuiluanalyysi, katkaistut asteikot

*Asteikko (1–4): 1 = Ei lainkaan tärkeä, 2 = Ei kovin tärkeä, 3 = Melko tärkeä, 4 = Erittäin tärkeä

** Asteikko (1–4): 1 = Erittäin huonosti, 2 = Melko huonosti, 3 = Melko hyvin, 4 = Erittäin hyvin

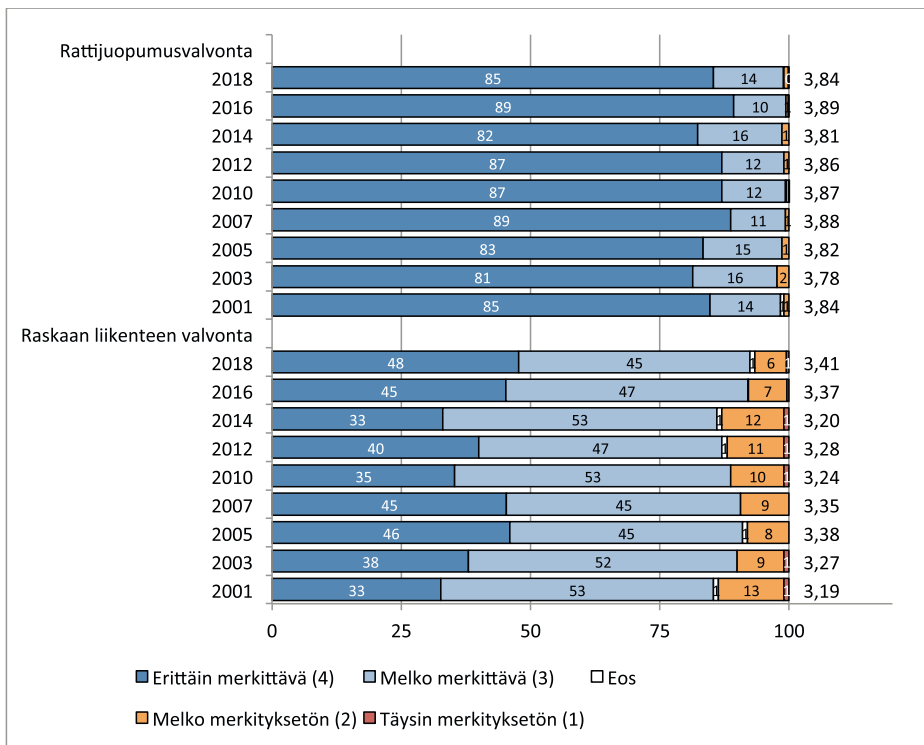
5.4 Liikennevalvonnan toimenpiteet

Kansalaisten havainnot liikennevalvonnasta ja liikenneturvallisuudesta ovat poliisille potentiaalisesti merkittäviä. Jokainen liikenteeseen osallistuva havainnoi sitä joka päivä ja voi tunnistaa liikenteen sujumisesta sellaisia säännönmukaisuuksia tai kriittisiä ongelmia, joita ei ole tunnistettu poliisitoiminnassa tai alan tutkimuksessa. On todennäköisesti myös niin, että liikenneturvallisuuden ongelmat ja liikennevalvonnassa erilaisten toimenpiteiden vaikuttavuusarvot ovat erilaisia eri puolilla Suomea.

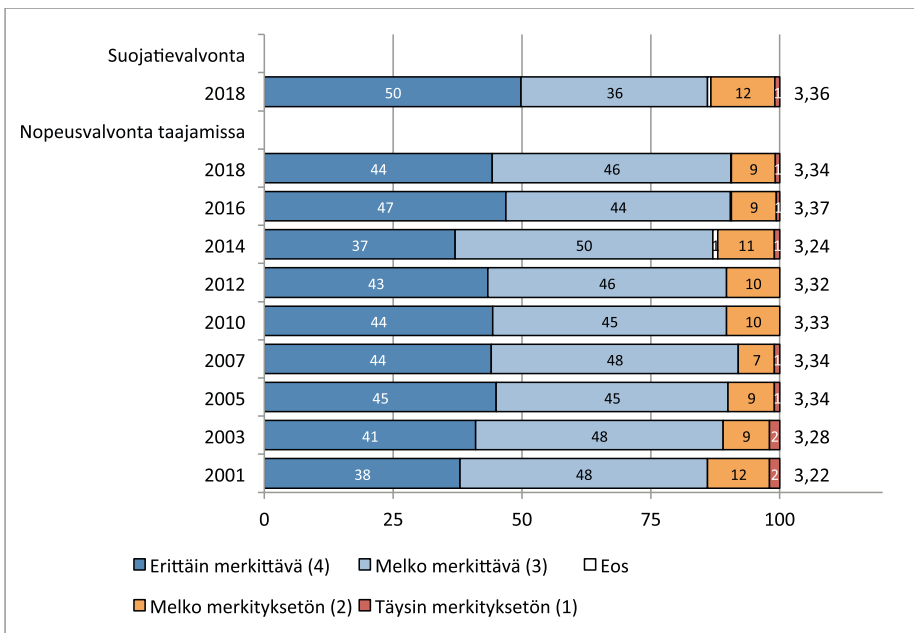
Poliisibaroometrissa vastaajia pyydettiin arvioimaan liikennevalvonnan eri muotojen ja toimintojen merkitystä liikenneturvallisuuden kannalta. ”Arvioikaa seuraavien valvontamuotojen merkitystä liikenneturvallisuuden kannalta.” [1 = Täysin merkityksetön, 2 = Melko merkityksetön, 3 = Melko merkittävä, 4 = Erittäin merkittävä; En osaa sanoa] Arvioitavina olivat muun muassa rattijuopumusvalvonta, nopeusvalvonta taajamissa, nopeusvalvonta pääteillä ja matkapuhelimen käytön valvonta. Uusina kysymyksinä haastateltaville esitettiin nyt kysymykset suojatievalvonnan ja automaattivalvonnan merkityksestä.

Rattijuopumusvalvonta koetaan tässä esitetystä liikennevalvontatoiminnoista kaikkein merkittävimmäksi. Havainto on sama kuin aiempina vuosina ja ero muihin valvontamuotoihin on säilynyt suhteellisen suurena. Käytännössä kaikki vastaajat (99 %, vuonna 2016: 99 %) pitivät rattijuopumusvalvontaa melko tai erittäin merkittävänä. Erittäin merkittävänä sitä piti 85 % tutkimuksen vastaajista. Seuraavaksi merkittävimpinä pidettiin raskaan liikenteen valvontaa (erittäin merkittävänä tätä piti 48 % vastaajista), suojatievalvontaa (50 %) ja nopeusvalvontaa taajamissa (44 %).

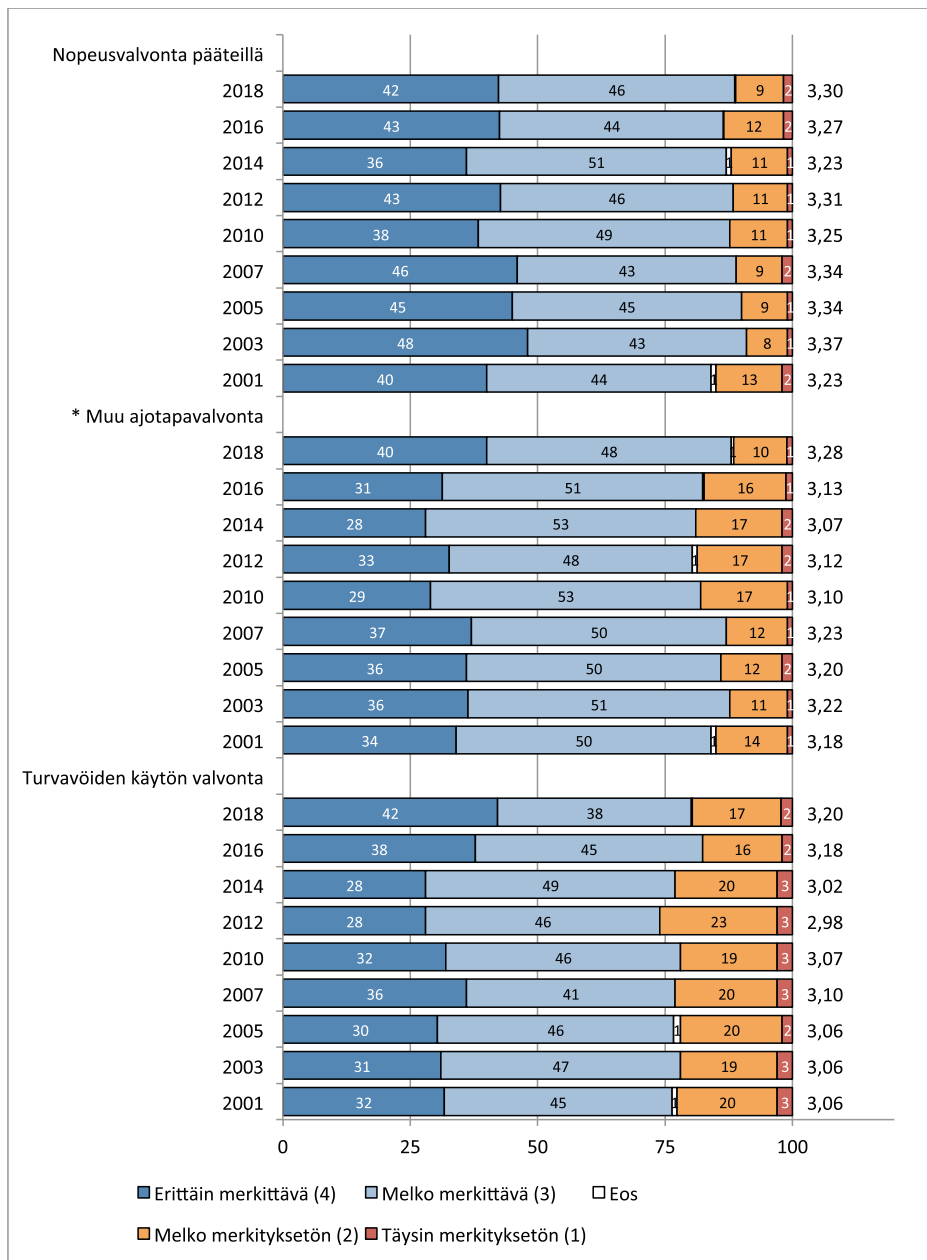
Niiden vastaajien osuus, jotka kokevat matkapuhelimen käytön valvonnan erittäin merkittäväksi, on noussut. Vuonna 2010 se oli 16 %, vuonna 2014 19 % ja nyt vuonna 2018 se oli 40 %. Matkapuhelimet koetaan liikenteessä yhä selvemmin ongelmaksi, johon tulee kiinnittää huomiota. Matkapuhelinten käyttötapa on muuttanut puheviestinnästä jatkuvasti laajempaan käyttöön. Esimerkiksi selainkäytössä, tai kun puhelinta käytetään sosiaalisen median välineenä, käyttäjän kyky keskittyä liikenteeseen heikkenee olennaisesti.

Kuvio 5.10a. Arvioikaa seuraavien valvontamuotojen merkitystä liikenneturvallisuuden kannalta (%)

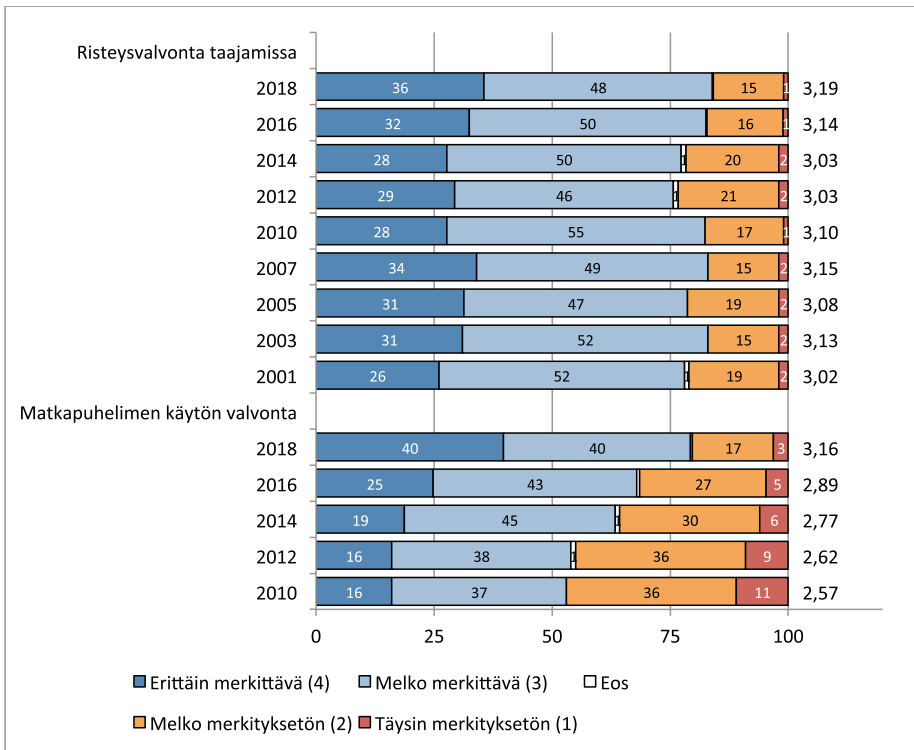

Kuvio 5.10b. Arvioikaa seuraavien valvontamuotojen merkitystä liikenneturvallisuuden kannalta (%)

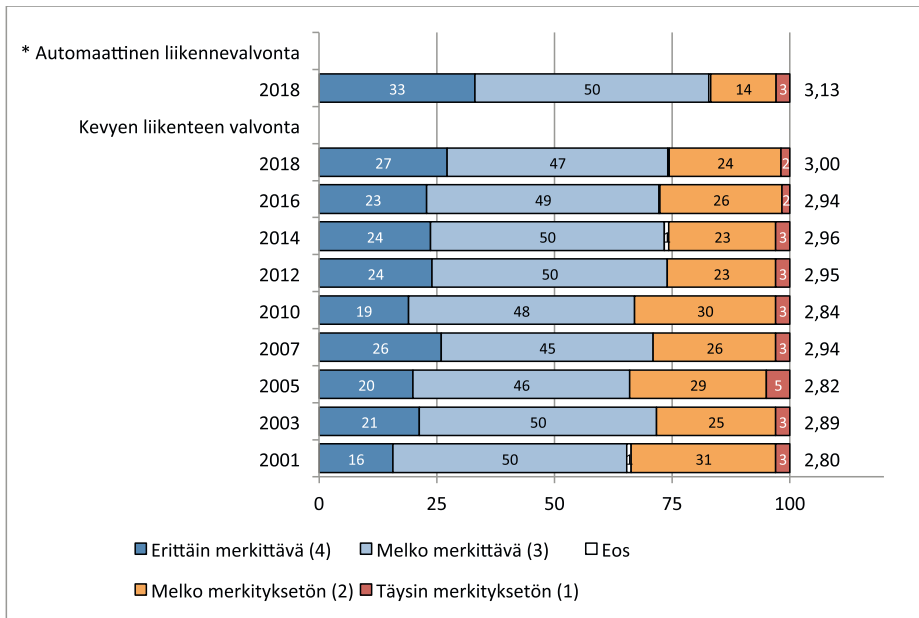

Kuvio 5.10c. Arvioika seuraavien valvontamuotojen merkitystä liikenneturvallisuuden kannalta (%)

* ”Muu ajotapavalvonta (esim. ohitukset, kaistan vaihdot)”

Kuvio 5.10d. Arvioika seuraavien valvontamuotojen merkitystä liikenneturvallisuuden kannalta (%)

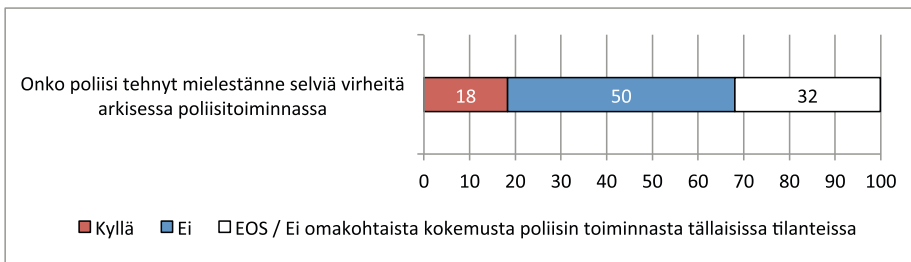
Kuvio 5.10e. Arvioikaa seuraavien valvontamuotojen merkitystä liikenneturvallisuuden kannalta (%)

* ”Automaattinen liikennevalvonta (ns. kameravalvonta)”

5.5 Arviot poliisin tekemistä virheistä arkisessa poliisitoiminnassa

Vuoden 2018 poliisibarometritutkimuksessa kysyttiin uusi kysymys vastaajien havaitsemista selvistä virheistä poliisin työssä. ”Jos arvioitte poliisin toimintaa omien kokemustenne tai havaintojenne perusteella, niin onko poliisi tehnyt mielestänne selviä virheitä arkisessa poliisitoiminnassa kuten sakotustilanteissa, järjestyshäiriötä hoitaessaan tai muissa vastaavissa tilanteissa?” [1 = Kyllä*, 2 = Ei, 3 = En osaa sanoa / minulla ei ole omakohtaista kokemusta poliisin toiminnasta tällaisissa tilanteissa; *Minkälaisia virheitä?_____]

Lähes joka viides haastateltu (18 %) katsoo, että poliisitoiminnassa on tehty selviä virheitä. Osuus on noin 27 % niistä vastaajista, jotka ovat antaneet arvionsa tästä kysymyksestä (so. pois lukien EOS-vastaukset).

Kuvio 5.11. Onko poliisi tehnyt selviä virheitä arkisessa poliisitoiminnassa? (%)

Avovastausten perusteella poliisin katsotaan tehneen virheitä monissa erilaisissa tilanteissa. Vastauksissa mainittiin poliisin tehneen selviä virheitä muun muassa liikennerikkomusten arvioinnin yhteydessä. Vastauksissa mainittiin myös poliisin omia liikennerikkomuksia, poliisin epäasiallista käytöstä, tilanteisiin nähden liiallista voimankäyttöä sekä vähempiosaisiin ja maahanmuuttajataustaisiin henkilöihin kohdistuvia epäoikeudenmukaisia ratkaisuja. Usein mainittiin myös, että poliisi ei kuuntele, ei ole tullut häiriötapauksissa paikalle, on jättänyt asioita tai rikoksia tutkimatta tai jättänyt tutkinnan perusteettomasti kesken, tai että poliisi on tehnyt päätöksiä, joita ei ole halunnut perustella tai kyennyt perustelemaan.

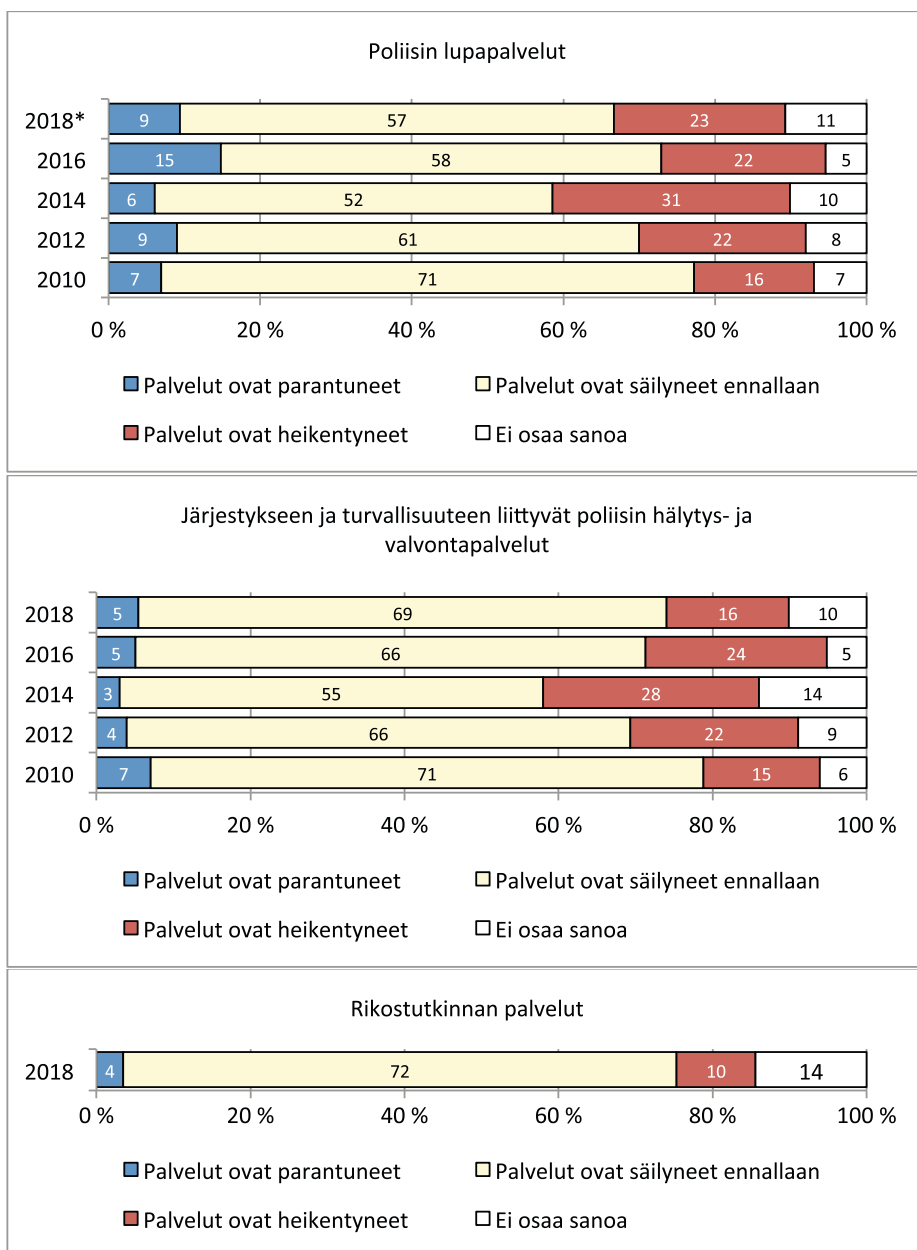
5.6 Poliisipalvelujen kehittymistä koskevat arviot

Poliisibarometrissa vastaajilta kysyttiin, ”Miten arvioitte seuraavien poliisipalveluiden kehittyneen asuinseudullanne viimeisen vuoden aikana?” [Palvelut ovat heikentyneet, Palvelut ovat säilyneet ennallaan, Palvelut ovat parantuneet; En osaa sanoa] Arvioita pyydettiin aiempien tutkimusten tapaan poliisin hälytys- ja valvontapalveluista ja poliisin lupapalveluista, ja nyt ensimmäisen kerran myös rikostutkinnan palveluista.

Kuten edellä on todettu, osa poliisin lupapalveluista on siirtynyt liikenteen turvallisuusvirasto Trafín (ajoluvat, vuoden 2016 alusta lukien) ja maahanmuuttovirasto Migrin (ulkomaalaisluvat, vuoden 2017 alusta lukien) vastuulle. Tulokset eivät tältä osin ole vertailukelpoisia suhteessa aiempiin tuloksiin.

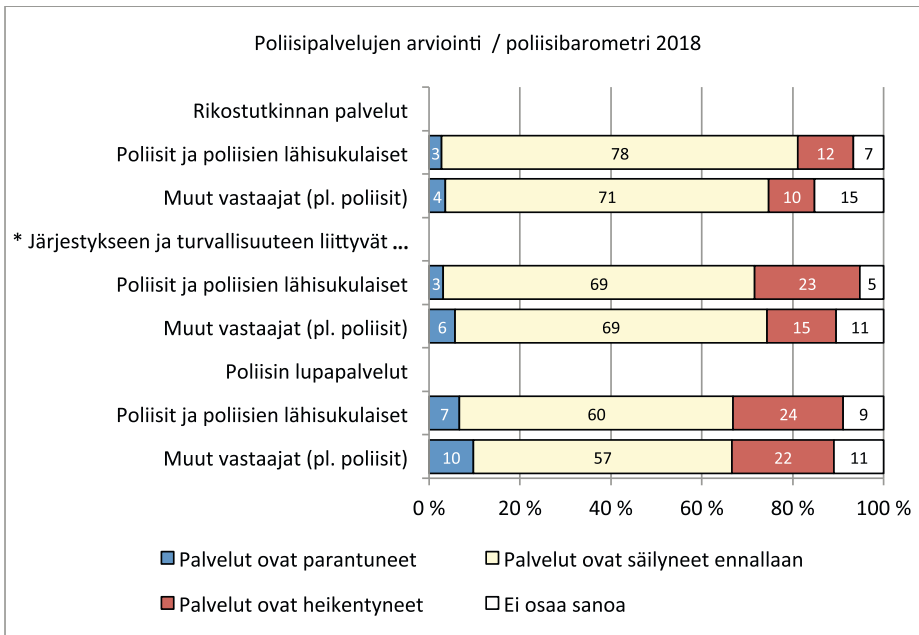
Vuosina 2010–2014 vastaajien keskuudessa yleistyi näkemys, jonka mukaan poliisipalvelut ovat heikentyneet. Tämä käsitys ei näytä enää yleistyvän, mutta silti yhä edelleen niiden vastaajien osuudet, jotka katsoivat, että poliisipalvelut ovat viime aikoina heikentyneet (10–23 % eri palveluissa), olivat suurempia, kuin niiden vastaajien osuudet, jotka katsoivat, että palvelut ovat parantuneet (4–9 % eri palveluissa).

Poliisit ja heidän lähisukulaisensa näkevät poliisipalvelujen viimeaikaisen kehityksen synkemmässä valossa kuin muut vastaajat (ks. Kuvio 5.13). Poliisit ja poliisien lähisukulaiset ovat omissa arvioissaan jonkin verran varmempia kuin muut vastaajat (”En osaa sanoa” -vaihtoehdon valinneita on vähemmän kuin muissa vastaajissa), minkä lisäksi he ovat systemaattisesti pessimistisempiä poliisipalvelujen viimeaikaisen kehityksen suhteen, verrattuna muihin vastaajiin.

Kuvio 5.12a–c. Miten arvioitte seuraavien poliisipalveluiden kehittyneen asuinseudullanne viimeisen vuoden aikana? (%)

* Merkittävä osa poliisin lupapalveluista on siirtynyt muiden virastojen vastuulle, ajoluvat liikenteen turvallisuusvirasto Trafin vastuulle vuoden 2016 alusta lukien ja ulkomaalaisluvut maahanmuuttoviraston Migrin vastuulle vuoden 2017 alusta lukien.

Kuvio 5.13. Miten arvioitte seuraavien poliisipalveluiden kehittyneen asuinseudullanne viimeisen vuoden aikana: poliisien ja heidän lähisukulaistensa vastaukset verrattuna muiden haastateltujen vastauksiin (%)**

** Poliisit ja poliisien lähisukulaiset, $n = 394$; Muut vastaajat (pl. poliisit ja poliisien lähisukulaiset), $n = 3904$. $N = 4098$ (painotettu)

* ”Järjestykseen ja turvallisuuteen liittyvät poliisin hälytys- ja valvontapalvelut”

6 YHTEISKUNNAN PEILI

- ”There is a common saying in Russian – ”Militsiya – zerkalo obshchestva” – that can be translated roughly as “Police mirror society.” (Erica Marat, 2018, *The Politics of Police Reform. Society against the State in Post-Soviet Countries*)

Tutkimuksen keskeiset päätelmät on kirjattu kattavasti tutkimuksen alussa esitettyyn tiivistelmään. Emme tässä enää kertaakaan näitä päätelmiä.

Sen sijaan viittaamme siihen olennaiseen yleisemmän tason merkitykseen, joka tutkimuksen havainnoilla ja päätelmillä käsityksemme mukaan on. Kirjoitimme edellisessä poliisibarometritutkimuksessa (2016), että ”Poliisibarometritutkimuksen perusteella näyttää (...) siltä, että suomalaisten suhtautuminen kansalliseen turvallisuus- ja rikollisuustilanteeseen ja Suomen viranomaisjärjestelmään on varsin järkipäistä ja maltillista. Ulkoisesta myllerryksestä huolimatta sisäistä turvallisuustilannetta koskevat arviot ovat pysyneet vakaina.” (Vuorensyrjä & Fagerlund, 2016, 7.)

Tämä väite pitää edelleen paikkansa. Poliisin toimintaan luotetaan yhtä paljon tai enemmän kuin aiemmin, ja poliisin legitimitetti on vahva.

Kansalaisten luottamus Suomen keskeisten turvallisuusviranomaisten toimintaan – palo- ja pelastustoimen, hätäkeskuslaitosten, poliisin, rajavartiolaitoksen, puolustusvoimien ja tullin toimintaan – on vahvistunut 2010-luvun kuluessa. On hyvin todennäköisesti niin, että ulkoisen epävarmuuden oloissa turvallisuusviranomaisten tehtävät, ja poliisin tehtävät osana viranomaisjärjestelmää, nähdään entistäkin tärkeämpinä.

Monet keskustelijat ovat julkisuudessa hämmästelleet sitä, että luottamus Suomen viranomaisiin on ilmiönä niin vakaa. On epäilty havaintojen paikkansa pitävyyttä, sen sijaan että päättely olisi edennyt havaintojen perustalta analyttisesti eteenpäin, tai syvemmälle. Miksi poliisin toimintaympäristön merkittävät muutokset, tai poliisiorganisaation tekemät säästöt, eivät näytä vaikuttavaan poliisin nauttimaan luottamukseen tai poliisin legitimitettiin? Miksi edes yksittäiset korruptiotapaukset poliisin sisällä, tai se, että yli neljäsosa arkista poliisitoimintaa arvioineista vastaajista on havainnut selviä virheitä poliisin toiminnassa, eivät näytä vaikuttavan luottamukseen tai legitimitettiin?

Kysymys on laaja, eikä sitä voida ratkaista tämän tutkimuksen kaltaisessa yksinkertaisessa peruserportissa. Yksi mahdollinen ja ehkä todennäköinenkin selitys on, että kyse on eri tason ilmiöistä.³¹

Poliisin onnistuminen virkatehtävissään vaihtelee, ja yksittäisiä väärinkäytöksiä väistämättä ilmenee. Suomessa poliisi toimii kuitenkin kansanvaltaisen, vallankäytön laillisuusperiaatteeseen sitoutuneen valtio- ja oikeusjärjestyksen osana. Jos poliisi toimii demokraattisen mandaattinsa mukaisesti ja noudattaa toimissaan lakia ja vallankäytön laillisuusperiaatetta, – etenkin vallankäytön laillisuusperiaatetta sen laajassa merkityksessä, niin että siihen sisältyy toiminnan lainmukaisuuden (*legality*) lisäksi laaja ymmärrys vallankäytön perustasta: yksilöiden vapausoikeuksista,

kaikkien yksilöiden perustavasta yhdenvertaisuudesta sekä demokratiasta (*individual rights; democracy*; Tamanaha, 2004, 110 ja passim) – ja suoriutuu tärkeimmistä tehtävistään niin hyvin kuin voidaan kohtuudella edellyttää, kansalaiset luottavat poliisin toimintaan. Poliisin toiminta, julkisen vallan käyttäjänä, nähdään oikeutettuna.

LÄHTEET JA TUTKIMUSKIRJALLISUUS

Lähteet

- ESS, 2010: Jowell, Roger (City University) & ESS Central Coordinating Team & Ervasti, Heikki (Turun yliopisto): *European Social Survey 2010: Suomen aineisto* [sähköinen tietoaaineisto]. Versio 1.0 (2011-11-22). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD2682>
- ESS, 2016: Fitzgerald, Rory (City University) & ESS Core Scientific Team & Ervasti, Heikki (Turun yliopisto): *European Social Survey 2016: Suomen aineisto* [sähköinen tietoaaineisto]. Versio 1.0 (2018-02-09). Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja]. <http://urn.fi/urn:nbn:fi:fsd:T-FSD3217>
- Poliisibarometri 2003* [elektroninen aineisto]. FSD2050, versio 1.1 (2006-12-05). Espoo: Suomen Gallup [aineistonkeruu], 2003. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja], 2006.
- Poliisibarometri 2005* [elektroninen aineisto]. FSD2224, versio 1.0 (2006-10-23). Helsinki: Taloustutkimus [aineistonkeruu], 2005. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja], 2006.
- Poliisibarometri 2007* [elektroninen aineisto]. FSD2357, versio 2.0 (2013-03-26). Helsinki: Taloustutkimus [aineistonkeruu], 2007. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja], 2007. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja], 2013.
- Poliisibarometri 2010* [elektroninen aineisto]. FSD2708, versio 1.0 (2012-03-07). Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja], 2010. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja], 2012.
- Poliisibarometri 2012* [elektroninen aineisto]. FSD2838, versio 1.0 (2013-06-04). Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja], 2012. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja], 2013.
- Poliisibarometri 2014* [elektroninen aineisto]. FSD3000, versio 1.0 (2015-02-18). Helsinki: Otantatutkimus Oy [aineistonkeruu], 2014. Helsinki: Sisäministeriö. Poliisiosasto [tuottaja], 2014. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja], 2015.
- Poliisibarometri 2016 [elektroninen aineisto]*. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.
- Poliisibarometri 2018 [elektroninen aineisto]*. Poliisiammattikorkeakoulu, Tampere.

- Poliisin turvallisuusbarometri 1999* [elektroninen aineisto]. FSD2052, versio 1.0 (2005-06-02). Helsinki: Taloustutkimus [aineistonkeruu], 1999. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2005.
- Poliisin turvallisuusbarometri 2001* [elektroninen aineisto]. FSD2053, versio 1.0 (2005-04-05). Helsinki: Taloustutkimus [aineistonkeruu], 2001. Helsinki: Sisäasiainministeriö. Poliisiosasto [tuottaja]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2005.
- PolStat, 2018. *Poliisin tulostietojärjestelmä 21.2.2018, toimintavalmiusajat kansalaisten näkökulmasta, A-, B- ja A+B -tehtävät*. Henkilökohtainen tiedonanto, XLS, 21.2.2018, Vesa Leppänen.
- SVT, 2018. Suomen virallinen tilasto (SVT): *Julkisyhteisöjen alijäämä ja velka [verkkójulkaisu]*. ISSN=1799-5892. 2017, Liitetaulukko 1. Julkisyhteisöjen EDP-alijäämä 2007–2017 1). Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 13.4.2018].

Kirjallisuus

- Cheurbrakobkit, S. & Bartsch, R.A. 2001. Police Performance: A Model for Assessing Citizens' Satisfaction and the Importance of Police Attributes. *Police Quarterly*, Vol. 4, Iss. 4, pp. 449–468.
- Dai, M. & Jiang, X. 2016. A Comparative Study of Satisfaction with the Police in the United States and Australia. *Australian & New Zealand Journal of Criminology*, Vol. 49, Iss. 1, pp. 30–54.
- Fagerlund, M. & Kääriäinen, J. 2018. Intervening in Domestic Violence as a Police Task: Legal Reform and Policing Versus Citizens' Perspective. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, DOI: 10.1080/14043858.2018.1451019.
- Hough, M., Jackson, J. & Bradford, B., 2013. Legitimacy, Trust and Compliance: An Empirical Test of Procedural Justice Theory Using the European Social Survey. Käsikirjoitus, julkaistavaksi teoksessa Tankebe, J. and Liebling, A. (eds.) *Legitimacy and Criminal Justice: An International Exploration*. Yale University Press, New Haven. Saatavilla myös verkko-osoitteesta: <https://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2234339> (3.5.2018.)
- Jackson, J., Bradford, B., Hough, M., Kuha, J., Stares, S., Widdop, S., Fitzgerald, R., Yordanova, M. & Galev, T. 2011. Developing European Indicators of Trust in Justice. *European Journal of Criminology*, Vol. 8, Iss. 4, pp. 267–285.
- Jackson, J., Kuha, J., Hough, M., Bradford, B., Hohl, K. & Gerber, M. 2013. *Trust and legitimacy across Europe: a FIDUCIA report on comparative public attitudes towards legal authority*. FIDUCIA, LSE, London.

- Käyhkö, E. & (TNS Gallup Oy), 2004. *Poliisibarometri 2003, Poliisitoiminnan kansalaisarviointi. Haastattelututkimus*. Sisäasiainministeriön julkaisu 17. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Käyhkö, E. & Aho, P. (Taloustutkimus Oy), 2006. *Poliisibarometri 2005*. Poliisin ylijohdon julkaisusarja 3. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Käyhkö, E. & Aho, P. (Taloustutkimus Oy), 2010. *Poliisibarometri 2010, Kansalaisten näkemyksiä ja kokemuksia poliisitoiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Sisäasiainministeriö julkaisuja 29. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Käyhkö, E. & Hannonen, R. (Otantatutkimus), 2015. *Poliisibarometri 2014, Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Sisäministeriö julkaisu 4. Sisäministeriö, Helsinki.
- Käyhkö, E., Juntunen A. & (Taloustutkimus Oy), 2008. *Poliisibarometri 2007. Tekstiraportti*. Poliisin ylijohdon julkaisusarja 4. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Käyhkö, E., Marttila, J. (Taloustutkimus Oy) & Heikura, P. (Taloustutkimus Oy), 2012. *Poliisibarometri 2012, Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Sisäasiainministeriö julkaisuja 47. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Kääriäinen, J., Isotalus, P. & Thomassen, G. 2016. Does Public Criticism Erode Trust in the Police? The Case of Jari Aarnio in the Finnish News Media and Its Effects on the Public's Attitudes towards the Police. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, Vol. 17, Iss. 1, pp. 70–85.
- Marat, E. 2018. *The Politics of Police Reform. Society against the State in Post-Soviet Countries*. Oxford University Press, Oxford.
- Marshall, Monty G., Gurr, Ted R. & Jaggers, Keith (2017). *POLITY™ IV PROJECT. Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2016 Dataset Users' Manual*. Available at: <http://www.systemicpeace.org/inscr/p4manualv2016.pdf>. (Accessed 14.12.2017).
- McNair, B. 2018. *Fake News. Falsehood, Fabrication and Fantasy in Journalism*. Routledge, London.
- Murphy, K. 2009. Public Satisfaction With Police: The Importance of Procedural Justice and Police Performance in Police-Citizen Encounters. *The Australian and New Zealand Journal of Criminology*, Vol. 42, Iss. 2, pp. 159–178.
- Pinker, S. 2018. *Enlightenment Now. The Case for Reason, Science, Humanism, and Progress*. Viking, An imprint of Penguin Random House, New York.
- Poliisin turvallisuusbarometri 1999, 2000. Haastattelututkimuksen tuloksia*. Poliisiosaston julkaisu 3. Sisäasiainministeriö, Helsinki.

- Poliisin turvallisuusbarometri 2001, 2002*. Poliisiosaston julkaisu 2/2002. Sisäasiainministeriö, Helsinki.
- Stephens-Davidowitz, S. 2017. *Everybody Lies. Big Data, New Data, and What the Internet Can Tell Us About Who We Really Are*. HarperCollins, New York.
- Tamanaha, B.Z. 2004. *On the Rule of Law. History, Politics, Theory*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Tilastokeskus 2018. *Suomi maailman kärjessä*. Available at: <https://www.stat.fi/ajk/satavuotiasuomi/suomimaailmankarjessa.html>. (Accessed 4.5.2018)
- Trivers, R. 2011. *Deceit and Self-Deception. Fooling Yourself the Better to Fool Others*. Penguin, London.
- Tyler, T.R. 1990/2006. *Why people obey the law?* Princeton University Press, Princeton.
- Tyler, T.R., Goff, P.A. & MacCoun, R.J. 2015. The Impact of Psychological Science on Policing in the United States: Procedural Justice, Legitimacy, and Effective Law Enforcement. *Psychological Science in the Public Interest*, Vol. 16, Iss. 3, pp. 75–109.
- VM, 2017. *Turvapaikanhakijat. Mitä tiedämme kustannuksista?* Valtiovarainministeriön julkaisu 41/2017. Valtiovarainministeriö, Helsinki.
- Vuorensyrjä, M. & Fagerlund, M. 2016. *Poliisibarometri 2016. Kansalaisten käsitykset poliisin toiminnasta ja sisäisen turvallisuuden tilasta*. Sisäministeriö, Helsinki.
- Vuorensyrjä, M. 2018. Police Management Reform, Labor Productivity, and Citizens' Evaluation of Police Services. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, DOI 10.1108/PIJPSM-02-2017-0025.
- Wells, W. 2007. Type of Contact and Evaluations of Police Officers: The Effects of Procedural Justice Across Three Types of Police-Citizen Contacts. *Journal of Criminal Justice*, Vol. 35, Iss. 6, pp. 612–621.
- WJP 2018. *World Justice Project Rule of Law Index 2017/2018*. WJP, Washington, D.C.
- World Bank 2003. *Legal and Judicial Reform: Strategic Directions*. World Bank, Washington, D.C.
- World Bank 2018. *The Worldwide Governance Indicators (WGI) project*. Available at: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home>. Accessed 11.4.2018.
- World Press Freedom Index* (2018). Available at: <http://toimittajatilmanrajoja.com/en/lehdistonvapaus-indeksi/>. (Accessed 4.5.2018)

LOPPUVIITTEET

- 1 Ks. Tilastokeskuksen (2018) kattava kooste Suomen asemasta maailmassa: <https://www.stat.fi/ajk/satavuotiassuomi/suomimaailmankarjessa.html>.
- 2 Tarkalleen ottaen tutkimuksen kohdejoukko koostuu sekä Suomessa asuvista Suomen kansalaisista että sellaisista muiden maiden kansalaisista, jotka ovat haastatteluhetkellä Suomessa ja valikoituvat sattumalta tutkimuksen otokseen. Tutkimuksen tekstissä käytetään monissa kohdin ”kansalaisten” tai ”kansalaisarvioiden” termejä. Vastaajan suhde poliisiin on arvioinnin tekohetkellä oikeutta ja turvaa saavan henkilön suhde, joka muodollisesta Suomen kansalaisuudesta riippumatta vastaa kansalaisuuden politiikanteoreettista merkitystä. Henkilö toivoo saavansa, ja toivottavasti myös saa, hänelle kuuluvan oikeus- ja valtiojärjestyksen suojan, yhdenvertaisena muihin samassa asemassa olevien henkilöiden kanssa.
- 3 Legitimiteetillä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa kansalaisten kokemusta siitä oikeutuksesta, joka instituutiolla (tässä tapauksessa poliisilla) julkista valtaa käyttävänä viranomaisena heidän näkemyksensä mukaan on.
- 4 Mer exakt består undersökningens målgrupp av både finska medborgare som bor i Finland och av andra länders medborgare som råkade befinna sig i Finland när intervjuerna genomfördes och som valdes till undersökningens sampel av slumpen. I undersökningstexten används ofta termerna ”medborgare” eller ”medborgarnas bedömningar”. Deltagarens förhållande till polisen vid tidpunkten då bedömningen görs är ett förhållande där polisen erbjuder personen rätt och trygghet, som oberoende av formellt finskt medborgarskap motsvarar definitionen av medborgarskap som används inom politisk teori. Personen hoppas att hen ska få, och får förhoppningsvis, det skydd av rättsordningen och statsskicket som tillhör hen, och hen likställs med andra personer i samma ställning.
- 5 I denna studie avser legitimitet medborgarnas upplevelser av den behörighet som institutionerna (i detta fall polisen) som utövare av offentlig makt har enligt dem.
- 6 More specifically, the target group of the survey consists not only of the Finnish citizens, but also of other nationals who are resident in the country and who happen to be selected to the sample of the survey. The terms “citizens” or “public opinion” are used frequently in the text. When giving an opinion, the respondents, – in their relationships with the police – are recipients of legal protection and security who fulfill the definition of citizenship, from the viewpoint of political theory, regardless of their formal Finnish citizenship status. Such a person hopes to, and hopefully does, obtain the legal and constitutional protection to which he or she is entitled, on an equal basis with other persons in the same position.

- 7 Legitimacy in this study refers to citizens' perception of the justification that an institution (in this case, the police) has, in their view, as a body that exercises public authority.
- 8 Suomi saa täydet 10 demokradiapistettä kansainvälisessä Polity IV -demokratiatutkimusaineistossa. Aineistosta tarkemmin ks. Marshall, Monty G., Gurr, Ted R. & Jaggers, Keith (2017). POLITY™ IV PROJECT. Political Regime Characteristics and Transitions, 1800–2016 Dataset Users' Manual. Available at: <http://www.systemicpeace.org/inscr/p4manualv2016.pdf>. (Accessed 14.12.2017). Suomi oli Maailmanpankin uusimmassa oikeusvaltioindeksitutkimuksessa sijalla kolme (3.). Maailmanpankin tutkimuksessa vertailtiin yli 200 maata toisiinsa. Ks. World Bank, 2018. Available at: [Http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home](http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home). (Accessed 11.4.2018) Ks. myös World Bank, 2003. World Justice Projectin (WJP) uusimmassa mittauksessa (2017/2018) Suomi on oikeusvaltioindeksin sijalla kolme (3.). Ks. WJP, 2018. Available at: [Https://worldjusticeproject.org/](https://worldjusticeproject.org/). (Accessed 11.4.2018).
- 9 Suomi on lehdistönvapausindeksissä maailmankartan vapaimpia alueita. Uusimmassa lehdistönvapausindeksissä Suomi oli sijalla kolme (3.). Ks. World Press Freedom Index (2018). Available at: <http://toimittajatilmanrajoja.com/en/lehdistonvapaus-indeksi/> (Accessed 11.4.2018).
- 10 SVT, 2018. Suomen virallinen tilasto (SVT): Julkisyhteisöjen alijäämä ja velka [verkkojulkaisu]. ISSN=1799-5892. 2017, Liitetaulukko 1. Julkisyhteisöjen EDP-alijäämä 2007–2017 1) . Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 13.4.2018]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/jali/2017/jali_2017_2018-03-29_tau_001_fi.html.
- 11 Jos merkittävimmät sisällissodassa olevat konfliktialueet suljetaan laskennan ulkopuolelle, terrorismin uhreja vuonna 2015 oli koko maailmassa arviolta 11 884 (Pinker, 2018, 193).
- 12 Valehtelun ilmiöstä ks. Trivers, 2011; ks. myös esim. Stephens-Davidowitz, 2017; valeutisten ja deliberatiivisen demokratian keskinäisestä suhteesta ks. McNair, 2018, erit. 78–79; valistuksen merkityksestä ks. Pinker, 2018.
- 13 Painokerrointen laskennassa kriteerimuuttujia ovat olleet ikä, sukupuoli, kotitalouden kokoluokka (yhden, kahden, kolmen jne. hengen taloudet) ja alue. Alueen komponentti on laskettu maakuntien perusteella. Pääkaupunkiseutu on poikkeuksellisesti oma painotusalueensa, minkä lisäksi painotetaan erikseen muun Uudenmaan aluetta.
- 14 Koko tutkimussarjan raportoinnista ks. Poliisin turvallisuusbarometri 1999 (2000); Poliisin turvallisuusbarometri 2001 (2002); Käyhkö, E. & (TNS Gallup Oy), (2004); Käyhkö, E. & Aho, P. (Taloustutkimus Oy), (2006); Käyhkö, E., Juntunen A. & (Taloustutkimus Oy), (2008); Käyhkö, E. & Aho, P. (Taloustutkimus Oy), (2010); Käyhkö, E., Marttila, J. (Taloustutkimus Oy) & Heikura, P. (Taloustutkimus Oy), (2012); Käyhkö, E. & Hannonen,

- R. (Otantatutkimus), (2015); Vuorensyrjä & Fagerlund, (2016). Lähteistä ks. vastaavat arkistoidut aineistot Poliisin turvallisuusbarometri (2001),..., Poliisibarometri (2018).
- 15 Suomen-, ruotsin- ja englanninkielisten kysymyssarjojen käyttöön poliisibarometritutkimuksessa pyydettiin ja saatiin lupa ESS-tutkimushankkeen kansainvälisiltä vastuuhenkilöiltä Suomessa, Ruotsissa ja Isossa-Britanniassa.
 - 16 Korruptiota koskevia ESS-tutkimushankkeen kysymyksiä (*perceived legitimacy of the police, police legality*) ei sisällytetty poliisibarometritutkimukseen, koska poliisibarometrissa on pitkään seurattu kansalaisten arvioita korruptiosta vakiintuneiden kysymysten avulla. Poliisitoiminnan vaikuttavuutta (*police effectiveness*) koskevista ESS-hankkeen tutkimuskysymyksistä jätettiin pois yksi kysymys, joka on kuvattu poliisibarometritutkimuksessa ESS-tutkimusta konkreettisemmalla tavalla ja joka on siten vastaajalle ESS-tutkimuksen lähes vastaavaa kysymystä selvempi. ESS-tutkimuksessa 2010 kysyttiin: ”Jos kotinne lähellä tapahtuisi väkivaltarikos ja joku soittaisi poliisille, kuinka hitaasti tai nopeasti luulisitte heidän saapuvan tapahtumapaikalle? [Osgood-asteikko: 0 = Erittäin hitaasti,...,10 = Erittäin nopeasti] Poliisibarometrissa 2018 kysyttiin: ”Jos olisitte kiireellisen poliisiavun tarpeessa, minkä ajan kuluttua yhteydenotosta uskoisitte poliisin olevan tapahtumapaikalla?” [1 = 0–5 min,...,7 = kaksi tuntia tai enemmän].
 - 17 “Trust in police procedural fairness”.
 - 18 “Trust in police effectiveness”.
 - 19 “Felt obligation to obey the police”.
 - 20 “Moral alignment with the police”.
 - 21 Luokittelua muutettiin aiemmista tutkimuksista vuoden 2016 tutkimukseen, koska aiempien tutkimusten luokittelu ei tyhjentänyt kaikkien mahdollisten vastausten asteikkoa. Ennen vuoden 2016 tutkimusta tämän tutkimuksen kolmea viimeisintä sisällöllistä vastausvaihtoehtoa vastaavat neljä vaihtoehtoa olivat ”Alle tunnin”, ”Yli tunnin”, ”Alle kaksi tuntia” ja ”Yli kaksi tuntia”. Näistä vastausvaihtoehdot ”Yli tunnin” ja ”Alle kaksi tuntia” on yhdistetty toisiinsa siten, että niiden prosenttiosuudet on aiemmista jakaumista laskettu yhteen, käytännössä uuteen luokkaan ”Yli tunnin, mutta alle kaksi tuntia”. Uudessa luokittelussa myös ne haastatellut, jotka vastasivat ”tunnin”, tai ”kaksi tuntia”, on voitu sijoittaa vastausasteikolle.
 - 22 Niiden jakauma, jotka eivät ole poliiseja tai poliisien lähisukulaisia, oli edellisessä eli vuoden 2016 aineistossa: noin 5 % (0–5 minuuttia), 22 % (6–10 minuuttia), 31 % (11–20 minuuttia), 21 % (21–30 minuuttia), 14 % (31–60 minuuttia), 5 % (Yli tunnin, mutta alle kaksi tuntia), 1 % (Kaksi tuntia tai enemmän) ja 1 % (En osaa sanoa). Vuoden 2018 aineistossa vastaava jakauma oli: 8 % (0–5 minuuttia), 23 % (6–10 minuuttia), 29 % (11–20 minuuttia), 20 % (21–30 minuuttia), 13 % (31–60 minuuttia), 4 % (Yli tunnin,

mutta alle kaksi tuntia), 1 % (Kaksi tuntia tai enemmän) ja 2 % (En osaa sanoa).

- 23 Luokittelua muutettiin aiemmista tutkimuksista vuoden 2016 tutkimukseen, koska aiempien tutkimusten luokittelu ei ollut käsitteellisesti selvä. Aiempia vastausvaihtoja luonnehti looginen päällekkäisyys: [Päivittäin; Viikoittain; Useamman kerran kuukaudessa; Kerran kuukaudessa; Harvemmin; Ei koskaan; En osaa sanoa].
- 24 Viharikosten sijasta aiemmin on tutkittu tätä lähelle tulevaa, mutta siitä kuitenkin käsitteellisesti erillistä, ilmiötä: ”rasismiin viittaavien rikosten paljastaminen ja tutkinta.”
- 25 Analyysi toteutetaan painotetun aineiston avulla, vaikka havaintojen riittävyys tarkistettiin painottamattomasta aineistosta.
- 26 Analyysi toteutetaan painotetun aineiston avulla, vaikka havaintojen riittävyys tarkistettiin painottamattomasta aineistosta.
- 27 Analyysi toteutetaan painotetun aineiston avulla, vaikka havaintojen riittävyys tarkistettiin painottamattomasta aineistosta.
- 28 Kun poliisit ja heidän lähisukulaisensa rajataan aineiston ulkopuolelle, niin niitä, jotka vuonna 2018 kokivat poliisin onnistuneen tehtävissään melko tai erittäin hyvin, oli seuraavasti: poliisin lupapalvelut noin 88 % (noin 88 % jos myös poliisit ja heidän lähisukulaisensa ovat mukana aineistossa), kii-reellisiin hälytyksiin vastaaminen 84 % (85 %), päihtyneiden huostaanotto 83 % (84 %), liikennevalvonta 84 % (85 %), kotiväkivaltaan puuttuminen 74 % (74 %), väkivaltarikosten selvittäminen ja torjunta 82 % (82 %), poliisin partiointi ja muu näkyvä toiminta 77 % (78 %), huumorikosten selvittäminen ja paljastaminen 71 % (71 %), asuntomurtojen selvittäminen 65 % (65 %), raharikosten selvittäminen (petokset, tunnuslukujen varastaminen yms.) 63 % (64 %), autovarkauksien selvittäminen 59 % (60 %), talousrikostorjunta 59 % (60 %), viharikosten selvittäminen (rikokset, joiden motiivina on uhrin etninen tausta, seksuaalinen suuntautuminen, vammaisuus tms.) 67 % (68 %), rikollisuutta ennalta estävä toiminta, esimerkiksi lähipoliisi- ja koulupoliisitoiminta 69 % (70 %), terrorismin torjunta 81 % (81 %) ja tietoverkkorikollisuuden torjunta ja selvittäminen (tietomurrot, petokset verkossa ym.) 59 % (59 %). Kun poliisit ja heidän lähisukulaisensa ovat mukana aineistossa, tämäntyyppinen kokonaisarvio on keskimäärin 0,48 prosenttiyksikköä korkeampi kuin siinä tapauksessa, että he eivät ole analysoitavassa osa-aineistossa (so. +0,48 prosenttiyksikköä).
- 29 Mediaani tarkoittaa havaintosarjan kesimmäisintä arvoa. Tässä tapauksessa mediaani on havaitun keskiarvosarjan kesimmäisin arvo. Se piirtyy kahden koordinaattipisteen väliin, koska analysoitavana on parillinen määrä havaintoyksiköitä.

- 30 Poikkeavien arvojen vaikutus mediaanilukuihin, joita tässä käytetään kordinaattilohkojen määrittämiseen, on kuitenkin suhteellisen pieni, verrattuna vaikutukseen, joka poikkeavilla arvoilla (ja vastaavasti niiden sulkemisella tarkastelun ulkopuolelle) olisi keskiarvolukuihin.
- 31 Sisäistä korruptiota lukuun ottamatta, joka on vakava luottamuksen ja legitimitetin loukkaus, mutta joka ehkä kuitenkin, – kansalaisten ajatuksissa, – koskee toistaiseksi vain yksittäisiä tapauksia poliisissa.

Poliisibarometri on henkilökohtaisiin käyntihaastatteluihin perustuva pitkäaikainen tutkimusprojekti, jossa kansalaisilta on tasaisin väliajoin pyydetty arvioita poliisin toiminnasta ja Suomen sisäisen turvallisuuden tilasta. Tutkimus on toteutettu toisistaan erillisinä poikkileikkaustutkimuksina yhteensä kymmenen kertaa vuosien 1999–2018 välisenä aikana. Nyt toteutetun uusimman poliisibarometritutkimuksen tulokset kuvastavat tutkimusajankohdan eli vuodenvaihteen 2017 ja 2018 tilannetta Suomessa.

Tutkimus antaa tilannekuvan poliisia koskevista kansalaisarvioista sekä kansalaisten turvallisuus- ja rikollisuuskokemuksista Suomessa. Luottavatko kansalaiset poliisiin? Onko rikollisuus kansalaisten kokemusten perusteella kasvussa, vai väheneekö se? Kuinka suuri osa rikoksista ilmoitetaan poliisille, kuinka suuri osa jää piilorikollisuudeksi?

ISBN 978-951-815-343-9

